

# Chuyện tình kể trước lúc rạng đông

Dương Thu Hương

1)

Hai mươi năm trước, vào một buổi tối mùa thu năm một ngàn chín trăm năm mươi tám đại đội trưởng Vũ Sinh mời vợ vào buồng riêng nói chuyện. Vợ anh, chị Lựu, một cán bộ phụ nữ huyện ngạc nhiên.

Bình thường không người đàn ông nào gọi vợ như thế:

- Lựu này, tôi muốn nói với Lựu câu chuyện. Lựu vui lòng nhé. Mời Lựu vào buồng.

Nói xong, anh đứng nghiêm trang, chờ chị rửa hai bàn tay trắng xóa bột xà phòng. Rồi hai người bước vào buồng riêng. Đó là một trong năm gian nhà của ông bà thân sinh ra đại đội trưởng. Anh là con trai duy nhất nên toàn bộ ngôi nhà năm gian có hiên rộng, lợp ngói ta rất dày cùng cái sân có tường hoa thấp bao quanh đều thuộc quyền sở hữu của anh. Hai gian ở đầu hồi xây tường con kiến ngăn thành buồng riêng có cửa lớn thông với ba gian giữa và có hai cửa sổ, một cửa mở trông ra trước sân, cửa kia ngó ra khu vườn sau, nơi những khóm hoa móng rồng xanh om suốt bốn mùa thoang thoảng đưa hương. Một trong hai gian ấy của vợ chồng Vũ Sinh. Họ lấy nhau từ năm bốn mươi chín do đoàn thanh niên Cứu Quốc tổ chức. Hồi đó, cả hai đều là cán bộ phân đoàn.

Đại đội trưởng Vũ Sinh gạt đồng chân gối xếp ở đầu giường vào góc trong:

- Mời Lựu ngồi.

Còn anh, anh tháo dây thắt lưng có móc khẩu súng ngắn treo trên tường. Xong đó, anh ngồi xuống cuối giường:

- Đã từ lâu, tôi định nói với Lựu...

Người đàn bà ngược nhìn chồng: Không có niềm vui không có nỗi buồn trong đôi mắt anh. Chỉ có vẻ trầm lặng và u uẩn đã trở thành thói quen nhiều năm nay.

Sinh đứng dậy, ra gian thờ chính giữa nhà, bưng bộ tách chén, hộp chè và phích nước vào, chờ nước ngấm, rót cho vợ một chén, cho mình một chén rồi nói tiếp:

- Lựu thấy đời sống của vợ chồng của chúng ta ra sao?

Giọng nói trầm trầm của anh khiến câu nói đó không cần là nỗi băn khoăn cần giải đáp và giống như hồi âm của một nỗi buồn từ vực sâu ký ức vọng về.

Lựu không hiểu chồng muốn nói gì. Chị hỏi:

- Sao cơ?

Vũ Sinh nhắc lại:

- Chúng ta có phải là một cặp vợ chồng không, chẳng lẽ Lựu chưa hề nghĩ đến điều đó?

Người đàn bà trợn tròn mắt. Chị tưởng chồng lẫn thẩn, như người ta vẫn nói là mắc bệnh tâm thần, hoặc anh sốt âm ỉ mà không nói nên lâu dần hóa cuồng ngôn. Chị đứng dậy, định đặt tay lên trán anh. Nhưng Vũ Sinh mỉm cười, ngăn lại:

-Lựu đừng lo, tôi không ốm đâu. Sáu tháng liền tôi vẫn huấn luyện lớp hạ sĩ ngoài thao trường. Tôi muốn nói chuyện với Lựu một cách rõ ràng, nghiêm chỉnh.

Đôi mắt anh mở rộng, nhìn chị. Đôi mắt khôn ngoan, tự lự. Đó không phải là đôi mắt của kẻ mắc chứng cuồng ngôn hoặc đang chìm đắm trong cơn mê sảng nào. Lựu thu tay vào lòng, bối rối ngồi xuống giường.

Đại đội trưởng Vũ Sinh nhẹ nhàng nói tiếp:

- Chẳng nhẽ Lựu không thấy rằng giữa tôi và Lựu lâu nay...

Người đàn bà bỗng dưng đỏ mặt, từ cổ cho đến hai tai. Màu đỏ mỗi lúc mỗi gay gắt và hổ thẹn thắm kín bị chôn vùi trong tâm tư chị bỗng hóa niềm căm giận. Chị quắc mắt nhìn chồng giây lát rồi quay đi. Đã hơn nửa năm nay, anh chưa hề một lần ôm ấp chị, đừng nói chi tới chuyện ái ân. Trước kia, hai tuần anh về một lần, vì đơn vị đóng quân cách nhà có mười hai cây số. Mỗi lần ấy, nếu anh không vướng vào các cuộc giỗ tết, thăm viếng bạn bè hoặc họ hàng, và nếu chị hoàn toàn khỏe mạnh, họ chung đụng một cách hối hả vào đêm trước khi anh đi... Nhưng sáu tháng nay, người chồng hầu như chỉ ôm ấp, hôn hít hai đứa con rồi đạp xe đi chơi rong suốt ngày nghỉ. Đến khuya, anh mới trở về. Lựu nằm ôm đứa con gái nhỏ. Chị thao thức chờ anh. Khi anh về, chị lặng lẽ như đã ngủ. Người chồng nhẹ nhàng cài chốt cửa, vén lá màn, trèo lên giường. Anh bước qua chân vợ một cách khéo léo để khỏi giẫm đạp phải chị. Rồi anh vào phía trong, sát tường, ngủ ngay. Đôi lần anh cũng còn thao thức. Chị nghe thấy anh thở dài rồi sau đó chùng một giờ, anh mới khe khẽ gáy. Còn chị, chị trần trụi tới gà

gáy canh ba. Thoạt đầu, chị ngỡ anh quá mệt mỏi vì những ngày luyện tập ở thao trường, và cả những bữa rượu kéo dài mà mấy ông chú ông bác trong họ nhất quyết bắt anh tham dự. Sau đó, chị ngỡ anh có một người đàn bà nào đó, hoặc một cô gái mũm mĩm trẻ măng nơi đóng quân. Lòng ghen bồng phồng phồng như lửa. Nhưng vốn là một cán bộ của huyện hội phụ nữ, những người nổi tiếng trầm tĩnh, chững mực, giản dị, biết hy sinh, nên chị không dám làm điều gì đó thô bạo, hàm hồ. Chị trình bày hoàn cảnh với người bạn từ thuở còn chăn trâu trên đồng làng là Hồng Thắm. Hồng Thắm là huyện hội trưởng. Chị triệu tập ngay một mạng lưới cán bộ phụ nữ xã, truyền đạt câu chuyện và yêu cầu họ mở cuộc điều tra để bảo vệ hạnh phúc cho bạn. Mặc dù, mạng lưới cán bộ phụ nữ đó đã giăng kín khu vực đóng quân của Vũ Sinh. Mặc dù, họ đã dò xét một cách thật kỹ lưỡng từ các tình tiết đáng ngờ vực nhỏ nhất nhưng cũng không có kết quả. Vũ Sinh không có một cô gái mũm mĩm nào cả. Anh hoàn toàn vô tội. Lạu không còn cách nào hơn là yên lặng chờ đợi. Mặc dù, trong thâm tâm, chị hoang mang vì không rõ vì tình trạng đó là do bệnh tình của chồng hay nỗi ghét giận ngầm ngầm không được bộc lộ. Có vài lần, chị hỏi anh:

- Em có lỗi gì với anh không?

Nhưng đáp lại đôi mắt bán khoản, hỏi hớp của chị, anh chỉ lắc đầu đáp:

- Không.

Chị chẳng thể hỏi anh một câu nào khác nữa, vì sự hổ thẹn đã ăn sâu trong cội rễ tâm hồn. Cuộc sống bất thường kéo dài tới ngày người chồng đặt câu hỏi một cách nghiêm trang cho vợ ...

Đại đội trưởng Vũ Sinh nhìn ngọn lửa căm tức vừa cháy rực lên trong ánh mắt người đàn bà. Anh đưa tay nắm tay Lạu:

- Đừng giận tôi ... Tôi biết Lạu rất khổ tâm. Nhưng tôi không thể ... Người chồng ngừng lại, ngắc ngứ chút ít rồi nói tiếp: Tôi không thể như vậy ... Vì sao, tôi cũng chẳng biết nữa? ... Có lẽ, vì chúng ta không có tình yêu ...

Anh cúi đầu. Mái tóc anh đổ xuống trán. Những sợi tóc rể tre, cứng, quăn tự nhiên. Lạu nhìn những sợi tóc vừa quen thuộc lại vừa xa lạ của chồng: Không có tình yêu? ... Anh ấy nói thế nào nhỉ? ... Tình yêu? ...

Ngày đó, hai người cùng là phân đội trưởng trong tám phân đội của huyện đoàn. Họ thường gặp nhau trong các cuộc họp. Có lần, họ cùng phụ trách một đoàn dân công tải lương lên chiến khu. Dọc đường những cơn mưa rào ập xuống. Mọi người lấy áo tơi, vải sơn che gạo, cố đẩy những xe thồ nặng nhọc tới lán trú quân. Ai lấy áo quần ướt sũng. Một anh chàng cất tiếng hò:

Trời mưa ướt áo ướt quần

Nhưng sao ướt được tinh thần dân công

Hồ lớ, hồ lớ ...

Đoàn người cất tiếng hò hưởng ứng. Những thanh âm bị rung chuyển trong tiếng mưa quất rào rào.

Nhưng đoàn người vẫn vui như đi trăng hội. Tới lán, họ đốt lửa sưởi. Và trong đám trai tinh nghịch ngồi hong quần áo một anh chàng bỗng lại cất tiếng hò:

Lạy trời cho cái lên xanh

Cho hoa gạo đỏ, cho anh lấy nàng ...

Lúc ấy Lạu ngồi đối diện với Vũ Sinh. Không hiểu vì sao, chị lại đưa mắt nhìn anh. Sinh cũng nhìn chị. Và cả hai người cùng đỏ bừng mặt lên.

Người thanh niên vừa cất tiếng hò thấy hai người bối rối sau câu hò đầy ý nghĩa đó thì khoái chí reo:

- A ... a ... a, bắt được quả tang rồi nhé. Bắt được quả tang rồi ... A ha ... ha ... ha ... "Vì cam nên quýt đèo bông. Vì cơn gió giật, anh phải lòng... cô em...".

Cứ thế, anh ta vừa hò, vừa cười cợt vừa vỗ tay đôm đốp. Vũ Sinh và Lạu mặt đỏ tía tai, không làm sao chạy trốn được vòng tròn những làn sóng trên cợt mỗi lúc một ráo riết bao vây họ ...

- Cô à Lạu phải lòng anh Sinh rồi... Tội mình lo theo khăn tặng đám cưới là vừa...

Mấy cô bạn cùng làng đi dân công đợt ấy về kháo âm ỉ. Cả cơ quan huyện đoàn cũng vậy. Hiên nhiên việc Vũ Sinh và Lạu yêu nhau trở thành một nội dung trong cuộc họp cán bộ đoàn. Đồng chí phụ trách gọi hai người tới:

- Các đồng chí yêu nhau từ bao giờ mà không báo cáo tổ chức?

Cả Lạu lẫn Vũ Sinh đều ấp úng:

- Thưa đồng chí, tôi không biết, tôi không...

Chính họ, họ cũng không thể hiểu được mình yêu nhau từ bao giờ. Sau khi đưa đoàn dân công trở về, mỗi lần gặp lại nhau, hai người cùng đỏ bừng mặt vì xấu hổ, nhưng thích thú. Một nỗi thích thú khó giải thích của tuổi trẻ, giống như cơn choáng váng êm dịu của kẻ chưa bao giờ uống rượu lần đầu được nhấp một ngụm rượu nếp pha lẫn mật ong.

- Thưa đồng chí, tôi không...

Vũ Sinh ấp úng nói lần thứ hai. Anh bỗng có cảm giác lo âu. Nỗi lo âu mơ hồ nhưng rất rõ ràng đè nặng trái tim và khiến anh lúng túng, hoang mang. Đồng chí phụ trách nhìn anh với cặp mắt thương yêu triu mến:

- Các đồng chí yên tâm. Dù công việc chiến đấu với kẻ địch còn nặng nề, nhưng tổ chức vẫn có nhiệm vụ quan tâm tới hạnh phúc của các đoàn viên. Chúng ta có sức mạnh tập thể, các đồng chí

đừng lo ngại. Mọi chuyện sẽ được giải quyết gọn nhẹ và ổn thỏa.

Vũ Sinh lật đật đứng dậy gãi tai:

- Báo cáo, tôi chưa xác định được là...

Cán bộ phụ trách đưa tay gạt anh xuống:

- Tôi hiểu, tôi hiểu... Các đồng chí không nên lo ngại điều gì...

Lựu ngồi im. Lúc đó, chị cũng hoang mang như Vũ Sinh. Thực tình, Lựu thấy thích Sinh. Có lẽ từ buổi tối trong lán dân công, khi bếp lửa bập bùng nhảy nhót, khi những gương mặt chan hòa niềm vui, má ửng đỏ vì hơi than nóng còn ánh mắt long lanh vì ánh lửa. Cũng có lẽ chị là một cô gái đã tới tuổi dậy thì, còn anh là một cậu trai khôi ngô tuấn tú... Lựu không biết Vũ Sinh. Chị ở một xã hẻo lánh, còn anh sống ngay trong phố huyện. Chị chỉ biết bố anh là thầy thuốc, còn mẹ anh ở nhà làm vườn, cộng thêm hàng xay hàng xáo... Nhà anh rất đẹp. Khang trang hơn ngôi nhà mái tranh, rường cột tre của thầy u chị dưới làng... Ngoài những điều đó, anh là một người xa lạ.

Thế nhưng chị không biết nói sao với đồng chí cán bộ phụ trách. Mọi ý nghĩ trong chị đều mờ nhạt, không rõ rệt. Và chẳng, lúc đó chị mười tám tuổi, chưa hề cầm tay người con trai nào. Chưa hề thăm thương trộm nhớ ai, ngoài công tác đoàn thể, Lựu chỉ có niềm vui duy nhất là về thăm thầy u và lũ em nhỏ. Đi cấy cho nhà vài buổi. Đi gọi lũ em đi chăn trâu hoặc bắt ốc ngoài đìa về luộc nồi khoai bở lên ăn lúc còn nóng hôi hổi hoặc ngồi bó tóc sâu bắt chấy cho u. Từ dạo đưa đoàn dân công về, thêm một nỗi thích thú nữa là gặp Sinh. Vừa thích vừa sợ, vì Lựu thấy anh xinh trai hơn mình, sang trọng hơn mình. Anh biết để mái tóc kiểu thành thị và kể chuyện thơ Nhị Độ Mai, đọc Kiều rất giỏi...

- Các đồng chí cố gắng công tác cho tốt. Tổ chức sẽ quan tâm tới các đồng chí với khả năng cao nhất.

Cán bộ phụ trách kết thúc với câu nói đó. Xong anh hồi hả bước ra, để đôi bạn trẻ có thời gian tâm sự.

- Báo cáo...

Vũ Sinh đuổi theo, nắm vạt áo anh. Nhưng người cán bộ phụ trách mỉm cười gạt tay Sinh một cách khéo léo. Chắc hẳn, anh tưởng chàng trai làm một động tác để tránh cơn e thẹn. Khi người phụ trách đi hẳn. Vũ Sinh quay vào nhà. Tâm hồn anh tràn ngập nỗi bối rối.

Lựu vẫn ngồi trước bàn, lấy ngón tay nhúng vào cốc nước nụ vối rồi vẽ lên bàn những hình tròn méo mó. Hết hình nọ tới hình kia. Cô cố gắng để vẽ được một hình tròn thật đẹp nhưng không nổi. Những ngón tay cô thô cứng, vụng về. Thấy Sinh vào, cô ngước mắt nhìn anh.

Sinh hỏi:

- Lựu thấy thế nào?

Cô gái lúng búng trong miệng:

- Em thấy... cũng tốt thôi...

Vũ Sinh ngồi im. Lúc đó, tới lượt cô hỏi anh:

- Còn anh thấy thế nào?

Sinh đang nghĩ ngợi gì đó. Anh chợt quay đầu nhìn cô như vừa dứt khỏi dòng mộng mị. Anh cũng đáp lại cô bằng một giọng vô cùng bối rối:

- Mình áy à... Mình thấy... tổ chức rất quan tâm, rất tốt...

Nói xong mặt đỏ lựng, anh cúi xuống.

Lúc đó lũ trẻ đi học qua, cẩu chí nhau rồi cười ré lên, chạy di chạy lại qua cửa. Tưởng như để trêu cợt hai người. Đôi trai gái xấu hổ vội vã đi ra, mỗi người một nẻo. Không lời hẹn hò gặp gỡ. Họ để lại trong gian nhà trống vắng mấy chén nước nguội và những hình vẽ chưa khô trên mặt bàn. Những hình vẽ cố gắng hết sức nhưng không sao tròn nổi...

Đã chín năm qua rồi. Đám cưới đời sống mới thời kháng chiến do đoàn thể nhiệt tình tổ chức đã đem đến cho hai người một đứa con trai và một đứa con gái. Hai sợi dây thắt họ trong cuộc sống gia đình. Nhưng trái tim họ lại giống như đôi ngựa, mỗi con chạy mỗi đường, càng chạy càng cách xa nhau. Người nhận ra điều này trước tiên là Vũ Sinh.

Sau khi cưới nhau một năm, lúc Lựu có thai đứa con trai đầu lòng hai tháng. Sinh phải đi công tác ở huyện bên.

Một chiều, vì trời sập tối trước khi tới bến đò, anh đành phải rẽ vào nhà một người thợ rèn ngủ nhờ. Cặp thợ rèn mới cưới nhau ba năm. Họ rất vui tính và tốt bụng. Họ nhất định bắt Vũ Sinh ăn cơm gạo mới với thịt lợn nướng và dưa cải. Còn vắt cơm nếp anh đem theo, cô vợ rán lên giòn như bánh chưng ngày tết để chồng và người khách ăn tráng miệng.

- Mời anh, anh phải nhanh xuống đũa không ngoảnh đi ngoảnh lại là đĩa nhẵn như chùi... Nhà em được cái khảnh ăn lắm. Mỗi bữa chỉ hết hai bơ gạo trắng có ngọn thôi...

Cô vợ vừa mời khách vừa trêu chọc chồng. Anh chồng thấy thế làm vui thích lắm, cười tít mắt đáp lời:

- Chỉ được cái nói oan cho người ta?... Mỗi bữa mình hết có tám lạng gạo chứ đâu mà hai bơ trắng?...

Mỗi bơ trắng đong được bốn lạng rưỡi gạo. Vũ Sinh biết thế, anh cười.

Cơm xong cô vợ lại bắc tiếp nồi khoai luộc lên bếp than. Chừng nửa giờ sau, mùi khoai chín cạnh cháy sém đã bốc lên mùi thơm lừng ba gian nhà nhỏ. Anh chồng sao tay:

- Anh lại xơi khoai với vợ chồng chúng em. Các cụ có câu: Ăn cơm no bụng thấy khoai vẫn thèm... Nói xong, anh kéo Vũ Sinh ngồi xuống gần bếp than mở cái vung đất úp nồi hông khoai cho hơi bốc trắng, rồi thò tay nhón từng củ khoai ra, miệng xuýt xoa kêu nóng. Cô vợ rửa bát xong thấy vậy nguyệt yêu chồng:

- Trông rõ đẹp chưa kìa. Đưa tay sờ lên tai cho đỡ phỏng.

Anh chồng trẻ lại tít mắt cười, tay đưa lên nắm chặt vành tai. Bên ngoài gió bắc rít ù ù. Những tiếng gió bị tiếng cười trẻ trung tràn trẻ hạnh phúc của cô vợ trẻ át đi.

Sinh im lặng ăn khoai.

- Ngon không anh, khoai vùng này nhất hạng là bỏ. Anh thợ rèn hỏi.

- Ngon lắm.

Sinh gật đầu. Nhưng anh không có cảm giác gì mới lạ về miếng khoai đang ăn. Anh sửng sờ vì cảnh sống của cặp vợ chồng thợ rèn. Anh và Lựu chưa bao giờ có được những phút giây như thế. Chưa từng một lần anh nhìn Lựu với ánh mắt đam mê, mãn nguyện như anh chàng thợ rèn này. Cũng chưa bao giờ, Lựu có những cử chỉ bộc lộ yêu đương nồng nàn như cô thợ rèn mập mạp ấy.

Bếp than dần dần nguội đi khi câu chuyện vẫn và tiếng gió rít mạnh hơn.

- Ngủ đi.

Anh thợ rèn nói cụt lủn, rồi đứng dậy, vắn lưng rặng rặc. Chờ khách mắc chiếc màn cá nhân, trùm chăn chiên xong, chủ nhà thổi đèn, phụt một tiếng rồi vào buồng. Cô vợ trẻ đã vào trước, sửa soạn chăn chiếu. Anh chồng vào, họ lại trêu ghẹo nhau rinh rích cười. Mới đầu cô vợ còn nhắc:

- Khế chứ, cho anh cán bộ đoàn ngủ...

- Đừng có cấu người ta thế, bên ngoài anh ấy nghe tiếng anh ấy cười cho...

Sau, cô vợ trẻ cũng quên mất điều đó. Hoặc cô nghĩ rằng ông khách đi đường mệt nhọc đã ngủ say rồi. Và cặp vợ chồng chủ nhân thả sức chuyện trò, chọc ghẹo nhau âu yếm nhau như mọi đêm.

Vũ Sinh không ngủ được. Anh ghe rõ mọi lời nói, anh hình dung rõ những cử chỉ của cặp vợ chồng chủ nhà. Anh chồng rúc đầu vào tóc vợ hít hà như trẻ con ngửi cốm rang ngày tết mồng năm. Anh khen lầy khen để mùi hương nhu và mùi lá bưởi. Kể cả mùi mồ hôi sau gáy còn đọng lại vì suốt ngày kéo bễ và nấu ăn, anh chàng cũng thấy thơm. Còn cô vợ trẻ vừa đẩy chồng ra xa, lại vừa thợ tay vào nách chồng khiến anh chàng cứ nấc lên từng cơn cười ngây ngất...

Sinh bàng hoàng. Xưa nay, anh chưa chứng kiến cảnh sống lứa đôi một cách tỏ tường. Bây giờ, người ta mới biết khi người ta yêu nhau, cuộc sống chung mặn nồng, say sưa đến thế. Giống như kẻ sống suốt đời trong núi lần đầu tiên thấy biển, anh ngỡ ngàng trước những cơn ào ạt trắng xóa của biển khơi, nơi nước liền với chân trời trong một không gian mênh mông choáng ngợp.

## 2)

Sáng hôm sau, anh tiếp tục qua đò, làm công việc của mình. Nhưng khi trở về nhà, một nỗi buồn lạnh lùng thấm trong tâm hồn khiến anh muốn rũ rời chân tay. Lúc đó, anh chưa nhận thức được thâm kịch của mình, nhưng anh mơ hồ đoán định được nỗi bất hạnh sẽ tới.

Trước đây, anh chưa bao giờ yêu Lựu. Nhưng anh chưa ý thức được điều đó nên cuộc sống chung vẫn diễn ra tẻ nhạt nhưng bình yên. Giờ khi đã có ý thức điều đó. Cuộc sống chung với anh đã khiến nặng nề.

Năm sau khi đưa con trai tròn năm tháng. Vũ Sinh nhập ngũ. Anh được đề bạt trung đội trưởng ngay ngày đầu tiên mặc áo lính. Đơn vị anh đóng quân ngay Thái Nguyên. Từ ngày đó cho tới hội nghị Giơ-ne-vơ ký kết. Năm cửa ô xòe cánh hoa đón đoàn quân kháng chiến trở về, anh không một lần về nhà.

Trong khoảng thời gian ấy, có lần đơn vị Vũ Sinh đóng quân tại một bản Thái Trắng. Chủ nhân nhà anh ở là một ông già. Ông có hai cô con gái. Cô lớn, bị bắt vào đội xòe của quan châu. Cô nhỏ, đi dân công nuôi bộ đội kháng Pháp. Ông già uống rượu như uống nước, kể chuyện thật hay. Hết thời hạn đóng quân, đơn vị anh lên đường, ông ra tiễn hết một con đèo. Lúc sắp từ giã chợt ông giơ tay chỉ về ngọn núi phía trước:

- Ở... con út đã về kìa. Con út đã về rồi đó...

Phải một lúc, Vũ Sinh mới nhận ra người con gái đang băng qua con đường lượn quanh núi đi về phía mình. Một nàng tiên từ một thế giới mộng ảo bước ra, tha thướt trong bộ váy áo trắng, lúc ẩn lúc hiện trong ánh nắng chiều và giữa sắc xanh trùng điệp của núi rừng, Sinh đứng đờ người hồi lâu. Tới lúc đại đội trưởng chào ông già lần cuối cùng và giục mọi người lên đường anh mới sực tỉnh. Họ cũng tiến về phía con đường lượn quanh núi, ngược chiều cô gái Thái. Không ai nói, nhưng tất cả đoàn

quân đều phập phồng chờ đợi lúc gặp mặt người đẹp. Có lẽ người hồi hộp nhất là Vũ Sinh. Mặc dù không mang vác nặng tim anh cứ đập rộn lên như trống trận.

Chỉ chừng mười phút sau, họ gặp cô gái. Cô chào bộ đội với giọng trong veo, lạnh lót như tiếng chim. Đại đội dừng lại vài phút, nói chuyện về bản của cô mà họ vừa từ giã. Cậu liền lạc đại đội kể chuyện vanh vách về ông già sinh ra cô, mặc dầu cậu ta chỉ sang chơi dăm ba lần. Còn Sinh, Sinh đứng im, nghiêm trang nhưng không thể rời mắt khỏi khuôn mặt xinh đẹp của cô gái. Một gương mặt kiều diễm, làn da hồng mịn, hai tròng mày gọn sắc như hai nét mực tàu, sống mũi thanh và làn môi tươi tắn. Về mặt đẹp trình trắng, mảnh liệt của rừng sâu. Khi cô đi rồi, gương mặt cô, tấm thân mềm dẻo bó trong bộ áo váy của cô không rời anh nữa. Cô như ngôi sao rực rỡ hiện lên giữa chốn núi non trùng điệp, và giữa trái tim trống trải, bơ vơ của anh. Anh cứ tưởng tượng anh cho mãi tới sau này, khi anh gặp người đàn bà thực sự của cuộc đời anh...

- Tôi muốn chúng mình nhìn lại mọi chuyện cho rõ ràng. Bởi vì cuộc đời còn dài quá...

Đại đội trưởng Sinh nói chậm rãi. Anh không nhìn vợ:

- Thực sự chúng ta chưa kịp yêu nhau đã tổ chức cưới. Lúc đó, cả tôi và Lựu còn quá trẻ nên không đắn đo...

Người đàn bà lắng nghe, chăm chú. Chợt nghĩ rằng lúc sắp lấy anh, chị cũng còn thích hai chàng trai cùng làng. Một anh có bằng Séc-ti-phi-ca, làm hương sực. Còn anh kia vào bộ đội trước lúc chị lên huyện. Kể ra chị cứ lấy một trong hai anh ấy cũng chẳng khác gì Vũ Sinh là bao... Vậy, tại sao, chị không nghĩ ra điều đó?... có lẽ vì sự chế nhạo, ghép đôi của mọi người khiến chị tưởng rằng chị yêu Sinh hơn hai chàng kia chăng? Cũng có lẽ lúc đó chị chưa nghĩ được điều gì cho đến đầu đến đũa...

Người chồng tiếp tục nói:

- Nhiều lần, tôi cứ nghĩ, giá như chúng ta sớm nhìn nhận ra điều này... Hồi hòa bình lập lại chẳng hạn. Lúc đó, chưa có con Mai...

Anh lại cúi đầu theo thói quen, lùa tay vào mái tóc. Người đàn bà đột nhiên bật tiếng thở dài. Chị hiểu chồng muốn nói: "Giá cứ bỏ nhau ngay lúc đó lại dễ dàng hơn...". Chị nhớ cảm giác đau đớn của mình vào một buổi sáng đón anh về. Giữa đám đông các ông chú, bà bác, các cô cậu, lũ cháu, anh hoàn toàn thoải mái, vui vẻ, mừng rỡ... Chị kiên tâm chờ đợi như những người đàn bà khác. Biết rằng một chiến sỹ từ mặt trận chiến thắng trở về là niềm vui chung cho tất cả những ai có liên quan huyết thống và quê hương với anh. Nhưng, khi mâm cỗ cuối cùng đã dọn xong, khi mọi người đã ngủ ngon lành sau một ngày cười nhiều, khóc nhiều, nói nhiều và ăn uống ngon lành. Lúc đó, chị chờ anh với niềm khát khao tự nhiên của một người vợ đã qua bốn năm đằng đẵng xa chồng. Anh vào. Anh hỏi chị những câu anh đã hỏi nhiều người thân một cách nhạt nhẽo. Dường như anh phải cố gắng để nghĩ ra những câu hỏi đó cho có chuyện mà nói. Chị cũng trả lời anh những câu mà bố mẹ chồng, anh em chú bác chồng nói rồi. Tới một khoảng khắc im lặng vô duyên cớ, ngưng ngưng, oi nóng. Rồi sau khoảng khắc đó, anh hỏi hả chung chăn gối với chị, gập gáp và thất thường. Một giây lát cảm xúc thoáng qua cả hai người cùng nằm im. Chị ngửi mùi rêu bay lên từ chân giường, mùi hoa móng rồng phía vườn sau theo gió đưa vào, mùi chần chiếu ẩm mốc quạnh huu... Chị thấy những mùi cũ kỹ đó sẽ còn cũ kỹ mãi như thế. Còn anh, anh cũng hít mùi thơm ngọt ngào của thứ hoa móng rồng hoàng anh - loài hoa cánh dày có màu vàng như màu lông chim hoàng anh. Anh đã hái hoa đó từ khi anh mười một tuổi. Nên mùi thơm của nó thấm sâu vào tâm hồn. Nó là dĩ vãng thân thuộc của anh... còn mùi rêu ẩm ướt dưới chân tường, mùi giường chiếu, và hơi thở của người vợ bên cạnh anh đều là xa lạ. Chúng ở tít xa, nơi nào đó, bên ngoài khoảng sáng trong tâm hồn. Tiếng nói mê ú ớ của đứa con trai khiến anh nao lòng. Anh quay sang hôn vụng nó trong giấc ngủ. Rồi sau đó anh lại nằm ngửa lên, không thể nào quên được hình ảnh cô gái Thái và mùi hoa móng rồng. Mùi hương của tuổi thơ và hình ảnh nàng tiên trắng trong ảo mộng theo anh vào giấc ngủ...

Anh cứ sống như vậy. Có những lần, chung chăn gối với vợ nhưng anh tưởng mình đang ôm ấp người con xinh đẹp tha thướt trong bộ váy áo trắng xinh đẹp kia. Khi bừng tỉnh, anh cảm thấy như bị rơi xuống đáy vực. Một nỗi tức giận khiến anh vùng lên, mở chốt cửa ra vườn, hút thuốc...

- Cũng đã nhiều lần... Người chồng tiếp tục nói với giọng đều đặn: Nhiều lần, tôi cứ nghĩ rằng chúng ta cũng đã qua thời xuân xanh, vì con cái cứ duy trì cuộc sống này cho hết đời... Nhưng Lựu thông cảm, càng ngày tôi càng xa Lựu hơn ... Mà đã không yêu, không xúc động, không thể... Lựu sẽ khổ... không chỉ một vài tháng, dăm ba năm mà suốt đời...

Anh uống một ngụm nước, hất phần cặn qua cửa sổ ra sân, nói khẽ: không thể nào cố gắng... tình yêu, không thể cố gắng được... Lựu có nghĩ như tôi không?...

Người đàn bà ngẩng đầu nhìn chồng. Chị mơ hồ điều anh nói là đúng. Căn buồng chị sống, với mùi hoa móng rồng, mùi rêu mốc và mùi chiếu giường quanh hiu cũ kỹ sẽ suốt đời cũ kỹ. Vì không có hơi ấm của người đàn ông. Vì không có tình yêu nồng nàn của người đàn ông ấp ủ. Anh chồng của chị, anh chỉ ghé qua vội vã như một kẻ đi đường ghé qua túp lều nát uống tạm bát nước vối. Chị không thể nào biến đổi anh trở thành một người đàn ông khác, một người có khả năng yêu thương chị, ôm ấp chị, sưởi ấm cho chị... Nhưng nếu mất anh?... Chị nghĩ tới hai đứa con của mình, tới những năm tháng đợi chờ vô vọng, những công sức chị đã bỏ ra để tu tạo mảnh vườn sau, vườn trước. Từ hàng rau, khóm ớt, mấy luống rau tới gốc cây vối xanh om, dấy hoa móng rồng đều có mồ hôi chị nhỏ xuống. Và chẳng, với khả năng kinh tế eo hẹp của chị, một khi rời khỏi ngôi nhà này, chị sẽ bơ vơ... Nỗi tủi nhục như những con sóng dâng lên trong người đàn bà. Chị kêu:

- Nhưng còn con cái, còn nhà cửa... Tôi sẽ...

Và chị òa lên khóc.

Đại đội trưởng Sinh đứng dậy, ra ngoài sân rút khăn mặt mang vào cho vợ lau nước mắt.

- Có, tôi có nghĩ nhiều đến điều đó. Hai đứa con có thể là trở lực cho Lựu đi bước nữa. Ông bà nội sẽ nuôi cả hai đứa. Còn nhà Lựu có thể vẫn cứ ở đây. Còn nếu Lựu không muốn, tôi sẽ thu xếp để tạo cho Lựu một chỗ mới. Một căn nhà, gần nơi Lựu công tác, thuận tiện cho sinh hoạt.

Người đàn bà lắng nghe. Chị ngừng lại một chút để sau đó lại thốt lên kêu:

- Nhưng mà...

Tới đó chị không nói được thêm lời nào nữa vì bị những cơn nức nở nhấn chìm.

Vũ Sinh bước ra ngoài. Anh ngồi trên bậc cửa, nhìn ra sân. Anh nghĩ. Rồi anh lại tự nhủ:

-Không có nỗi khổ nào không vượt qua được. Trong cuộc đời, người ta phải biết vượt. Như con cá vượt qua thác Vũ Môn... Đừng tặc lưỡi. Tặc lưỡi một lần sẽ đeo đẳng nỗi khổ suốt đời...

Anh trở vào buồng đặt tay lên vai vợ:

- Lựu nín đi và bình tĩnh suy nghĩ. Mọi việc đều do Lựu quyết định. Nếu Lựu không muốn chúng ta cứ sống thế này mãi cũng được... Nhưng chắc chắn cả hai đều khổ. Và người đau khổ trước hết là Lựu... Tôi thương Lựu vô cùng. Nhưng Lựu hiểu cho... Tình yêu, không thể cố gắng mà có...

Người đàn bà lắng nghe những lời nói chậm rãi, buồn bã nhưng chắc chắn của chồng. Chị không khóc nữa. Và lại, lúc đó, ngoài ngõ đã có tiếng reo của hai đứa trẻ. Chúng theo ông bà sang làng bên ăn cỗ đã trở về.

Đại đội trưởng Vũ Sinh đi rồi. Lựu nằm ngẫm nghĩ.

Qua một thời gian vật vã, chị chợt nhận ra những điều anh nói thực sự đúng đắn. Cũng giống như người đi rừng, quanh quèo mãi trong các dãy núi, tới lúc nào đó, vượt khỏi cánh rừng mới nhìn thấy chân trời. Lựu viết thư cho chồng. Trước khi viết, chị định hỏi Hồng Thắm, người bạn thân thiết và là thủ trưởng cơ quan của chị, nhưng Hồng Thắm vừa lên Hà Nội tập trung học chính trị mười tám tháng. Lựu về nhà, viết thư nói với chồng rằng chị đã nhận ra thực sự, rằng anh nên mau chóng trở về để giải quyết việc ly hôn. Chị là người đàn bà thực tế, nên chị hiểu rằng đàn bà con gái có thì, rằng mỗi tuổi nó đuối xuân đi...

Đại đội trưởng Vũ Sinh thu xếp công việc trở về ngay. Anh lo xây cho chị một ngôi nhà nhỏ ba gian xinh xắn, với một trái bếp ngay cạnh cơ quan chị làm việc. Khi tòa án giải quyết cho ly hôn, ngôi nhà cũng vừa hoàn tất. Lựu bình tĩnh. Chị không buồn vì thấy chồng là người đàn ông hoàng, rất biết đối xử và anh không có lỗi làm gì cả. Chị chờ đón một tương lai phía trước. Hai người chia tay nhau như những người bạn, mặc dù có đôi chút ngậm ngùi.

- Rồi Lưu sẽ gặp một người yêu thương Lưu thực sự và sẽ có hạnh phúc. Tôi xin lỗi Lưu vì những ngày tháng chúng ta đã sống với nhau. Nghĩ tới quá khứ, tôi cảm thấy mình là kẻ có tội, dù chính tôi cũng chẳng sung sướng gì ... Cái tội duy nhất của chúng ta là chúng ta không biết nghĩ...  
Vũ Sinh nói lời cuối cùng trên đoạn đường Lưu đưa tiễn anh. Đó là một ngã ba. Một phía đường chạy vào trong phố huyện, nơi Lưu làm việc. Một phía chạy về ngôi nhà cũ của Vũ Sinh. Phía thứ ba, là đường dẫn tới trường huấn luyện của quân đội. Đường cát mịn. Sau cơn mưa sạch tinh khôi. Những hạt cát lấp lánh dưới mặt trời. Chúng tựa như một dải bạc, bị cây gậy nào đập xuống, làm vỡ nát và bắn lên tung tóe muôn ngàn ánh sao.

Đại đội trưởng Vũ Sinh trở lại thao trường. Nơi ngày ngày anh hướng dẫn lớp tân binh và từng người trong bọn họ đã trở thành thân thuộc. Trời không có gió nên những bụi cỏ lá nhọn đứng im phẳng phắc, chĩa tia lá xanh sáng chói vì sương mai phản chiếu ánh bình minh. Từ dãy nhà bên trái, một người đàn ông trẻ, cởi trần, bận quần đùi màu lá úa nhảy bổ ra:

- A, thủ trưởng đã về, thủ trưởng đi phép đã về. Các cậu ơi! Thủ trưởng có quà gì đấy?

Vũ Sinh cười, lẳng lẳng móc trong ba lô lấy gói thuốc với nửa cân chè lam mẹ anh đặt người quen trước lúc anh lên đường:

- Có thuốc sợi với chè lam thôi.

Trong đám tân binh bao quanh anh có người đưa mắt lườm anh chàng bận quần đùi:

- Thủ trưởng có chuyện buồn... Thủ trưởng đang vất vả lại còn mè nheo quà với bánh. Cái cậu Đổ này thật vô duyên.

Đổ, anh chàng cởi trần tròng trọc, vừa béo vừa đen quay ngay lại:

- Chuyện gì mà buồn?... Vợ chồng không nên duyên phải kiếp thì bỏ nhau, tìm hạnh phúc khác. Cha mẹ, anh em chết đâu mà buồn?... Anh cố giả bộ mẹ.

Vũ Sinh dàn hòa:

- Thôi, thôi... Mời tất cả vào nhà uống nước, hút thuốc. Khỏi phải lên chỗ tôi. Các cậu có chè không?

- Báo cáo thủ trưởng, chè Thái loại một ạ... Để dành đúng ngày chủ nhật, thủ trưởng lên trả phép chúng em mới đem ra...

Đổ lau chau đáp, chạy vào nhà trước. Vũ Sinh cởi ba lô, đặt lên giường rồi ngồi xuống. Anh nhìn hạ sĩ Đổ lẳng xăng chạy đi, chạy lại tìm ấm đun nước, lấy gói chè, hét người này rửa ấm chén, người kia thu dọn chiếu chần lấy chỗ ngồi... Gương mặt Đổ tròn căng, tràn trề sinh lực và niềm vui sống. "Chính cậu ta cũng không ngờ rằng cậu ta đã đóng một vai trò quan trọng trong cuộc sống của mình..." Vũ Sinh thầm nghĩ.

Cách đây hai năm, khi tiếp nhận lớp tân binh mới này, anh thường thường phải quan tâm tới Đổ. Trước tiên, vì gương mặt mạnh khỏe, hồn nhiên pha chút lém lỉnh của cậu ta. Sau nữa, vì những vụ nghịch ngợm của Đổ khiến nhiều lúc, không khí nghiêm trang cần thiết và kỷ luật quân nhân bị phá vỡ. Đại loại, giữa những lúc cần chỉnh đốn hàng ngũ quân trang quân phục thì dăm bảy tân binh người thành phố thường giẫy nảy, la hét hoặc chạy cuống lên như người bị kiến cắn, hoặc mặt tái xanh tái tử, nói không ra hơi... Vì họ đột nhiên thấy trong lưng, trong bụng, trong đũng quần một bọc chuột non đỏ hồng, vài con đĩa nhun nhoe vôi, hoặc một con bọ nẹt xanh lè to bằng ngón tay cái... Lần khác, đang kỳ chỉnh quân một buổi tối, chính trị viên vừa bước lên bục giảng thì từ góc nào đó. Có tiếng ho khù khụ vang lên. Tiếng ho khàn khàn, rít khò khè trong họng như tiếng ho của người già mắc chứng siễn lâu năm. Chính trị viên chờ dứt tiếng ho, hội trường im lặng mới bắt đầu nói. Nhưng chỉ hai phút sau, vẫn tiếng ho đó lại cất lên, từng hồi ngắn, liên tục. Chính trị viên đặt giáo án xuống mặt bàn, nhìn mọi người. Dưới hội trường, người nọ nhìn người kia, tiếng ho lục khục, khào khào quái gở đó vẫn cứ vang lên nghe rộn cả tóc gáy.

- Tất cả các tiểu đội kiểm tra xem đồng chí nào bị suyễn cho về doanh trại nghỉ.  
Có lệnh như vậy.

Các A trưởng nghi nghi hoặc hoặc nhìn vào tận miệng từng người trong tiểu đội của mình để tìm ra

nguồn gốc tiếng ho quái đấm nọ. Tuy nhiên, không có một tia hy vọng nào... Mất nửa giờ, người ta mới phát hiện ra con cóc to xụ, nằm góc nhà cất tiếng ho đau khổ vì miệng nó bị khâu lại và bên trong, có một mồi thuốc lào to tởm bở...

Sau vài lần cảnh cáo. Đổ bớt những trò tinh nghịch ấy đi.

Vũ Sinh mến anh chàng tân binh tinh nghịch vì thấy ở Đò một điều anh đang thiếu. Đó là sự rành mạch trong cuộc sống, sự thẳng thắn nhiều lúc quá giản đơn nhưng lại là con đường ngắn nhất tới chân lý.

Một lần, trong giờ giải lao trên thao trường. Vũ Sinh bất chợt nghe được câu chuyện về đời tư của Đò. Hôm đó, họ đã thực tập một bài tập nặng về xạ kích. Đại đội trưởng Vũ Sinh quyết định kéo dài giờ giải lao thêm mười năm phút nữa. Đám tân binh reo hò âm ỉ. Tất cả kéo vào chân ngọn núi đất bên thao trường trú nắng. Bóng thông mát rượi phủ xuống mái đầu nóng rực và những gương mặt nhể nhại mồ hôi của những người lính. Gió mang hương lúa từ phía đồng xa tới và hương bạch đàn liểu ở những trái đồi quanh quất khiến không khí nhẹ bồng như cánh diều.

Vũ Sinh ngồi một mình sau đồng cỏ khô. Dân trong xóm trại đã đánh thành đồng đội tới ngày đốt lầy tro ủ phân. Anh bỏ mũ, nheo mắt nhìn mồm trời trên chót đỉnh những hàng thông cao vọt. Bên kia, đám tân binh đang uống nước, hút thuốc, tranh nhau xin lửa một cậu A trưởng. Họ bàn tán về đám con gái trong xóm trại. Mấy cậu trai tơ cười rình rích. Cười to nhất lại là Đò.

- Mày nhát như cáy ấy - Đò cất tiếng nói - Đã thích thì cứ nói tuốt ra rằng: Em ơi, anh xin được chết vì em đây. Em muốn sai gì anh cũng làm tất tột. Còn cái con bé Thu béo lặc lè ấy có đến, cứ đứng ngay trước cửa doanh trại, chấp tay vái: Kính thưa em, em sẵn đón lòng anh cảm kích lắm. Nhưng khổ nỗi anh không yêu em được. Vậy thì em lo đi tìm mối khác cho khỏi lỡ ngày lỡ buổi. Kẻo mà tuổi xuân em thối vèo vèo qua cái cửa doanh trại này thì anh đau ruột lắm... Cứ thế có phải xong chuyện không?... Đàng này, đũa yêu cũng không dám nói rằng yêu. Đũa ghét cũng không dám nói ghét, áp ứng như ngậm hạt thị. Lúc thì trốn, lúc lại nói dối quanh là đi vắng để nó đứng rình. Ngồi trong nhà mót đá không chịu được chạy ra nhà vệ sinh, nó trông thấy be âm lên: Anh ơi, anh nói rồi em nhé... Thế có đại mặt không? Đàn ông gì cái thứ mày?... Cứ mặc quần không đáy của đàn bà lại hơn...

Cả đám cười giàn giụa.

Rồi tiếng cậu A trưởng tiếp theo:

- Cứ như Đò mà lại hay đấy. Hai mươi ba tuổi, hai đời vợ như chơi.

Đò cãi lại:

- Làm gì có hai đời? Tôi đụng tới nó lần nào mà coi là hai vợ được?... Còn chuyện các cụ cưới xin, dẫu có tới năm lần cũng coi như năm lần thịt lợn liên hoan thôi. Tôi tuyên bố rồi. Lập trường vững như bàn thạch.

Đám tân binh nhao nhao:

- Tuyên bố thế nào cơ?... Kể đi Đò. Kể chuyện lấy vợ của cậu đi cho anh em nghe. Thủ trưởng cho giải lao thêm mười năm phút nữa cơ mà.

Đò gắt:

- Kể gì kể mãi thế?... Tôi đã nói rồi.

- Làm gì mà kể mãi. Cậu mới kể một lần cho A trưởng với tớ thôi. Còn cả bọn này chưa đũa nào nghe hết.

- Đúng đấy, anh Đò kể đi. Để đàn em còn học tập kinh nghiệm chứ.

Đò dặng háng một tiếng thật to rồi đĩnh đạc nói:

- Bớ tớ có một cái lò ấp trứng vịt. Năm mươi bốn tờ đã phải ra coi lò đảo trứng cho ông cụ rồi. Đạo ấy, tớ có đũa bạn gái tên là Tính. Nó với tớ cất cổ chần trâu với nhau từ lúc cời trường lợi sông cơ. Lớn lên hai đũa cùng học một lớp. Hết cấp hai, Tính ở nhà làm ruộng còn tớ lên học lớp tám trên tỉnh. Cứ



vụ hè, lại về quê coi lò ấp, đảo trứng cho cụ. Tối nào cũng vậy, tớ ăn cơm trước ra nhận lò. Ông cụ về nhà ăn cơm và ngủ luôn. Khoảng chừng bảy giờ, đom đóm lập loè ngoài đồng là Tính lại ra. Hai đứa tớ nói chuyện rủ rỉ. Chẳng biết chuyện gì chuyện gì nhưng cứ say sưa như điếu đổ. Giá bây giờ, có ai hỏi hỏi đó hai đứa nói những điều gì thì tớ chịu chết, không thể nào nhớ ra. Nói chuyện chán, lại luộc trứng ăn. Có đêm hai đứa chén hết mười quả. Tính bảo:

- Lấy quả hồng mà ăn, không bố mắng chết.

Tớ lắc đầu:

- Người hơn của hay của hơn người?... Cứ chọn quả ngon nhất mà chén. Mình làm ra, mình phải ăn miếng ngon trước đã.

Hôm sau, ông cụ cần nắn thật nhưng tớ cứ lơ đi như không. Rồi cụ đành phải thôi... Cứ thế đến năm tớ thì hết lớp mười, tròn hai mươi tuổi. Ông cụ bảo:

- Thi xong ở nhà lấy vợ.

Mình tưởng ông cụ đã thấy hai đứa khăng khít thế thì sẽ hỏi cưới Tính nên gật đầu ngay:

- Bố nó cũng vừa rồi đấy bố ạ.

Ông cụ bảo:

- Mai, mặc áo quần tề chỉnh sang thôn Hạ với tao.

Mình tròn tròn mắt lên:

- Sang thôn Hạ làm gì cơ chứ?

Ông cụ chỉ cái thùng sơn đựng cau trầu, chèn thuốc đã sẩm từ lúc nào đó mà mình không biết:

- Sang hỏi vợ cho mày.

Mình nghi hoặc không hiểu ông cụ định đoạt thế nào, liền hỏi:

- Ai cơ?

Thế là ông già liền đồng dục nói:

- Hỏi con bé Thuận nhà ông Hương Mộc chứ còn ai nữa?

Mình tái người đi. Lúc đó, mình mới vỡ lẽ câu chuyện. Nhưng mình đối phó ngay. Mặc áo vào, mình đồng dục tuyên bố:

- Con không lấy cái Thuận. Bố có đánh chết con cũng không lấy nó.

Ông cụ đứng dậy, rút cây phát trần vắn dất trên mái nhà đánh phụt một tiếng. Nhưng mình đã tót ra đầu ngõ rồi. Tối hôm đó mình không về. Mình đứng ở đầu làng, chờ bà mẹ. Đúng là thiếu mình, không có người trông lò thay nên bà phải đem cơm cho ông. Chờ bà đưa cơm cho ông xong, mình lên về nhà, ăn hết nửa nồi cơm với cá rô kho và hỏi chuyện bà cụ. Mẹ mình bảo:

- Tao biết mày với cái Tính vẫn bịu dúi với nhau. Người ta bảo: Thương nhau từ thừa mười ba, khó dứt được dải áo ra mà về. Nhưng bố mày lại khác. Bố mày ngồi chung chiếu uống rượu với ông Hương Mộc bên thôn Hạ đã ba năm nay rồi. Nhất là từ độ ông bà Hương cũng mở lò ấp trứng mang tiền sang đây đặt vốn chung. Đầu năm, nhân đám giỗ ông cụ Bái, ông Hương Mộc với bố mày hẹn hò gả bán con cái, làm thông gia cho thêm gần gũi. Tao ngăn chẳng được. Tính tình bố mày, ai còn lạ?... Trái ý là cầm chày đập vỡ bát vỡ đĩa, châm lửa đốt bếp được ngay.

Tớ đứng lên:

- Cho bố đốt cả nhà đi cũng thế thôi.

Rồi tứ phẩm phăm phăm bước ra ngõ. Tứ đi một mạch tới thôn Hạ. Đến trước cửa nhà ông Hương Mộc tứ gọi thật to:

- Cô Thuận có nhà không?

Một giọng léo nhéo bên trong đáp:

- Có nhà... Ai đấy, vào đây đã...

Nghe giọng nói cũng đủ điền tiết rồi. Tứ xẵng giọng đáp:

- Tôi không vào. Cô ra đây có chuyện cần phải nói.

Hình như cô ả thì thào gì đó với bà mẹ trong nhà ngang, rồi nát sau, mới dò dò bước ra ngõ, vừa đi vừa bứt lá dâm bụt vo:

- Anh...

Cô ả chưa kịp mở miệng chào, tứ đã nói luôn:

- Cô là cô Thuận phải không?

Cô ả bẽn lẽn cúi đầu:

- Vâng ạ.

Kỳ thực tứ lạ đếch gì cô làng. Ngày tết, mồng hai tháng chín nào, tối biểu diễn văn nghệ hoặc chiếu bóng nào trai gái hai thôn chẳng chạm mặt nhau. Hồi đó, tứ đã bảo lũ bạn trai: con bé Thuận đã cong môi lại cạnh thị, mắt lúc nào cũng gườm gườm như lườm trời, mặt lại gầy thế kia thì đứa nào rước đi cho... Không ngờ, con bé đó lại rơi vào đúng tay mình. Nghĩ tới đoạn ấy, tứ cau kính nói:

- Ông cụ nhà cô hứa gả cô cho tôi có phải không?

Cô ả ngước đôi mắt cạnh thị, hấp háy nhìn mình. Tuồng như cô nàng vừa sợ lại vừa xấu hổ:

- Em thấy bác sang đây...

Tứ hỏi dồn:

- Thầy tôi sang nhà cô làm gì?

Con bé bắt đầu run, tay dút lá lia lia:

- Hình như sang hỏi, hỏi...

Tới đó, cô ả tắc tị không nói được nữa. Tứ đâm thương hại nàng. Tứ dịu giọng nói:

- Tôi chẳng thù ghét gì cô cả. Nhưng tôi với cô không thương yêu nhau, không thành vợ thành chồng được. Tôi sang nói trước với cô để cô trả lời ông cụ. Chúng ta đều là đoàn viên thanh niên, nên thẳng thắn... Thôi, chào cô tôi về...

Không chờ cô ả đáp lại, tứ cút thẳng.

Đám tân binh ngồi nghe chuyện xì xào:

- Khiếp quáquá thẳng như mực Tàu thế thì ai chịu được... Đỏ hừng hỏ đáp:

- Thẳng như mực Tàu thế còn chưa ăn thua. Huống hồ quanh quéo thì chết với ông cụ. Ông cụ cứ mang trấu cau sang ăn hỏi, cứ cho cưới thật to. Ông cụ nói với họ hàng: Lửa gần rơm lâu ngày cũng bén. Cưới vợ cho nó đã rồi nó sẽ phải yêu vợ, đẻ con... Tao đã hứa một lời với ông Hương Mộc trước thiên hạ thì nó có sáu mắt, mười hai tay cũng không chống được. Cha cha cha... Ông cụ cho ngả lợn, giã giò, quế chả, gói nem... Làm đủ hai mươi mâm cỗ ba tầng. Pháo đốt ba tràng, xác rai đầy ngõ. Nhưng tứ cứ lang thang hết nhà nọ tới nhà kia. Lúc ở làng, lúc bên nhà trọ ngoài tỉnh. Lúc nào đói quá ra đồng bới khoai nướng. Còn khi nào ông cụ giao lò ấp cho bà cụ trông tứ lên đến luộc một chục quả

liền... Cứ như thế nửa năm, ông cụ phải chịu thua. Cô ả Thuận cấp gói áo quần về nhà bố mẹ. Còn ông cụ phải ngã lộn lần thứ hai cưới Tinh cho tở. Để đỡ thẹn, ông cụ đành nói với hàng xóm, láng giềng: thôi đất chẳng chịu trời thì trời chịu đất. Cái lý của thời mình hóa hồng mất rồi.

Một cậu lém lẩn theo:

- Chính là anh hồng chứ không phải cái lý của ông già hồng. Đã mất công cưới, tội gì không làm chồng vài bữa chơi.

Đỗ đáp lại:

- Cậu là đều nhé. Cậu lưu manh nhé... Phải cái đũa con gái không biết sĩ diện nó mới chịu cưới ép như vậy. Minh lại ảm ớ thì còn ra sao nữa?... Mà thú vị gì cơ chứ?...Tở đã chẳng yêu, cứ gọi là trát thêm vàng tở cũng chịu...

- Ha ha ha...

Đám tân binh cười rộ lên. Rồi anh chàng tiểu đội trưởng của Đỗ nói:

- Thằng này trông vậy mà cũng gan cóc tía đấy. Thế nào mà cô vợ mê như ăn phải bùa.

Đỗ cười:

- Cả hai đũa cùng mê nhau thì mới quyết tâm được chứ...

Vũ Sinh lắng nghe tiếng cười giòn giã của đám tân binh. Nhưng anh không cười. Câu chuyện giản dị của Đỗ đã thức tỉnh trong anh một điều giản dị mà gần chục năm trời, anh không thể nào bước qua được cái ranh giới mỏng manh của sự phân vân.

Nói đúng hơn, sự thức tỉnh đó được báo hiệu bởi cảnh sống ảm áp của cặp vợ chồng thợ rèn gần bên bờ ngày kháng Pháp, và đã kết thúc bởi câu chuyện chân thực của cậu tân binh Đỗ. Vũ Sinh được gỡ khỏi lớp sương mù của sự mệt mề lười nhác và buồn nản. Anh biết rằng mình cần hiểu tới cội nguồn cuộc sống của mình và chịu trách nhiệm với chính nó. Từ ngày đó, hầu như rất tự nhiên, anh ly thân với vợ. Cảm giác tự ý thức tràn ngập. Nó khiến anh trở nên mạnh mẽ hơn, khao khát sống hơn bên dưới cái vỏ lạnh lẽ, ưu tư thường ngày...

### 3)

Khi cầm cốc nước chè nóng bỏng do một tân binh đưa cho, anh chợt nhìn những đám cỏ cứng sáng chói lợi trước sân, nhìn mảnh trời xanh có đôi sơn ca vừa vút bay lên vừa cất tiếng hót kêu gọi chào mừng.

Anh thấy trái tim mình cũng cất cánh bay như đôi chim ấy, nó cũng cất tiếng hót chờ đợi, mời mọc tình yêu. Nó cũng rực rỡ như những ngọn cỏ xanh đâm sương và nắng... Anh mới hai tám tuổi. Cuộc đời còn dành chỗ cho anh. Giống như khoảng trời kia còn dành chỗ cho những rặng đồng, những làn mây và những tia chớp lóa.

- Thủ trưởng cười gì thế ạ?...

Hạ sĩ Đỗ cất tiếng hỏi.

- Không, không...

Vũ Sinh trả lời vội vã. Anh nhận ra mình đã mỉm cười khi theo đuổi những ý nghĩ riêng và đám tân binh ngạc nhiên, tò mò trước nụ cười đó.

- Chè của các cậu ngon thật. Uống nước chè, ăn thử bánh chè lam xem sao? Bà cụ nhà tôi đặt làm tại nhà một người quen đấy... Anh nói lảng sang chuyện khác.

Hạnh phúc giống như con xúc xắc trong trò chơi. Khi ta cầu mãi một con lục, thì nó không tới. Và khi ta chưa kịp cầu nguyện, nó đã tới ngay, đổ chót sáu cái chấm tròn trên mặt xương trắng mài nhẵn. Vũ Sinh về trường huấn luyện được nửa năm, bỗng có tin đoàn văn công quân khu về tỉnh biểu diễn. Ban

giám hiệu trưởng cử anh lên tỉnh đội, mời đoàn về trường:

- Chúng ta ở xa thị xã quá. Suốt năm anh em chỉ được xem mấy bộ phim cũ bạc cả màu. Đồng chí chịu khó thuyết phục đoàn về phục vụ tại trường cho học viên phấn khởi. Hiệu trưởng nói với Vũ Sinh như vậy.

Anh nhận nhiệm vụ lấy chiếc mô tô ba bánh của trường phóng lên thị xã. Tỉnh đội trưởng tiếp anh trong phòng riêng một căn buồng nhỏ ở tầng hai trụ sở của Tỉnh đội. Ở đó, anh nhìn được toàn bộ các khu doanh trại ở ba phía, mảnh hồ ven chân thành, bãi cỏ rộng mênh mông nằm giữa các khu doanh trại và trụ sở. Một góc bãi cỏ về phía tây sân khấu đã dựng lên.

Mấy người đàn ông làm hậu đài đang lom khom móc dây điện dẫn từ bộ máy phóng thanh đến các loa treo lửng lơ trên không trung và hai chiếc mi-crô có chân đứng. Tám màn nhung đỏ được túm lại hai bên, còn những chiếc cánh gà bằng lụa thì gió thổi căng phồng như những lá buồm. Phía trước sân khấu, dàn nhạc đang ngồi thừ lại dây, chuẩn bị biểu diễn. Người kéo phong cầm chốc chốc lại nhấn phím đàn lấy âm thanh chuẩn cho tốp nhạc dây. Hai nhạc công thổi kèn Cor và Clatinét đứng riêng một góc, hòa tấu một bản nhạc êm ái nghe như tiếng gió thềm thang. Các nữ diễn viên đi lại, vẻ thong dong. Những tấm thân mảnh mai của họ, với những màu áo trẻ trung khiến khung trời đã tắt nắng và cả ngôi nhà trụ sở Tỉnh đội cũ kỹ cũng như tươi sáng lên.

Vũ Sinh nhìn tất cả những hình ảnh đó, lòng nao nao vì một lý do khó nhận biết. Trước đây hồi trai trẻ, hoạt động trong đoàn thanh niên anh đã từng gảy ghita và hát mê say những bài hát thời kháng Pháp:

Đoàn vệ quốc quân một lần ra đi

Đã ra đi trong lòng không nề

Ra đi, ra đi báo thù sông núi...

Từ ngày gặp cô Thái trắng trên Tây Bắc, trái tim trống trải của anh áp ủ hình bóng xa xôi đó và những giai điệu mơ màng của bài ca. Nụ cười sơn cước:

Tôi nhớ mãi một mùa xuân chia phôi, mây mờ buồng kín núi đồi... Nàng ơi, sau dãy núi xanh lơ, tình tôi chưa phai mờ, hình dung một chiếc thắt lưng xanh, một chiếc khăn màu trắng trắng, một chiếc vòng sáng long lanh, và nụ cười nàng quá xinh...

Thời gian trôi như dòng nước... Thời gian không quay trở lại. Bây giờ, người ta hát những bài hát khác xưa. Nhưng dẫu vậy, tiếng hát êm dịu, tiếng kèn da diết ngoài sân kia vẫn cứ gọi lên trong đại đội trưởng Vũ Sinh điều gì đó, giống như một câu hỏi chưa có tiếng trả lời, một cơn khát chưa tìm được nguồn nước thỏa thuê mong ước.

Tỉnh đội trưởng nhìn về thẩn thờ thoáng qua gương mặt Vũ Sinh:

- Nghĩ ngợi gì thế? Hút thuốc đi...

Ông rút bao Thủ đô bọc giấy bạc chia cho anh.

- Tôi biết ở trường các anh không thiếu thuốc ngon, nhưng cứ mời tạm một điếu... Sao, chương trình huấn luyện có gì khó khăn không? Tôi chắc anh lên đây chẳng phải vì việc đó chứ?

- Vâng. Báo cáo đồng chí, anh em dưới trường muốn...

- Tôi biết, tôi biết rồi. Muốn văn công quân khu về phục vụ một tối, phải không?...

Tỉnh đội trưởng cắt ngang lời Vũ Sinh với vẻ cảm thông nhạy bén:

- Tôi đã làm việc với ban lãnh đạo đoàn rồi. Lịch phân phối cho các đơn vị như sau: hôm nay, ngày mai, ở lại đây. Ngày kia, ngược lên chỗ đoàn pháo binh Sao Đỏ. Ngày kia, xuống trường các anh. Liệu về lo đón tiếp, nơi ăn chốn ở cho chu đáo. Hễ có điều gì sơ suất là lần sau các anh nhịn sướng đấy... Nào mọi chuyện rõ chưa ?

- Báo cáo đồng chí, rõ! Vũ Sinh trả lời.

- Tôi phải về nhà bây giờ đây... Tình đội trưởng vừa nói vừa đứng lên: Về cho bà vợ với mấy đứa con đi xem kéo muộn. Lỡ bữa cơm không sao chứ mất tối văn công là cả vợ lẫn con kỳ kèo hàng nửa năm liền.

Ông cầm mũ.

Vũ Sinh chào ông ra trước. Anh phóng mô tô qua cổng thành nghe tiếng xe của ông đuổi theo sau.

Từ lúc anh về báo tin cho tới khi đoàn văn công xuất hiện. Cả trường xôn xao như chờ đợi ngày hội lớn. Các đại đội cắt nhau làm vệ sinh từng khu vực, sắp sửa lại giường chiếu, phòng khách, quét sạch đường vào trường, rải lớp sỏi trắng lên, tưới tẩm mảnh vườn hoa con con trước sân và trồng thêm mấy chậu cúc vàng dọc hàng hiên nhà khách. Ban quản lý thì bàn nhau thịt con lợn nào trong chuồng và làm những món gì bữa trưa, bữa chiều, nấu cháo hay đổi bánh làm phở cho diễn viên ăn sau khi biểu diễn?... Háo hức nhất là đám thanh niên. Họ vui sướng vá hồi hộp ra mặt. Từ ngày vào trường, ngoài mấy buổi xem phim, họ chưa hề được tham dự một cuộc vui nào lớn, ngoại trừ mấy trò vật như đánh tú lơ khơ bơi rêu, đánh cờ ca rô, tam cúc...

Chín giờ sáng ngày thứ ba, Đoàn văn công quân khu xuất hiện. Một chiếc xe chở diễn viên đi trước, rồi chiếc xe tải chở sân khấu, phong màn, đèn điện với các thứ công kênh khác theo sau. Họ làm sân khấu rất nhanh, với sự giúp đỡ của các chàng học viên hạ sĩ quan trẻ trung, lực lưỡng. Sau đó, đám nữ diễn viên được tắm rửa, giặt giũ trước để về nhà nghỉ. Họ khép cửa phòng, đám nam diễn viên cùng những người làm công tác hậu đài mới vắt khăn, vắt áo ra giăng.

Vũ Sinh thấy trong cái tập thể nhỏ bé đó, những người đàn bà và những cô gái được chiều chuộng như ở trong một gia đình mới. Cử chỉ của những người đàn ông trong đoàn đánh thức trong anh nỗi thèm khát chấp chờn. Hình như anh cũng muốn được chiều chuộng người đàn bà nào đó, được đưa tay cho cô vịn khi nhảy qua rãnh, được múc nước đổ vào chiếc thau tráng men cho cô rửa mặt, được chờ đợi cho tới khi cô đã thay áo quần, vào phòng ngủ mới lo việc tắm rửa của cá nhân mình...

Những ý nghĩ của anh chỉ mình anh biết. Còn tới bữa cơm chiều, buổi chiêu đãi chính thức của trường với đoàn, anh lại bận làm việc với một cán bộ huấn luyện trên trường của bộ về. Cuối cùng, chỉ còn tới buổi biểu diễn. Như những người đàn ông trẻ trung tự do khác, anh hồi hộp khi được ngắm nhìn những gương mặt xinh xắn với nhiều hy vọng run rẩy. Biết đâu, trong những gương mặt xinh đẹp đó, sẽ có một gương mặt mãi mãi là của mình?... Quãng đời đơn chiếc của một người đàn ông chưa toại nguyện về tình yêu, biết bao lần niềm hy vọng đó bay đến?...

Ánh sáng rực rỡ của hai chùm đèn lớn bật lên khiến mọi người lóa mắt. Vũ Sinh cũng phải cúi xuống chờ người làm hậu đài quay máng đèn che sáng, anh mới dám ngẩng lên. Luồng ánh sáng chói lọi chiếu lên sân khấu. Làm tuyết nhưng đỏ bắt sáng, nhóng nhánh. Lát nữa, hai tấm màn nhung kia sẽ kéo sang hai bên, và giữa khoảng trống tràn ngập thứ ánh sáng chói chang đó, những diễn viên sẽ xuất hiện. Hẳn là họ phải có một sức chống đỡ dạn dày mới có thể chịu nổi những tia phóng mãnh liệt của hai chùm đèn lớn... ý nghĩ đó khiến Vũ Sinh bùi ngùi. Anh rút thuốc, châm lửa hút.

- Nữ diễn viên quân khu nổi tiếng là xinh đấy. Còn khá hơn các cô Đoàn Tổng Cục Chính Trị cơ.

Hiệu phó, một tiểu đoàn trưởng ngồi bên Vũ Sinh hích anh, nói thì thầm. Vũ Sinh gật đầu. Đúng lúc đó hồi chuông điện kêu reng reng báo hiệu giờ mở màn. Người giới thiệu bước ra sân khấu trong bộ váy áo gọn gàng có thắt lưng, kiểu trang phục riêng cho những nữ diễn viên phục vụ quân đội. Cô còn rất trẻ, hơi đại khờ nên cách nói cứng cỏi, khó thu phục người xem. Họ chỉ tán thưởng gương mặt xinh tươi, căng đầy sinh lực và đôi bím tóc ngoe nguẩy như hai bím tóc một con búp bê lớn.

Màn đồng ca nhiều bè đệm với giọng lĩnh xướng nam trầm hùng hồ trình bày ca khúc *Du Kích Sông Thao* mở đầu chương trình. Sau đó mấy tiết mục đơn ca nam, đơn ca nữ. Rồi múa Tây Nguyên, Chàm Rông và Cà Tu.

Sau hai tiết mục múa, người giới thiệu thứ hai bước ra sân khấu. Khác hẳn cô búp bê trước, người con gái này có một thân hình rắn chắc nhưng thanh mảnh, mái tóc đen dày óng ả đổ xuống lưng. Đôi mắt cô mênh mông, hơi buồn. Cô cúi đầu chào khán giả với nụ cười đằm thắm và cất giọng nói. Cũng

những câu chữ ấy, cũng những thứ văn chương tầm thường chỉ để trình bày vắn tắt nội dung một bài ca, nhưng với giọng nói dịu dàng, ấm áp của cô, người xem cảm thấy mình bị lôi cuốn vào một thế giới sau những âm thanh ấy. Một thế giới phong phú, rực rỡ nhưng hẳn sẽ vương vất nỗi ưu tư. Chưa bao giờ, người ta hoan hô diễn viên giới thiệu nồng nhiệt như vậy. Chắc chắn khán giả bị sắc đẹp, sự duyên dáng thắm lặng và vô cùng mãnh liệt của cô mê hoặc. Những tiếng hoan hô kéo dài khiến người con gái phải ra chào lần nữa. Rồi cô hồi hải bước vào để những diễn viên tốp ca nam trình bày tiết mục của họ.

Vũ Sinh cũng như những người khác nghe bài hát với một tâm trạng hồi hải, gấp gáp. Ai cũng như cầu mong cho nó chóng kết thúc để được nhìn người nữ diễn viên giới thiệu và nghe giọng nói dịu dàng, mê hoặc của cô. Khi cô bước ra sân khấu lần này, không phải trong bộ váy áo quân phục mà trong tấm áo dài màu cam mềm mại, đằm đong bật lên một tiếng ồ... kinh ngạc. Rồi tràng sấm vỗ tay vang khắp nơi, giòn giã, kéo dài như một vòng âm thanh bao vây sân khấu. Người thiếu nữ nghiêng mình cảm tạ. Cử chỉ của cô toát lên vẻ khiêm nhường, lòng biết ơn chân thực, lại xen lẫn cả nỗi buồn thẳm kín của sự từng trải. Dường như trong ánh mắt đang nheo cười đó, hàm chứa một ý nghĩ trần tục: "Rồi đêm nay sẽ qua, những tiếng vỗ tay kia sẽ tắt, người diễn với người xem sẽ chia xa, các anh ở lại và tôi đi nơi khác, tôi sẽ có các buổi diễn mới, những người hâm mộ nồng nhiệt mới. Rồi với thời gian tôi sẽ già đi. Có một cô gái lạ bước lên sân khấu, vòng hào quang mới lạ trên đầu... Lúc đó tôi ở đâu nhỉ?... Và lúc đó, các anh có còn nhớ đến tôi như nhớ đến một cái tên?..."

Vũ Sinh giật mình vì những ý tưởng miên man trong óc não. Cha anh là một thầy đồ kiêm nghề bốc thuốc. Ngoài những giờ thăm bệnh, bào chế thuốc ông ngồi ngâm thơ của Lý Bạch, Đỗ Phủ, Cao Bá Quát, Nguyễn Công Trứ. Ông cất nghĩa cho đứa con trai từng câu từng chữ trong những bài thơ mình yêu thích từ khi nó mới lên năm tuổi. Vũ Sinh không nhớ được trọn vẹn thơ. Nhiều lắm, anh chỉ nhớ được đôi câu gọi cảm nhất:

Ngẩng đầu nhìn trăng sáng

Cúi đầu nhớ cố hương...

Nhưng tính đa cảm và ưu tư của ông cụ đã truyền sang anh như một căn bệnh qua máu huyết. Anh không nghe những cô gái trên sân khấu đang hát gì. Họ cười gì và họ giơ tay nhí nhảnh chỉ trở gì đó xuống đám đông khiến các chàng trai trẻ cười phá lên vì khoái trá. Anh cứ theo đuổi mãi những ý nghĩ mà đôi mắt đen mênh mông và giọng nói huyền bí của người nữ diễn viên giới thiệu đã gọi lên. Cứ như vậy cho tới tiết mục kịch nói, những âm thanh chỉ lướt qua óc não Vũ Sinh như làn gió. Anh mãi mê nhìn người nữ diễn viên kỳ lạ, bị chi phối bởi sự tò mò và muôn ngàn ý tưởng nảy sinh ra khi đoán biết cô. Tấm màn nhung đỏ bỗng dựng khép lại. Vũ Sinh chưa kịp hiểu vì sao thì hiệu phó vỗ đết một cái vào đùi anh:

- Khá thật, khá quá... Văn công quân khu mình không thua đoàn Tổng cục Chính trị tí nào.

Vũ Sinh àm ừ.

Tiểu đoàn trưởng rút thuốc đưa cho anh:

- Làm điếu thuốc đã. Chờ họ bày phong cảnh, chuẩn bị cho vở kịch. Vở này được huy chương vàng Hội diễn chuyên nghiệp toàn quốc năm ngoái đấy.

- Thế à... Tôi không chú ý theo dõi báo.

Vũ Sinh đáp qua loa. Anh đưa mắt nhìn quanh. Đám học viên được thỏa mãn đang tươi cười chọc ghẹo nhau, tán tỉnh tươi hơn hớn. Mắt họ liếc lên tấm màn nhung đỏ buông trước sân khấu với vẻ chờ đợi háo hức. Một cơn gió mạnh thổi ào ào qua khung trời. Tiếng những rặng thông và bạch đàn liễu trên đồi reo vi vút. Vũ Sinh bỗng thấy hơi lạnh và hắt xì hơi và chợt nhớ bỏ quên mũ xoa ở phòng ngủ. Anh bảo tiểu đoàn trưởng, hiệu phó ngồi bên:

- Tôi phải về nhà lấy khăn tay.

Thiếu tá ngạc nhiên:

- Lấy khăn xong thì cậu làm cách nào len vào cho được?... Đông thế này cơ mà?... Mượn tạm khăn cậu nào vậy.

Vũ Sinh nhìn quanh, ngần ngừ. Nhưng rồi anh lắc đầu, cương quyết:

- Thôi, không vào được thì đứng vòng ngoài. Ai lại đi mượn khăn tay, phiền chết.

Anh khẽ đập tay lên vai một học viên ngồi phệt trên cỏ, chỉ cho cậu ta chiếc ghế dành cho mình rồi lách ra ngoài. Về phòng lấy khăn tay, uống nước xong, Vũ Sinh chưa tới bãi xem vội mà lại vòng ra cửa doanh trại xem bộ phận gác.

- Hôm nay cậu nào phải gác chắc hậm hực lắm đây. Cả năm mới có một lần... - Anh nghĩ.

Quả nhiên, khi anh chưa tới chòi gác đã có tiếng kêu mừng rỡ:

- Thủ trưởng, sao thủ trưởng lại ra đây ạ?...

Vũ Sinh cười.

- Ra xem các cậu gác có nghiêm không?... Cậu nào đấy? Đò à?...

Học viên nói như hét:

- Vâng ạ...

Rồi ngoẹo đầu ngoẹo cổ:

- Báo cáo thủ trưởng, kỳ này về phép, dứt khoát em ra ủy ban huyện xin đổi tên thôi.

- Sao?

- Dứt khoát em phải đổi tên thôi. Tên là Đò mà số đen sì. Cả năm mới được một lần xem văn công thì lại trùng phiên gác.

Vũ Sinh cười.

Đò nói tiếp:

- Em toàn phải đứng đống tai lên. Coi như thằng mù nghe hát vậy. Mà sao thủ trưởng còn đứng đây. Thủ trưởng vào đi chứ... Sắp hết kịch nói rồi. Vở này được huy chương vàng cơ đấy...

Đại úy Vũ Sinh bảo:

- Này, tôi gác cho. Cậu vào mà xem.

Đò ngơ ngác:

- Thủ trưởng bảo gì cơ ạ?

Vũ Sinh cười, đáp rành rẽ:

- Nói gì nữa? Tôi gác cho. Tôi xem nửa trước, cho cậu xem nửa sau. Như vậy là công bằng nhé: Cậu nghe hát, còn tôi thì nghe kịch.

Đò vỡ lẽ, nhảy cẫng lên:

- Úi giờ ơi, thủ trưởng nói thật chứ ạ?... Thế thì nhất em rồi. Số em đúng là đò thật. Đen trước rồi đò sau...

Cậu ta dúm cây súng cho Vũ Sinh rồi cầm đầu chạy vào bãi diễn. Một mình anh đứng trong bóng tối. Anh thêm thuốc nhưng kỷ luật không cho phép người lính được hút thuốc trong giờ gác. Vũ Sinh đành đứng yên, đưa mắt nhìn bầu trời. Từ những vì sao li ti mờ nhạt tới các ngọn cây lắc lư sau mái nhà. Vẫn chưa thấy vở kịch bắt đầu biểu diễn. Phía sân khấu, tiếng ồn ào của đám khán giả vắng tới tai anh. Khu doanh trại che khuất nên anh hoàn toàn không thể nhìn thấy vật gì ngoài quầng sáng hắt lên

bầu trời. Sau vùng ánh sáng màu cam nhạt đó, vài cây thông trên ngọn núi sát kề doanh trại in bóng đến im lặng vào đêm. Những cơn gió thỉnh thoảng lại thổi tới, gần như gió heo may, mát mẻ, lay động cây cỏ và lòng người. Người đàn ông trẻ đứng trong chòi gác, vừa nhớ thấp thoáng những vần thơ thuở nhỏ cha anh đã dạy anh, vừa nhìn quăng đời vô vị vừa qua, vừa hé mở những tia hy vọng và theo đuổi dòng liên tưởng mà cô diễn viên kỳ lạ đã khơi dậy... Các ý nghĩ trong anh lộn xộn, thoát tóí thoát đi. Lúc đó, có bóng người bước đến:

- Ai? Đứng lại.

Vũ Sinh quát khế, nhưng giần giọng.

- Tôi, diễn viên trong đoàn văn công quân khu. Báo cáo đồng chí cho tôi ra đòi một lát.

Bóng người đáp lại rần rỏ mạch lạc đúng tư cách một quân nhân. Vũ Sinh đứng lặng. Những ngón tay anh nắm cứng khẩu súng. Anh nhận ra người giới thiệu tiết mục đã khiến mình nảy ra bao nhiêu ý nghĩ, bao nhiêu phỏng đoán tò mò...

Người thiếu nữ chờ đợi một lát, cất tiếng hỏi:

- Báo cáo đồng chí, tôi đi được chứ?

Vũ Sinh chợt nhớ ra, đáp:

- Đồng chí có thể đi được. Nhưng phải trở về trước giờ biểu diễn kết thúc.

#### 4)

Cô gái đáp: - Rồi. Cô đạp hai gót chân theo đúng kiểu chào quân nhân rồi thông thả bước về phía cổng trường.

Đứng trong chòi, Vũ Sinh dán đôi mắt vì cảm động và bối rối nhìn theo cô. Trái tim anh còn cào như thể cô bước ra khỏi cổng trường thì anh mất mát cái gì đó. Hai tai anh tự dưng nóng ran. Trong lúc đó, giọng nói bật lên, khô khốc:

- Này, đồng chí...

Người con gái đang đi đứng sững lại. Cô quay người, tiến sát tới chòi gác. Ánh đèn vàng đục đủ cho anh thấy rõ gương mặt cô, đôi mắt ngược nhìn ngơ ngác:

- Đồng chí gọi tôi?

Vũ Sinh hỏi:

- Vâng. Đồng chí có thể cho tôi biết đồng chí ra đòi làm gì không?

Cô gái đáp:

- Tôi đi chơi mà. Ở ngoài kia, thoáng hơn.

Đại úy cảm thấy giọng nói của mình cứng nhắc, thật vô duyên trong hoàn cảnh này. Anh cố gắng làm cho nó mềm đi nhưng không được:

- Theo tôi, đồng chí không nên đi... Vì... đường này buổi tối nhiều rắn lắm. Tuần trước, chúng tôi đạp một lúc ba con rắn hổ mang và rắn giáo.

Người nữ diễn viên đã tới sát chòi gác. Cô nhìn rõ gương mặt lấp trong bóng tối: một gương mặt đàn ông. Một sĩ quan chứ không thể là một người lính vì nó hiện rõ vẻ từng trải, sự chín chắn và nổi ưu tư. Cô muốn xác định điều phỏng đoán của mình nên nhìn xuống cổ áo anh:

- Đại úy, sao đồng chí lại gác ở đây? - Cô thốt lên tiếng kêu kinh ngạc.



- Tôi gác thay cho một cậu học viên. Cậu ấy mê xem kịch hơn tôi - Vũ Sinh trả lời.

Người nữ diễn viên cười khoan hòa:

- Thế anh không thích xem kịch hay sao?

Vũ Sinh cũng cười:

- Có nhưng thích hát và múa hơn.

Câu chuyện đã trở lên tự nhiên. Người nữ diễn viên nhìn Vũ Sinh, thờ dài nói khe khẽ như tâm sự:

- Tôi thích ra ngoài đời quá. Lúc trăng non mới mọc. Ở trong này đèn chói cả mắt, không sao thấy được ánh trăng.

Khi cô hạ thấp cặp mi, Vũ Sinh thấy vẻ mệt mỏi thoáng hiện lên gương mặt hơi tròn, đường nét đều đặn. Nhớ lại nỗi băn khoăn của mình lúc ngồi trước sân khấu. Anh nói:

- Tôi cũng nghĩ vậy. Công việc của các chị, chắc cũng mệt.

Giọng anh nói ấm và chân thành. Người nữ diễn viên liếc nhìn anh hơi ngạc nhiên, miệng nở một nụ cười hóm hỉnh:

- Ôi chao, múa với hát, đàn với địch ấy mà?...

Vũ Sinh nhìn đường lượn vành môi trên, khi chị cười. Anh thầm nghĩ: "Cô ấy cười xinh quá"... Phải một lúc lâu, anh mới nhớ ra câu nói của chị. Anh đáp:

- Nhiều người không biết họ nói vậy. Còn tôi, tôi biết chứ. Chị hỏi:

- Thế chị ấy hay em gái anh cũng làm nghệ thuật như chúng tôi hay sao?

- Không.

Vũ Sinh đáp cộc lốc, vội vã khiến người nữ diễn viên hơi phật ý. Nhưng anh đã lại nói nhẹ nhàng:

- Tôi nhìn các chị... Tôi nhìn chị lúc trên sân khấu ấy... Và tôi đoán ra.

Đó không thể là một câu đái bôi. Cũng không phải là giọng bắc cầu để tán tỉnh... Người nữ diễn viên thầm nghĩ và chị nhìn thẳng vào mắt anh. Cặp mắt nâu, đường viền rất sắc, với những tia nhìn thẳng, táo bạo nhưng che giấu nỗi ưu tư.

Vở kịch đã diễn từ hồi nào không rõ. Những lời đối thoại vang tới nơi họ đang đứng.

Người diễn viên khe thờ dài, nói:

- Nghề của chúng tôi như vậy đấy. Kể cũng vui... mà cũng buồn. Bay như chim, lúc ở vùng biên cương, lúc ra ngoài hải đảo. Có những vinh quang, và...

Chị bỏ lửng câu nói, giơ những ngón tay lên ngắt. Những ngón tay thon thon, móng để hình trái đào. Vũ Sinh nhìn gương mặt thiếu nữ nhuộm vẻ buồn, hồi hả nói:

- Tôi không biết làm thơ. Nhưng, tôi nghĩ... Người nào biết làm thơ, mà yêu... các chị, chắc họ sẽ làm được nhiều bài thơ hay lắm.

Người nữ diễn viên chột ngẩng lên, nhìn chăm chăm vào mắt Vũ Sinh như muốn dò tìm điều bí ẩn nào đó. Nhưng cặp mắt nâu đẹp của anh chỉ toát lên niềm ưu ái chân thành và nỗi băn khoăn vì không bộc lộ được sự cảm thông đó. Lần nữa, chị thờ dài mắt dịu đi như phủ lớp sương. Chị nói khe khẽ:

- Không phải như thế đâu ... Không đúng một chút nào...

Người đàn ông trẻ hăng hái:

- Đúng chứ? Tôi tin là đúng...

Nữ diễn viên lắc đầu, mỉm cười nhìn anh:

- Anh tên là gì nhỉ? Cứ nói chuyện mãi mà chẳng biết tên nhau.

- Tôi là Vũ Sinh.

- Còn em là Hạnh Hoa.

Vũ Sinh chưa kịp nhận ra điều đó nhưng niềm vui đã ngấm khiến anh bỗng bật nói:

- Tôi có thể viết thư cho Hạnh Hoa chứ?

Người nữ diễn viên trả lời với một nụ cười:

- Thư ấy à?... Anh cứ viết cũng được. Chúng em nhận được luôn luôn.

Nhưng sau câu nói nửa bỡn cợt, nửa hững hờ đó, chị chợt thấy gương mặt người đàn ông tối sầm lại. Và dường như từ đôi mắt anh, ánh lửa hung hãn của ghen tuông và đau khổ rọi chiếu lên bỗng rất khiến chị phải sửng sò: "Chết thật, sao lại thế nhỉ?...". Chị thầm hỏi - "Mình có quen thuộc gì anh ta đâu?" "Không hề quen thuộc gì!" ... Những câu hỏi chạy loanh quanh trong óc người nữ diễn viên. Chị không tìm thấy câu trả lời.

Vũ Sinh đứng im lặng.

Hơi thở dữ dội của khoảnh khắc im lặng đó khiến người đàn bà hoảng sợ. Chị bối rối nói:

- Em đùa thôi... Thỉnh thoảng, người xem các nơi lại gửi thư về yêu cầu. Hoặc tham gia góp tiết mục này, tiết mục nọ...

Giọng nói chị run run. Chị cũng chẳng hiểu vì sao mình lại mất bình tĩnh như vậy. Đã bốn năm nay, không một ai, không điều gì có thể làm chị mất đi sự tỉnh táo thường ngày. Sự tỉnh táo mà bất cứ diễn viên nào cũng phải có thể làm thăng bằng ngọn lửa đam mê đang nhảy múa trong lòng, trước khi lên sân khấu.

Người ta có thể quen với mọi điều kiện của cuộc sống. Chỉ cần đủ thời gian để bàn chân đi đất quen dần với đôi guốc chật hẹp, hay hai bàn tay nỡ nà chỉ để chải tóc, ve vuốt nếp áo quần quen với việc cuốc bẫm cày sâu... Cổ nhiên, khoảng thời gian đó không ngăn ngại và sự thích ứng của con người cũng tới không dễ dàng.

Ba tháng đầu, sau khi ly hôn. Lụa bàng hoàng như rơi mát của. Chị hiểu chồng là người tốt. Việc anh làm là vì quyền lợi của cả hai bên, và anh đã cư xử cao thượng hơn bất cứ người đàn ông nào khác trong hoàn cảnh tương tự. Tuy nhiên, mỗi lần về thăm con, hai đứa trẻ chạy ra đón, những cánh tay nhỏ bé của chúng giang ra như cánh chim chưa kịp ra giàng, chị vẫn thấy nghèn nghẹn trong họng. Hàng cau trước sân lắc lư trong gió, hương hoa móng rồng leo trên cây với gần bờ ao sục nước hương thơm khiến chị nuối tiếc. Giá như vợ chồng chị thật hiểu nhau và yêu nhau. Giá như anh cứ giữ kiểu sống cũ " Dăm thì mười họa hay chẳng chớ..." Thì chị cũng sẽ cam tâm... Nhưng những điều giá như ấy chẳng thể nào có được. Rồi công việc làm cho chị bớt băn khoăn hối tiếc. Và lại, cảnh sống đằm áp của những cặp vợ chồng quanh phố huyện khiến chị ngẫm nghĩ: " Chẳng tội gì. Đời người sống có một lần. Chồng phải ra chồng, vợ phải ra vợ, cứ nhạt nhẽo như nước ốc rồi hết oan tuỗi xuân...". Trong thâm tâm, chị biết mình còn tìm được hạnh phúc. Chị khỏe mạnh, chắc nịch như bắp ngô. Tuy không xinh, nhưng chị cũng chẳng xấu. Với chỗ đứng của chị trong phố huyện này, với ngôi nhà nhỏ tươm tất, và mảnh vườn con vừa trồng rau vừa trồng hoa, tương lai hứa hẹn với chị một người đàn ông tốt bụng, chất phác và thương yêu chị. Ít nhất, trong cuộc sống phía trước, chị cũng tìm được sự thỏa mái. Gần mười năm sống ở gia đình Vũ Sinh, chị luôn luôn cảm thấy mình có khoảng cách với gia đình chồng. Tuy bố mẹ Vũ Sinh đối với con dâu rất tốt nhưng trong lời ăn tiếng nói, trong cách cư xử, Lụa vẫn thấy hai ông bà đều thầm có ý nghĩ rằng chị vụng về, quê kệch quá, ăn nói thô lỗ, nấu nướng luộm thuộm không hợp với ước nguyện và gia cảnh của họ. Dẫu sao, Lụa

cũng là người đàn bà. Dù ít học, chị cũng có được cái nhạy cảm mang giới tính. Dần dần, những niềm vui thường ngày lôi cuốn chị theo. Những cuộc họp đoàn thể có liên hoan văn nghệ. Các dịp hội hè, tổ chức kết nghĩa giữa Hội phụ nữ huyện với các đơn vị bộ đội đóng gần huyện và các trại thương binh. Những chuyến lên phố nội thành chơi, may một chiếc áo mới, sắm một mảnh khăn mới. Và những buổi gặp gỡ nho nhỏ ấm áp với người này người khác nói rộng phạm vi xã giao của cô cán bộ phụ nữ huyện...

Chưa đầy năm tháng, kể từ ngày chị về sống một mình trong căn nhà nhỏ người chồng cũ xây, đã có bóng đàn ông tới sưởi ấm căn nhà đó. Anh hơn chị năm tuổi, làm cán bộ thống kê trên thị xã chuyển về bổ sung cho huyện. Anh ở cách chị hai xã, lại là bạn cũ của anh chàng hương sự trước kia chị đã từng cảm mến. Mẹ chết sớm nên anh ở với mẹ kế. Vì mẹ kế có một lũ con mà bố anh lại mất trước khi chúng trưởng thành nên anh đành nấn ná làm lụng, giúp đỡ bà nuôi lũ em học hành, cố sao cho đầy bát cơm, lành lặn quần áo ấm áo. Anh nghèo, và vì thế anh rất mừng nếu được chị góp sức xây cuộc sống chung. Lời lẽ của anh giản dị, chân thực. Tên anh cũng mộc mạc như tâm hồn anh: Anh Mộc. Lựu mừng rỡ. Chị nghĩ rằng anh mới đúng là người chồng chị mong muốn. Tới nhà chơi lần đầu tiên, anh đã ngồi tỉ mỉ vót từng nan tre đan cho chị một chiếc giỏ cắm dĩa xinh xinh, đầy phình, loe miệng. Tới nhà chơi lần thứ hai, anh xới xáo mảnh vườn, đánh lại những luống rau, những vòng hoa chị vun lên vội vã. Lần thứ ba, anh bảo chị rằng mảnh đất sau nhà có thể xây thêm chuồng lợn và nuôi được một lứa xề với hai ba con lợn thịt... Anh nói tất cả những điều đó với giọng chậm rãi, chắc chắn đúng như bất cứ người đàn ông chủ gia đình nào. Và khi nói xong, anh dừng lại hồi lâu lắng nghe chị nói, ánh mắt chăm chú, tin cẩn triu mến... Lựu thấy lòng còn cào xiết bao êm dịu. Chính năm sống với Vũ Sinh, chưa một khoảng khắc nào chị thấy thoải mái, như những buổi chiều cùng ngồi với Mộc, nhìn những bông cải vàng nở hoa pháo, bàn tính chuyện làm ăn. Chưa một giây phút nào trong suốt thời gian đằng đẳng đó, chị cảm thấy mình là người có quyền hành. Với Vũ Sinh, chị có nỗi đợi chờ xen lẫn nỗi e sợ và sự hổ thẹn. Bây giờ, chị hoàn toàn là người làm uy lực trong tình yêu. Chỉ cần chị "Hứ"... một tiếng, Mộc đã giật mình, cố nghĩ xem mình làm điều gì phật ý Lựu. Chỉ cần chị lạnh nhạt quay mặt đi, chàng trai ba mươi tuổi kia bần khoản suốt tuần, tìm đủ cách gặp chị để nắm tay một cách vụng trộm, hoặc áp úng xin lỗi làm lành... Người đàn bà hai mươi lăm tuổi, hai con, lần đầu tiên biết mình được yêu và hiểu thế nào là quyền lực của mình trong tình yêu.

Mùa đông đầu tiên trong căn nhà nhỏ mới tinh khôi cũng là mùa đông đầu tiên chị thấy hơi ấm của lửa, vị ngậy ngát của da thịt, cái bóng đèn thủy tinh hình trái đào, trong, lấm tấm những hạt nhỏ rơi khắp căn nhà làn ánh sáng màu da cam. Tấm màn vải hoa đỏ, lá nâu rực rỡ che khuất chiếc giường đôi mới sắm, khơi gợi những giờ thì thầm khuya khoắt. Cái phích nước xinh xinh, bộ ấm chén trên bàn đợi bàn tay một người đàn ông pha trà, chuyên nước. Cả ống điếu cày tre mới tinh, chưa từng đốt nước và còn bốc lên mùi ngai ngái của lớp phấn tre vừa cạo, dựng cạnh bàn cũng chuẩn bị để đón nhận những tháng ngày tốt lành sẽ tới. Lựu béo đờ ra, trông phây phây như gái một con. Cơ quan huyện hội phụ nữ cũng như những người cùng dãy phố, ai cũng quở:

- Này, trông cứ như hoa màu gà ấy thôi. Bao giờ cưới để chúng tôi góp đồ mừng đấy...

Chị đáp lại bằng một nụ cười hờn hờ.

Trong lòng, chị còn mong tới cái ngày đó hơn những người hàng xóm. Nhưng chị không dám nói trước. Còn Mộc, anh quá giản đơn. Anh trù tính vào khoảng rằm tháng giêng ta, sau tết nguyên đán, lứa lợn anh gửi bà mẹ kế nuôi sẽ đủ mỗi con bốn chục cân. Cả bảy sáu con, anh giữ một con làm cỗ mời họ mạc, bán một con dẫn lễ sang nhà Lựu, còn tiền bán bốn con kia trích một phần tổ chức liên hoan đời sống mới trên cơ quan. Số dư mua đôi lợn con nuôi và sắm sửa những gì còn thiếu.

## 5)

Kế hoạch đó, anh nói với Lựu. Chị gật đầu. Anh thôi không bàn đi bàn lại nữa. Nhưng ngày tháng đối với người đàn bà yêu muộn thường quá dài. Riêng với Lựu, ngày giờ lại càng chậm trễ, căng thẳng hơn nữa.

Bởi sau chín năm sống với chồng, hờ hững ân ái, hờ hững đẻ con, chị muốn bù trả lại những ngày thanh xuân đã mất. Mộc là người cổ xưa. Anh vẫn nguyên vẹn là một chàng trai, và giữ đúng nghi thức ông bà, cha mẹ cùng xã hội đã truyền đạt cho mình từ thừa cấp sách tới trường. Chưa cưới xin đăng hoàng, anh chưa dám bước tới chiếc giường đôi mới tinh của Lựu, che lấp sau tấm màn hoa rực rỡ và bốc lên mùi thơm của vải vừa giặt lớp bột hồ. Tới chơi, nếu không ra vườn, không xuống bếp, Mộc chỉ ngồi bàn. Anh âu yếm vuốt ve hai bàn tay chị, nong nàn hôn chị. Thế thôi.

Ngày họ bàn kế hoạch cưới vào khoảng đầu tháng tám âm lịch. Trăng mùa thu trong vắt, dải đầy trời, Lựu ngồi bên Mộc nhìn trăng bồi hồi nghĩ tới những ngày sẽ tới, khóm nhài sát hiên nhà toả hương. Đám trẻ trong phố huyện chơi dung dăng dung dẻ đầy đường. Hơn một tháng sau, vào trung tuần tháng chín ta, trăng cũng sáng vàng vạc, nhưng hơi thu đã lạnh hơn, hai người cũng vẫn ngồi chỗ ấy. Khóm nhài dưới chân họ đã lụi hoa. Chỉ còn sót một vài bông nhỏ. Lựu đưa tay lần những nụ hoa trắng dưới ánh trăng, gài lên tóc, chị bảo:

- Ngày dài ghê. Mong mãi mới hết một tháng

Mộc đáp:

- Anh cũng thấy ngày dài thật. Bao giờ mới đến Tết cơ chứ ?

Lựu im lặng hồi lâu. Sau một lúc ngập ngừng, chị nói:

- Hay là ta mượn tạm ít tiền, lo trước cho ngon chuyện.

Nói xong, chị thở phào nhẹ nhõm như người vừa nhảy qua bức tường chắn ngang đường. Chị đặt tay lên ngực. Con tim chị nhảy thon thót trong đó. Cả đến hai mạch máu cũng đập nơi thái dương. Từ ngón chân lên tới đỉnh đầu, nóng ran như đốt lửa.

Mộc thờ hồi hộp, anh tìm bàn tay Lựu:

- Anh cũng muốn thế, nhưng sợ mọi người cười. Ở làng anh, người ta lấy vợ từ năm hai mươi, hai mốt. Minh mượn mần tới ba mươi, họ lại bảo cuống quýt lên, phải vay tiền cưới cướp ngày cướp tháng...

Hai người bắt giác cùng thở dài, ngồi lặng im. Trăng đã ngả đến mái nhà phía trước. Ánh trăng bò vào nhà, soi lên tận tấm màn hoa che chiếc giường đôi của Lựu. Những hình vẽ trên vải mờ nhạt và biến sắc trong ánh trăng. Mỗi cơn gió heo may tới, chúng lại uốn lượn, rung rinh tựa những đợt sóng vô hình nổi nhau tràn lên đó...

Tháng mười âm lịch. Lựu đang công tác tại một xã xa huyện ba mươi năm cây số được báo tin về cơ quan ngay. Chị tưởng Mộc nhắn gọi mình, hoặc ông bà thân sinh của người chồng trước nhắn chị về trông con ốm... Những phỏng đoán vui buồn, mừng sợ lẫn lộn khiến Lựu cồn cào gan ruột. Chị bàn giao công việc cho người bạn rồi lên xe đạp, phóng một mạch về huyện giữa trưa. Tới cơ quan, đồng hồ ở phòng làm việc chỉ hai giờ rưỡi. Cô kể toán vừa đan len, vừa đọc thông tri mới của Ty tài chính tỉnh gửi về. Lựu hỏi:

- Em có biết ai nhắn chị về huyện không?

Cô gái ngẩng lên:

- Chị Hồng Thắm chứ còn ai? Chị Hồng Thắm về cơ quan ba hôm rồi... Hôm nay giỗ ông cụ. Chị Thắm đến cơ quan buổi sớm giải quyết công việc. Buổi chiều, chị ấy ở nhà làm cơm... Chị lại đăng ấy ngay đi. Hình như chị Thắm có ý tìm chị đấy...

Lựu rất xe ra cổng, vừa đi vừa lẩm bẩm:

- Quái lạ sao nó hẹn đến tết âm lịch mới về ?...

Chị đạp thẳng một mạch tới nhà bạn. Hồng Thắm ở với mẹ. Gia đình chồng tận Vĩnh Phú, cách xa huyện tới một trăm rưỡi cây số lên họa hoằn lắm vợ chồng con cái Thắm mới về quê nội chơi. Chồng Thắm làm việc ở huyện đội cách cơ quan vợ đúng một hàng rào nữa. Chị đã có hai con, đứa lớn tám tuổi, đứa nhỏ lên năm. Bà mẹ ngoài sáu mươi nhưng còn tinh tường khỏe khoắn. Việc nội trợ chủ yếu trông cậy vào bà. Ba gian nhà rộng lúc nào cũng tíu tít khách của chồng, của vợ và lũ trẻ vào chơi với hai đứa con. Đồ đạc, áo quần linh tinh bày ngổn ngang khắp nơi. Chỗ nào cũng vướng mắt. Cứ mỗi lần Lựu đến, chị phải dọn cho bạn chừng một tiếng, nhà cửa mới gọn gàng. Hồng Thắm vui tính, sạch sẽ nhưng không ngăn nắp. Vì thế, có khi chị nhón nhác chạy từ cơ quan về nhà, rồi lại từ nhà tới cơ quan để tìm một tờ công văn mà chị bỏ quên dưới chiếu đầu giường. Bạn khác, chị bỏ chùm chìa khóa trong túi nhưng cứ hét chồng hét con, đổ tội cho chồng bỏ quên ngoài cơ quan hoặc lũ con đem

đi chơi làm mất... Ngoài những tật nhỏ, chị là một người đàn bà tận tâm với gia đình cũng như công tác xã hội. Chị em trong huyện đội quý Thắm vì chị vô tư và chú ý đến hoàn cảnh của từng người, tìm cách giúp đỡ. Cái tập thể nhỏ bé một nhóm người của chị đoàn kết, làm việc tốt và được huyện ủy cũng như ủy ban rất chú ý.

Nhà Thắm đông nghịt khách. Ngoài vườn, đám trẻ bạn hai con rải manh chiếu dưới gốc ổi, xúm quanh một mâm cỗ. Chúng cũng khua bát, khua đĩa cười nói, gấp thịt, véo xôi, hỉ hủ như người lớn ăn cỗ vậy. Chỉ khác, một mâm sáu người thì bọn chúng ngồi tới mười hai đĩa và vì thế, nhà bếp phải chi viện thêm ba đĩa xôi.

- Cháu chào cô Lựu ạ, cháu chào cô Lựu...

Thấy Lựu bước vào, chúng láo nháo chào, Lựu cười gật đầu. Phút đó, chị bỗng nhớ con thất ruột.

Hồng Thắm, bận sơ mi cổ cánh nhọn, tóc kết sam vấn tròn sau tai, đang chỉ trở gì đó trong bếp. Thấy bạn, chị vội vã chạy ra:

- Vào đây, vào đây... Tờ chờ mãi cậu đấy...

Lựu rút tay ra, nói:

- Thì phải để mình dựa xe đạp đã chứ.

Hồng Thắm nhớ ra, gật đầu cười:

- Ờ, quên mất, vào mâm nhanh lên kẻo họ đợi...

Đúng là mâm có thiếu người đang chờ Thắm và Lựu tới. Hai người đàn bà đứng tuổi là hai chị em con dì con già đằng mẹ Thắm. Còn một bà ngoài bốn mươi với cô gái mười sáu tuổi là mẹ con bà phó chánh án toà án tỉnh. Bà phó chánh án cũng bận sơ mi cổ cánh nhọn như Lựu, nhưng không phải bằng thứ vải phin trắng mà là pô-pơ-lin in hoa nhỏ. Tóc bà cặp gập lên sau lưng. Đứa con gái xanh, gầy nhồng, mặt xương xương, hao hao giống mẹ. Mọi người chào nhau, làm quen rồi cầm đĩa. Hồng Thắm rót đầy sáu chiếc chén mắt trâu một thứ rượu màu hồng hồng:

- Rượu cam mười tám độ, mời cả nhà uống.

Bà phó chánh án giơ chén lên trước, chúc sức khỏe của mọi người. Bà đĩnh đạc và tự tin, thật thích hợp với nghề nghiệp của bà. Lựu thầm cảm phục người phụ nữ đó, chị thấy từ mỗi dáng điệu, từ ánh mắt nhìn và giọng nói của bà đều toát lên vẻ uy nghiêm, oai vệ mà những người đàn bà khác không có. Suốt bữa cơm, Hồng Thắm hỏi người khách về những vụ án có liên quan tới việc của chị: "Bảo vệ quyền lợi cho những người phụ nữ..." Bà phó chánh án trả lời rành mạch từng điểm một, những vụ án đã xử, những điều luật làm căn cứ, những trường hợp đặc biệt cần đấu tranh lâu dài, kết hợp pháp luật với sự vận động mềm dẻo của hội phụ nữ... Thắm và Lựu ngồi nghe, thấy như thêm một sức mạnh để tựa đỡ. Bữa cơm thật mỹ mãn. Chỉ có đứa con gái bà chánh án là phụng phịu. Bà quyết không cho nó uống ly rượu quả:

- Cho tới khi con mười tám tuổi, một giọt rượu con cũng không được đụng tới.

Bà phó chánh án bảo con với giọng nói bình tĩnh và dứt khoát hết như một người đàn ông. Hình như bà là cha đứa bé chứ không phải mẹ nó. Lựu vừa kính nể bà mẹ, nhưng vừa thương đứa trẻ. Chị gấp cho nó một miếng đùi gà rất ngon:

- Ăn thịt gà với xôi trước đi cháu ạ... Phải nghe lời mẹ chứ. Hồi trước, mẹ cô không nói mà chỉ lấy chổi tre quét thôi đấy.

Đứa bé xuôi tai, không xỉ mặt nữa. Lúc đó, nó lại ra về thiếu nữ, với cặp má hơi hồng hồng và khuôn mặt vuông xương xương.

Cuối bữa cơm, khi chỉ còn lại bà phó chánh án với Lựu và Thắm. Chị huyện đội trưởng phụ nữ đột nhiên nói với bà phó chánh án:

- Chị ạ, công việc của chúng em nặng nề, phức tạp lắm. Nếu không có chị giúp đỡ thì không thể thành

công.

Bà khách gặt đầu:

- Chúng tôi có nhiệm vụ kết hợp với các cô.

Hồng Thắm tiếp:

- Ở huyện này đang có ba mươi vụ xin ly hôn. Đa số do người chồng có mới nói cũ, đánh đập phụ bạc vợ...

Và rất đột ngột. Thắm quay sang chỉ vào Lựu:

- Ngay cô bạn em đây này, cũng là cán bộ phụ nữ huyện mà đại dột ký vào đơn ly hôn...

Lựu đỏ bừng mặt, ngơ ngác nhìn bạn. Thắm cũng bốc lửa giận phừng phừng hai má đỏ ngay, cất tiếng chì chiết:

- Này, tớ không ngờ cậu ngốc thế đấy. Mình đi học chưa được một năm mà đã hỏng chuyện. Ký ngay vào đơn ly hôn trong vòng hai tháng. Cậu không cảnh giác gì cả. Tay Vũ Sinh có người yêu đấy, một cô văn công hai lăm tuổi, xinh lắm, có một con và chồng bỏ đã bốn năm rồi...

Lựu bàng hoàng nhìn mọi người. Mặt chị từ đỏ chuyển sang trắng rồi tái xanh lại. Bà phó chánh án im lặng một lát, thông thả nói:

- Cứ bình tĩnh suy xét cho thật kỹ. Nếu cần, cô có thể làm đơn kháng lại. Chúng tôi bao giờ cũng bảo vệ quyền lợi phụ nữ.

Bà nhìn đồng hồ đeo tay, đứng dậy. Thắm đưa bà ra bàn nước, mời bà uống chè, ăn bánh đậu xanh và bánh cốm chị mua ở Hà Nội về. Những mâm khác cũng đã xong, mọi người lè tè đứng dậy, ra vườn cho thỏa mái. Một mình Lựu ngồi bên mâm cỗ đã ăn gần hết, đĩa bát ngổn ngang. Lòng chị cũng ngổn ngang rối loạn. Cuộc sống của chị, trước khi tới đây đã là một dòng sông phẳng lặng, giờ chợt lại nổi sóng gió, như con diều chao lộn, quay cuồng trước cơn giông. Chị không nghe mọi người nói gì hết. Chị cũng không biết mình đang nghĩ gì. Một vòng đen âm u, tăm tối quay tròn như chong chóng trước mặt...

Chờ khách khứa về hết. Hồng Thắm giao việc dọn dẹp cho mấy đứa dưới què lên. Rồi chị kéo Lựu vào buồng:

- Vào đây, vào đây... Bây giờ mới tới lúc cậu kể lại mọi chuyện cho tớ nghe. Vắng nhà chưa được một năm mà nhiều việc xảy ra thật. Toàn những việc tày đình...

Lựu ngồi xuống như cái máy. Cũng như cái máy chị kể lại chuyện Vũ Sinh đặt vấn đề ly hôn, chị đã suy nghĩ và viết thư trả lời anh như thế nào. Tòa án giải quyết thật nhanh chóng vì chánh án là anh con bác họ của chị. Vũ Sinh đã xây một căn nhà xinh xắn gần cơ quan và chị đã sống gần tám tháng nay... Duy có điều lớn nhất và hệ trọng nhất là tình yêu giữa chị với Mộc thì chị lại che giấu. Trong thâm tâm, chị đã nghĩ rằng vừa bỏ chồng chưa đầy năm tháng mà đã có người yêu khác, đã hẹn hò cưới xin là điều trái ngược với đạo đức truyền thống. Mặc dù, chuyện hai người cả phố huyện đều biết và Lựu cũng không hổ thẹn gì.

Sau khi nghe Lựu kể chuyện, Hồng Thắm nói:

- Mình hoàn toàn tình cờ mà nghe được chuyện của chồng cậu. Tay Vũ Sinh này khôn ngoan thật. Hắn không tán tỉnh những cô xung quanh trường huấn luyện mà lại yêu một cô ở tận đoàn văn công quân khu, đóng dưới Hà Nội hai chục cây số. Đưa em trai chị Hội trưởng phụ nữ huyện Vụ Bản cùng đoàn với cô ta. Cậu ấy lên chơi, nói đủ thứ chuyện, loanh quanh thế nào lại động tới chuyện Vũ Sinh.

Lựu nhớ lại sáu tháng cuối cùng trước khi ly hôn, chồng chị không hề đụng đến bàn tay vợ. Ngay cả ánh mắt anh cũng lẩn tránh chị, hướng tới một nơi xa xăm, do thể anh ấy đã có người để san sẻ thương nhớ, để âu yếm vuốt ve. Đành rằng chín năm trời chị sống với anh tẻ nhạt và gượng gạo. Đành rằng chị chỉ hiểu thế nào là sự say đắm của một nụ hôn niêm ngậy ngất của những vuốt ve thắm lặng khi bàn tay người chồng lướt trên da thịt mình qua tình yêu với Mộc. Nhưng khi nghe tin

chồng có một người đàn bà khác, lòng ghen vẫn nổi lên sôi sục. Chị cảm thấy mình bị cửa đứt một ngón tay, hoặc bị mất cắp một chiếc tủ gỗ lim, một chiếc mâm đồng gia bảo. Trong óc chị hiện lên hình ảnh Vũ Sinh ngồi bên người đàn bà nào đó, xa lạ, xinh hơn chị, trẻ trung hơn chị, ăn mặc diêm dúa theo kiểu thị thành. Anh vuốt ve, âu yếm, hôn hít người đàn bà đó như Mộc đã từng vuốt ve, âu yếm, hôn hít chị bây giờ. Và trong lúc người đàn bà kia hưởng niềm hạnh phúc chứa chan đó thì chị đang dưỡng con, chờ anh đến hồi hộp, xa xót. Những cảm giác đam mê, sung sướng trong tình yêu hiện tại với Mộc bỗng trở thành nỗi thù hận đau rát, quyết liệt trong cuộc sống chung với người chồng cũ. Lựu thấy mình thù ghét anh, sẵn sàng giết chết anh nếu chị có thể làm được trong lúc đó.

- Nghĩ gì thế? Cậu định làm gì bây giờ?

## 6)

Hồng Thắm cất tiếng hỏi, cất đứt những ý nghĩ điên cuồng, nóng bỏng trong óc Lựu. Chị hội trưởng phụ nữ huyện thấy trái tim mình bỗng rớt trước nỗi bất hạnh của bạn. Chị sốt sáng đi đi lại lại, lẩm bẩm:

- Thiếu cảnh giác, thiếu cảnh giác quá...

Lựu vẫn ngồi im, thù hận đang thiêu đốt chị. Khi đã biết thế nào là tình yêu thì cuộc sống vợ chồng với Vũ Sinh chín năm trước là quãng thời gian dài khổ ải. Chị không đủ bình tĩnh để nghĩ rằng chín năm đó Vũ Sinh chưa hề có một người đàn bà nào và anh cũng chung nỗi khổ như chị. Sự thực, anh khổ hơn chị và anh hiểu biết hơn, và tâm hồn đa cảm của anh nhạy bén hơn... Lựu là người đàn bà giản đơn, ít nghĩ. Vì thế, chị dễ bị sa vào một định kiến thiếu suy xét. Và trong lúc ấy, chị hoàn toàn nghĩ rằng Vũ Sinh đã phụ bạc chị, rằng hai người không có hạnh phúc chính là do anh.

Hồng Thắm chờ mãi không thấy Lựu nói, đành hỏi:

- Cậu định thế nào? Có làm đơn kháng án không?

Lựu gạt đầu:

- Làm.

Thắm mừng rỡ vỗ lấy bàn tay Lựu:

- Làm ngay đưa cho mình. Mình sẽ đưa thẳng lên tòa án tỉnh nhờ các anh chị trên ấy can thiệp. Phải giải quyết tới tận gốc rễ vấn đề, đồng thời làm gương cho các trường hợp khác học tập.

Nhìn gương mặt đờ đẫn của bạn, Thắm nói thêm, giọng an ủi dịu dàng:

- Mọi việc đâu sẽ có đó, cứ bình tĩnh Lựu nhé.

Rồi Thắm nắm tay Lựu, kéo ra ngoài bàn nước, rót nước cho bạn uống, bóc bánh đưa tận tay cho bạn ăn. Chồng Thắm thấy cử chỉ vợ bất thường và khuôn mặt ngày như tượng của Lựu thì biết ý liền:

- Trời ơi, no bụng quá phải làm một giấc đã.

Anh chàng huyện đội trưởng gọi con toáng lên rồi mang võng ra vườn mắc cho ba bố con ngủ. Chờ Lựu uống nước xong, Hồng Thắm đưa bạn về. Ở ngoài ngõ, chị còn nắm chặt tay Lựu như để truyền quyết tâm và sức mạnh:

- Nhớ giữ gìn sức khỏe. Dừng nghĩ ngợi gì nhiều. Chúng ta phải cương quyết bảo vệ hạnh phúc.

Lựu gạt đầu, lên xe, đạp về nhà.

Tới nơi, chị mở khóa, ném chiếc túi lên bàn, cất xe đạp rồi vào giường nằm. Mùi véc-ni thơm hắc lùa vào mũi, khiến Lựu đưa mắt nhìn mọi vật: đôi gối thêu chim hòa bình ngậm bông hồng đỏ, chiếc giường thanh sang, tấm màn hoa đỏ rực, bộ ấm chén trên bàn và chiếc điều cày dựng một bên... Tất cả đang chờ đợi hạnh phúc. Hạnh phúc đó chị đã ném một phần. Như trái chín đã cắn miếng đầu tiên. Hạnh phúc của chị là Mộc. Nếu chị làm đơn kháng án, nghĩa là chị quay lại với Vũ Sinh. Mộc sẽ nghĩ

thế nào? Cố nhiên, anh sẽ tách xa chị ngay tức khắc. Anh là một người rành mạch, quy củ. Anh không bao giờ chấp nhận những việc làm trái với đạo đức. Dù anh đau khổ, anh cũng sẽ rời xa chị... Lựu nhớ lại những buổi chiều hai đứa nhìn vòng cải trái mùa trở hoa vàng rực. Những đêm trăng trước hiên, hương nhài mát mẻ, nôn nao. Cảm giác đầm ấm khi anh đặt bàn tay rắn chắc lên gáy chị, và từ từ vuốt xuôi xuống lưng, vòng một chút xuống cặp mông nở. Một chút thôi rồi nổi e thẹn của một chàng trai nhút nhát lại kéo bàn tay anh trở lại trên vai Lựu khiến chị luyến tiếc một chút, lại vừa hài lòng. Một lần khác anh nhìn chị xắn quần lên giã mìn chiếc mần trong chậu xà phòng, đôi mắt hiền lành mở rộng vì ngạc nhiên:

- Ô, đùi Lựu trắng nhỉ?... Trắng như con gái Hà Nội ấy...

Lời khen của anh khiến chị sung sướng đến nóng rực cả người... Tất cả... tất cả đều là hạnh phúc thật mà chị đã nắm trong tay. Chỉ chờ qua ngày Tết Nguyên đán thôi, họ sẽ làm lễ cưới... Chị viết đơn kháng án để làm gì?...

Chị nằm nghĩ miên man tới tận chiều, thăm mong Mộc tới. Mãi đến mười hai giờ đêm, cây đèn cạn dầu đã lụi bấc, Lựu mới nhớ ra. Hôm kia, Mộc đến báo tin anh cùng mấy cán bộ phòng xuống mấy hợp tác xã cuối huyện kiểm tra sổ sách. Anh sẽ vắng mặt, chừng một tuần đến mười hôm. Không buồn rửa mặt, rửa chân lại nữa, Lựu cài cửa, tắt đèn, chui vào chăn.

Nhưng chị không ngủ được. Những canh gà cứ nổi nhau gáy. Từ lúc chị cài then cửa cho tới lúc những đứa trẻ đi học í ới gọi nhau. Lựu đếm tiếng gà thao thức. Sáng hôm sau, mọi người trong cơ quan đều ngạc nhiên vì cặp mắt thâm quầng của chị. Cô kế toán trẻ vô tư, cười trêu cợt:

- Anh Mộc mới đi được mới ba ngày mà chị đã nhớ đến thăm mắt lại cơ à?... Mấy bà chị yêu còn dữ dội hơn đám con gái chúng em đây nhé...

Lựu mỉm cười, gượng gạo, bỏ đi.

Hồng Thắm đạp xe tới, sốt sắng hỏi:

- Thế nào, viết xong chưa đưa đây cho tớ.

Lựu lắc đầu:

- Chưa. Hôm qua về nhức đầu quá.

Thắm cau mày, giận dữ:

- Sao cậu nhát thế?... Sợ tay ấy hay sao?... Cứ như các bà thời xưa. Cán bộ phụ nữ huyện mà còn thế thì giáo dục giúp đỡ sao được chị em khác chứ?

Thấy thủ trưởng to tiếng, mấy cô phụ vận đưa mắt tò mò nhìn Lựu hổ thẹn nóng hai tai. Chị khẽ nói:

- Cứ về đi, chiều tớ mang tới nhà.

Nói xong, chị lấy xe, đạp thẳng ra khỏi cổng cơ quan. Lựu cứ phở chính mà đi. Chỉ mười phút đã hết đường, chị lại quay về. Cái phố huyện con con chỉ có nhà huyện ủy, ủy ban, cửa hàng lương thực, bách hóa, kim khí nông cụ. Ngần ấy nơi, đâu người ta cũng biết chị. Cuối cùng chị trở về nhà. Vào nhà, chị cài then cửa chặt rồi nằm vật ra giường. Nghĩ mãi, cuối cùng chị mới đủ can đảm lấy giấy bút viết đơn kháng án.

"Phải bảo vệ hạnh phúc của mình chứ? Cán bộ huyện mà như thế thì còn giáo dục, giúp đỡ chị em sao được?..." Lời khích lệ của người bạn gái văng vẳng bên tai Lựu. Sau rớt chị nhớ tới hai đứa con. Hơn một tháng nay chị không thấy mặt chúng nó. Nếu giành lại được Vũ Sinh từ tay người đàn bà kia, các con chị sẽ có cả bố lẫn mẹ, không chịu cảnh sống bơ vơ nữa. Tình mẫu tử vượt lên nỗi nuối tiếc tình yêu, Lựu càng viết càng thấy tin ở việc làm của mình hơn. Lời lẽ trong đơn càng quyết liệt hơn. Viết xong, chị không đọc lại, bỏ vào phong bì đưa tới nhà Thắm. Thắm đợi chị từ hai giờ chiều, Hội trường phụ nữ cảm động mừng rỡ ôm bạn:

- Có thể chứ, mình vẫn tin cậu mà. Chính bản thân ta không biết bảo vệ hạnh phúc của ta thì làm sao đất dúi được chị em khác nữa. Mình bảo đảm với cậu là chúng ta sẽ thắng. Và sự việc này sẽ nêu lên



làm gương sáng để giáo dục những người khác.

Thấm nắm tay Lựu, lắc thật mạnh:

- Ở nhà đốc thúc chị em công tác tốt nhé. Mai mình đi sớm, và mình sẽ đưa thẳng đơn lên tỉnh cho dễ xử. Dù sao, anh cậu cũng là phó chánh án ở tòa án huyện. Sáng nay mình trao đổi và thống nhất ý kiến với các anh ấy rồi...

Chia tay bạn trở về, Lựu bán khoán, bâng khuâng không hiểu mình nên làm gì, nên nghĩ gì nữa. Nhưng chị đã đi một nước cờ. Giờ đây, không thể thay chuyển tình thế. Năm hôm sau, Mộc đi công tác về tới chơi. Lựu báo cho anh biết tin mình đã nộp đơn kháng án và sẽ quay lại ở nhà Vũ Sinh. Theo lời khuyên của bạn bè Mộc không nói gì. Anh ngồi ủ rũ một lúc rồi lẳng lặng cầm mũ:

- Thôi, Lựu nghĩ nhé, anh về đây.

Anh móc túi, lấy ra hai trái bưởi căng tròn, da vàng mịn. Đó là quà anh mang từ dưới xã lên cho chị. Lựu không nói gì thêm, đứng nhìn anh bước qua khúc đường nhỏ từ hiên nhà ra cổng, len giữa những vòng hoa cúc, hoa thược dược mà bao lần anh xới xáo chăm chút. Trong lòng, chị thầm mong anh bảo chị:

- Đừng làm thế, rút đơn lại đi...

Chị thầm mong anh giận dữ mắng mỏ. Giá anh đừng bỏ về, mà anh ở lại với chị, đêm nay và mãi mãi. Chị không dám nói những ước mong âm thầm đó. Mộc lại càng không thể ngờ được những ý nghĩ của Lựu khi chị báo cho anh cái tin dữ tợn kia: Chị sẽ trở về nhà chồng. Chị từ bỏ anh một cách nhẹ nhàng quá. Anh nghĩ thương thân. Minh nghèo, gia cảnh lộn độn, không lo nổi một mái nhà che thân, người ta có thương mình cũng chỉ thương trong chót lát. Suy đi tính lại, người ta vẫn tiếc nơi kang trang đàng hoàng...

Lựu cứ đứng nhìn theo Mộc cho tới khi anh ra cổng. Chị thấy anh thận trọng dừng xe, khép lại hai cánh cửa cho chị. Rồi anh dắt bộ xe đi vào phố. Khi tiếng líp lách tách đã tắt hẳn, Lựu mới ra khóa cổng. Chị đi vào nhà nhìn hai trái bưởi vàng nằm trên mặt bàn, nước mắt bỗng dưng giàn giụa chảy:

- Mình làm gì thế nhỉ? Mình làm gì thế ?...

Chị lẩm bẩm mà không tự biết. Rồi chị khóc òa lên, thật to, nước nở như một đứa trẻ bị đòn oan. Hết cơn khóc, chị ngủ đợc. Sáng hôm sau, chị đạp xe tới cơ quan đôn đốc những công việc, Hồng Thắm đã dặn lại, rồi chị trở về thu xếp quần áo, đồ đạc trở về nhà Vũ Sinh. Hai đứa con mừng rỡ chạy ra đón mẹ. Bố mẹ chồng chị cùng bà con láng giềng tò mò nhìn người con dâu đã li dị, ở nhà riêng và chuẩn bị cưới chồng lại ðùng ðùng vác chiếc hòm đựng quần áo trở về. Chị nói với họ:

- Anh Sinh yêu một cô văn công tíit dưới Hà Nội. Về nhà, anh ấy lừa tôi để bỏ cho dễ. Tôi không chịu thua đâu, tôi phải bảo vệ hạnh phúc của mình, tội gì để hai đứa con mất bố...

Mọi người nghe xong lẳng lặng ra về. Họ cũng không thể góp ý vì đã biết thực hư ra sao. Ông già nhìn đứa con dâu, lặng lẽ không nói. Ông chỉ gọi vợ lại, bảo:

- Tôi chưa biết đầu đuôi ra sao. Nhưng đã là mẹ của hai đứa trẻ thì bà cứ đối đãi cho phải nhé.

Bà vợ đáp lại bằng một giọng hiền từ:

- Vâng. Xưa nay tôi vẫn biết ý ông.

Từ hôm đó, họ cố gắng không nhắc tới chuyện riêng của Vũ Sinh và Lựu. Ông già bốc thuốc, kèm các cháu học. Bà cụ lo vườn tược, bếp núc trong nhà. Buổi sáng, Lựu đạp xe đi làm. Trưa, chị rẽ vào căn nhà riêng nấu cơm ăn. Chị vẫn còn để ít bát đĩa, xoong nồi, gạo và dầu mỡ ở đó. Giường vẫn có chiếu trải và buổi trưa, sau khi ăn cơm, chị nằm ngủ một giấc ngắn, đắp tấm chăn bông mới cả lối lẫn vỏ. Tấm chăn chị đã sắm để dành cho cuộc sống dự định với Mộc. Chỉ có tấm vải màn hoa rực rỡ là chị tháo xuống. Bởi lẽ, trông nó sang quá, trẻ trung quá và nhìn nó người ta nghĩ chị là một cô dâu mới hơn là một người đàn bà hai con bị chồng phụ bạc.

Hết giờ làm, Lựu đạp xe về nhà chồng. Chị rửa ráy cho con giặt giũ quần áo cho chúng đỡ bà cụ và

ăn cơm với cả nhà. Hai đứa trẻ ham học, ham nghe kể chuyện. Chúng yêu mẹ nhưng lại oán ghét ông nội hơn. Ông kèm chúng học, kể chuyện cổ tích cho chúng nghe, ngâm nga những bài thơ mà chúng chưa kịp hiểu những âm điệu trầm bổng, nhịp nhàng gieo vào tâm hồn thơ dại của chúng những bản nhạc êm ái, trong veo. Lựu sung sướng vì được gần con. Nhưng niềm sung sướng ấy không bù đắp được nỗi trống trải của chị. Chị biết rất rõ mình là người lạc lõng trong gia đình Vũ Sinh, từ cách ăn nói, điệu đi dáng đứng. Trước đây, cảm giác đó đã khiến chị ngượng nghịu. Bây giờ, sau một khoảng thời gian xa cách nó lại càng rõ rệt hơn và khiến chị khổ tâm. Buổi tối, hai đứa trẻ chơi với mẹ chừng mười phút rồi chúng lại sà vào lòng ông. Đứa sờ đầu, đứa bá cổ, mắt chúng hau háu nhìn vào miệng ông, chờ nghe chuyện. Lựu ghen tị với ông già nhưng không làm sao khác được. Chị ngồi, khi thì ghi chép bài chính trị đang học dở, khi thì giờ quyền truyện mới mượn ra đọc, nhưng đầu óc trống rỗng. Và thấp thoáng, trước mắt chị hiện lên căn nhà nhỏ bên phố huyện, tấm màn hoa rực rỡ, một buổi tối sáng trăng chị ngồi bên Mộc, anh khẽ đặt tay lên lưng chị vuốt ve, và họ nghĩ tới một ngày không xa xôi lắm, một ngày rằm tháng giêng, sau tết âm lịch hai tuần.

Gió đã rét thực sự rồi và những ngày cuối tháng mười trời bỗng âm u như còn rớt bão. Những đám mây lớn trôi chậm chậm. Trời chậm chậm nhưng không tan được. Chúng cứ tụ lại như những trái núi xấp, chất chồng lên rặng núi lam nhạt cuối chân trời.

## 7)

Đơn kháng án của Lựu gửi lên được phúc đáp ngay tức khắc. Rõ ràng, bàn tay sắt thép của bà phó chánh án đã có hiệu lực. Tòa gọi hai người ra đối chất. Nhưng Vũ Sinh hầu như không nói gì cả. Anh im lặng hoặc đáp rất khẽ: Vâng, hoặc không.

- Anh có công nhận rằng anh có quan hệ với chị Hạnh Hoa trong khi chưa ly hôn với chị Lựu không?

- Không.

- Vậy theo anh, việc anh yêu chị Hạnh Hoa là hợp lý?

- Vâng.

- Việc ly hôn giữa anh với chị Lựu không dính líu gì tới quan hệ yêu đương mới?

- Vâng?

- Vậy tại sao suốt chín năm chung sống, hai người không đặt vấn đề đó ra?

-...

- Nếu không hợp, anh và chị không thể kéo dài quan hệ vợ chồng và sinh hai cháu: Anh chị xây dựng trong thời kháng chiến, do đoàn thể tổ chức, có nghĩa là trên nguyên tắc tự do và tự nguyện, không bị gia đình ép buộc, không chịu sự trói buộc của lễ giáo phong kiến. Đúng không?

-...

- Vì vậy, vấn đề ly hôn giữa hai anh chị xảy ra khi anh có quan hệ yêu đương bất chính. Nói cách khác, anh đã phụ bạc người vợ là chị Lựu, anh phải chịu trách nhiệm về sự tan vỡ hạnh phúc gia đình, tương lai của người phụ nữ và hai đứa trẻ. Anh rõ chưa?

-...

- Chúng tôi yêu cầu anh suy nghĩ lại, không nên vì một phút bùng bột mà để xảy ra chuyện vợ chồng cha con ly tán. Về phía pháp luật, tòa sẽ thực hiện mọi biện pháp để bảo vệ quyền lợi của người phụ nữ.

Vũ Sinh lặng im, đưa mắt nhìn mọi người. Anh nghe giọng chan chát, đanh thép của nữ công tố viên nhưng hầu như anh chẳng hiểu gì hết. Anh nhìn ông chánh án, bà phó chánh án, các công tố viên... Người đàn bà đang nói sang sảng kia có một gương mặt dài, sống mũi đỏ có mụn ruồi chót cánh mũi bên phải. Chị ta có tài diễn thuyết, nhưng trông chị khô cứng. Bà phó chánh án nghiêm nghị nhìn về phía trước. Còn ông chánh án đang dò ngón tay trên những dòng chữ trong quyển sổ tay trước mặt...

Người ngồi kia là vợ anh, Lựu đấy. Người đã đẻ với anh hai đứa con, như trong một chuyện hoang đường. Khuôn mặt chị bệt, hai gò má cao, có những mụn nhỏ nhỏ, sần sần. Hàm răng đều và trắng. Chị đang ngồi kẹp hai bàn tay vào đùi, mắt nhìn xuống. Tóc cặp sau lưng, mấy sợi tóc lòa xòa trên má và rơi xuống đôi vai rộng, hơi đổ về phía trước. Người đó đã từng là vợ anh?... Sao anh thấy chị xa lạ thế. Dường như chị là một người đàn bà nào đó anh đã gặp trên một chuyến tàu mấy năm về trước?... Tòa vừa tuyên bố gì nhỉ? Xóa quyết định chấp thuận ly hôn của tòa án huyện, anh phải trở lại sống với Lựu, theo đúng danh nghĩa của một cặp vợ chồng hợp pháp. Anh phải chịu trách nhiệm về tương lai của người phụ nữ với những đứa bé. Anh phải xóa bỏ những tình cảm bông bột thiếu suy nghĩ, để trở lại...

Tòa án ngừng làm việc lúc nào anh cũng không biết.

Có người hỏi anh:

- Anh có cần kháng nghị điều gì không ?

- Không.

Vũ Sinh đáp như đáp lại một câu mời của một bà bán quà rong trước cửa trường huấn luyện sáng sáng. Anh thấy mọi người đứng lên xung quanh mình. Nhớ là đã đến giờ về, anh đứng dậy cầm mũ bước ra. Lựu ra trước, dắt xe đạp chờ anh ở cổng khu nhà tòa án. Chị cố ý đợi anh cùng về. Nhưng Vũ Sinh lên xe từ trong sân, đạp lướt qua không để ý tới chị. Anh không nhìn ai cả. Lựu đạp xe theo chồng. Từ thị xã về tới huyện của họ ở hai mươi bảy cây số. Vũ Sinh đi trước, Lựu theo sau. Chị định dẫn lên đạp xe song song cùng chồng nhưng không dám. Nhìn anh, chị biết rằng anh hoàn toàn không để ý tới chị, hoàn toàn không biết chị đã có ý chờ đợi anh và đi cùng đường về với anh. Trở về nhà, nơi họ đã từng chung sống và có hai đứa con. Dù sao anh cũng phải nhớ ra là pháp luật đã ràng buộc hai người và anh không có quyền từ bỏ chị. Dù sao, anh cũng phải nhớ ra rằng chị đã là vợ anh và hiện tại cũng đang là vợ anh. Chị là người phụ nữ mới. Chị phải kiên quyết bảo vệ hạnh phúc của chị, của những đứa con... Dẫu những ý nghĩ rất mạnh bạo và rành mạch. Lựu vẫn không đủ can đảm gọi:

- Anh ơi, đợi em với...

Để buộc anh phải nhìn thấy chị và nói chuyện với chị suốt chặng đường, chị cứ luẩn quẩn với những suy nghĩ của mình. Vũ Sinh mỗi lúc mỗi bỏ xa chị hơn. Mặt anh lạnh lùng, u uất. Anh cũng đang nghĩ ngợi điều gì đó, nhưng chắc chắn không cùng ý nghĩ với người vợ của anh.

Anh về nhà được chừng mười phút thì chị về. Lựu dựng xe, bước vào, cố gắng lấy giọng điệu thản nhiên với chồng:

- Anh đạp xe nhanh thế? Em đuổi mướt mồ hôi mà không kịp.

Vũ Sinh đang ngồi ở bàn, trước chén nước chè bố anh rót cho đã nguội. Anh ngược mắt nhìn lên:

- Chị nói gì nhỉ? Chị hỏi tôi gì nhỉ?

Gương mặt anh, đôi mắt anh lạnh ngắt.

Chị thấy hai má nóng ran vì tủi nhục. Nhưng chính chị đã là người viết đơn kháng án. Chính chị là người đã cố vớt tim hạnh phúc trong ngôi nhà này với con người này. Với tâm trạng của một kẻ khùng đã đâm lao thì phải chạy theo lao, chị gằn giọng, nói với anh:

- Tôi nói với anh, nói với chồng tôi, anh nghe rõ chưa?

Và mặt chị hiện lên vẻ trân tráo thảm hại. Vũ Sinh im lặng không trả lời. Anh xoay lưng, ngã người nằm trên chiếc ghế tràng kỷ. Ông bố anh bỏ ra ngoài. Góc gác là thày đồ, ông già không thể chịu được cảnh tượng đó.

\*\*\*

Những chùm quả soan còn đeo lại trên cành vì lá đã rụng hết. Chim không ăn quả soan. Nên các chùm soan cứ phơi ra trên những cành cây trần trụi, từ màu xanh ngả sang vàng hươm, vàng sậm rồi hóa nâu. Người làng bảo nhau hái quả soan xuống đốt cùng rơm nếp và vài thứ lá khác lấy tro. Tro đó khuấy nước gạn kỹ được một thứ nước trong như lọc, bốc mùi thơm ngát. Đổ nước vào chum, đậy lại. Chờ tới Tết Nguyên đán ngâm gạo gói bánh tro. Đó là món quà được chuộng nhất trong ngày Tết vì ăn bánh không ngấy, không đầy bụng, vừa ngọt thanh vừa dễ tiêu. Những tấm bánh nhỏ, trong suốt, màu xanh vàng hoặc hồ phách đặt lên đĩa sứ trắng ăn với đường cát mịn hoa mai hoặc mật đỏ thì tuyệt. Tết năm nào, mẹ đại úy Vũ Sinh cũng gói tới năm cân gạo bánh tro và anh rất thích ăn món bánh dân dã đó.

Năm nay, bà cũng gói năm cân, nhưng gói từ trước Tết. Gửi người mang lên trường huấn luyện cho con cùng bánh ngũ vị và chè lam vì đưa con trai báo tin sẽ không về.

Cả hai ông bà đều hiểu nguyên do sự vắng mặt của anh là vì có Lựu. Từ buổi ở tòa án tỉnh về, anh lên trường huấn luyện luôn cho tới tận ngày bà ngâm gạo gói bánh, rang bỏng làm chè lam. Mấy đứa trẻ vui thêm vì có mẹ thì lại vắng bóng bố. Hai ông bà buồn vì không được gặp con. Dầu sao, người già cũng quen chịu đựng. Nhất là những người vốn có lòng khoan dung và nhân ái như bố mẹ Vũ Sinh. Con dâu đi vắng, hai vợ chồng già ngồi thì thầm, than thở với nhau. Họ không hiểu vì sao bỗng dưng dở chứng từ bỏ người sắp lấy chị mà quay lại phá án. Anh chàng Mộc đó chất phác, cù mì và hợp với Lựu. Còn Vũ Sinh, giọt máu duy nhất của hai ông bà, lại khác. Dầu là một sĩ quan, quanh năm quen với thao trường và súng đạn, anh vẫn mang trái tim đa cảm của một ông đồ hay thơ, nhiều tâm sự, anh vẫn mang dòng máu hào hoa của một thôn nữ xinh đẹp, nổi tiếng hát hay và dẹt cửu giỏi. Trước khi lấy chồng, phải làm hàng xay hàng áo để nuôi chồng nuôi con, bà đã từng khiến trai cả tổng phải thay áo, đổi quần, đeo khăn gói tới xem mặt, thâm thương trộm nhớ... Ngay từ khi mang cau trầu tới hỏi Lựu về cho Sinh theo sự bố trí của tổ chức, hai ông bà đã biết sự chênh lệch dẫn tới nỗi bất hạnh trong cuộc sống của họ, sau này cặp vợ chồng ly hôn, ông bà buồn một chút theo thói thường con người bù ngùi trước những cuộc chia tay, nhưng trong thâm tâm hai người cùng vui mừng vì con trai họ sẽ kiếm tìm được hạnh phúc. Sự tình xoay chuyển, họ không có cách gì giúp được con ngoài việc chăm sóc dìu dắt mấy đứa cháu. Tuy bất bình trước hành động của Lựu, khi có mặt con dâu, hai ông bà vẫn đối xử nhẹ nhàng, chu tất. Nhưng ngay cả cử chỉ đó cũng không đủ cho Lựu bớt nỗi tủi nhục. Càng ngày, chị càng thấy mình lạc lõng trong cảnh cô đơn giữa gia đình chồng. Niềm vui được gần gũi con trở thành nhạt nhẽo trước những nỗi căm giận ngấm ngầm đối với Vũ Sinh. Anh đã đi thẳng, ngay cả về thăm con ba tuần một lần như trước anh cũng không còn giữ. Anh không dừng dừng với chị mà trở lên thù địch với chị. Trước đây, dầu ở hè, đôi khi anh còn kéo tay chị, gọi:

- Lựu ơi, ra xem con nó tắm kìa.

Hoặc:

- Lựu làm gì trong bếp đấy? Ra sân giúp tôi một tay...

Bây giờ, anh không buồn nhìn mặt chị. Và khi chị hỏi, anh đáp lại rõ ràng:

- Chị hỏi gì tôi nhỉ? Tôi không biết... Tốt hơn cả là chị đừng hỏi gì tôi nữa...

Tết Nguyên đán anh không về. Tới ngày tết mồng ba tháng ba, anh cũng không về. Lần này cũng như lần trước, bà mẹ anh lại lụi hụi làm bánh, nấu xôi gửi người mang lên cho con. Mười hai cây số, nhiều nhận gì đâu?... Nhưng anh quyết không thêm gặp mặt chị. Lựu biết mình trở thành vật chướng ngại trong tình cảm của bố mẹ chồng với đứa con duy nhất. Điều đó vừa khiến chị ân hận vừa thỏa mãn ý muốn trả thù: Chị biết chồng rất yêu bố mẹ và ngược lại, ông bà cụ rất thương anh. Chị hẳn học nghĩ: "Đáng kiếp. Lý ra, ông bà cụ phải dạy bảo anh ấy chứ. Anh ấy vẫn là chồng mình cơ mà? ... Pháp luật quy định trên giấy trắng mực đen... Mình có theo không anh ấy đâu?..."

Ông bà già chắc không biết ý nghĩ tối tăm của chị. Mà giá có biết, họ cũng chẳng chấp. Chín chị, là kẻ khổ nhất, tủi nhục nhất. Lựu biết thế. Bố mẹ chồng chị cũng biết thế và đó là lý do khiến họ nương nhẹ với chị trong mọi cử chỉ cũng như lời ăn tiếng nói. Mặc dù, đôi khi, vì lòng căm hận không trút ra được, chị ăn nói cạnh khõe, xác xược và vô cơ đánh đập chửi bới những đứa con.

Làn gió xuân xanh ngấn ngát cứ thổi qua cánh đồng. Tết bánh trôi bánh chay vừa xong, ngoài đi ngoài lại đã đến tháng tư, ngày Phật đản, bà nội đưa hai đứa cháu lên lễ chùa. Lựu cũng được nghỉ. Ngồi nhà một mình, nghĩ ngợi chán, chị lấy xe đạp tông tót lên trường huấn luyện tìm anh.

Chưa đầy một giờ, đã tới nơi. Người gác cửa hôm đó là hạ sĩ Đổ. Đổ biết hết mọi chuyện của Vũ Sinh. Anh ta không cho Lựu vào ngay mà bảo chị đứng chờ rồi nhả một hạ sĩ khác vào thông báo cho thủ trưởng biết.

- Thủ trưởng mời chị vào.

Anh học viên trở ra, nghiêm trang nói với chị như vậy. Nói xong, anh đợi Lựu dắt xe đạp, đưa chị vào. Vũ Sinh chờ chị trong phòng khách. Anh ngồi sau chiếc bàn rộng, phủ khăn ni lông hoa. Một bình thủy tinh cắm hoa sim núi mẫu đơn đỏ chói. Bốn chén nước trên bàn đều rót đầy. Chiếc ấm pha chè sẵn đặt bên cạnh. Cảnh tượng lạnh lùng. Gương mặt anh lạnh lùng hơn. Chờ người học viên dẫn đường chào, quay đi, anh cất tiếng hỏi:

- Chị lên tìm tôi có việc gì?

Lựu tấm tức như muốn òa khóc. Nhưng chị không thể mắt thế diện trước mặt anh, chị cất tiếng hỏi lại hách dịch như giọng nữ công t tử viên buộc tội anh ở tòa án:

- Sao ngày nghỉ anh không về?

Vũ Sinh đáp:

- Tôi bận.

Lựu nói:

- Hôm nay là chủ nhật. Trước đây cứ hai tuần anh về một lần cơ mà ?

Người chồng đáp:

- Trước khác, bây giờ khác,

Lựu căng thẳng:

- Trước đây anh là chồng tôi, bây giờ cũng thế, không khác được.

## 8)

Anh đáp lại chậm rãi: Chị nhầm rồi. Người đàn bà gặt: Nhầm cái gì? Người đàn ông không nhìn vợ, mà nhìn một con ruồi bay vo ve trong nắng:

- Những điều chị làm đều nhầm lẫn.

Anh nói với chị một cách thờ ơ, như sự chiếu cố. Người đàn bà thấy cơn tức dâng lên nghẹn họng, nhưng chị không biết diễn tả nó ra sao. Bất thành linh chị quát lên:

- Tôi lên đây mà anh bắt tôi ngồi uống nước sương thế này sao? Phải có chỗ nghỉ chứ?

Vũ Sinh đáp:

- Không có chỗ nghỉ. Đây là trường huấn luyện quân nhân chứ không phải trại an dưỡng.

Cửa vào phòng khách họ ngồi chạy thẳng ra cuối sân. Nơi đó, có mấy dãy nhà lá năm gian, phía trước trồng hoa lý leo giàn và một luống hoa mào gà lẫn hoa đồng hồ tím đỏ. Đây là khu nhà hạnh phúc của trường. Vợ các học viên, các sĩ quan lên thăm chồng ở các căn phòng đó. Phòng nọ cách phòng kia một bức tường mỏng, có dán hình những đứa bé bụ bẫm, những cô vũ nữ đang nhảy múa và treo lẵng hoa giấy. Vợ hạ sĩ Đổ tuần trước lên thăm chồng. Đối với cặp uyên ương đó thì căn phòng nhỏ là thiên đường của họ. Vũ Sinh nghĩ như vậy. Lựu cũng biết khu nhà hạnh phúc. Nhưng không lẽ chị lại bảo anh: "Anh phải dẫn tôi vào đó, anh phải...". Cổ họng nghẹn lại, nổi uất hận và nhục nhã dâng lên. Người đàn bà òa khóc. Đại úy Sinh đứng dậy bỏ ra ngoài.

Mười lăm phút sau, anh quay vào, ngồi xuống, nói nhẹ nhàng:

- Chị biết cho, những điều xảy ra không phải do lỗi của tôi.

Mắt đỏ hoe, cảm hận. Lựu mím môi lau mặt rồi đứng dậy, dắt xe đạp ra cổng, không chào...

Ngày hôm sau, lên cơ quan, chị nhận được thư của Hồng Thắm:

*Lựu thân mến.*

*Minh vẫn khỏe. Được thông báo luôn luôn của ông xã về tình hình gia đình nên cũng yên tâm học tập. Chị phó chánh án tòa án tỉnh đã gặp mình cách đây hai tháng, cho biết kết quả vụ xét đơn kháng án của cậu khiến mình vô cùng vui sướng. Chúng ta đã thắng lợi. Khi nào mình về, chúng ta phải tổ chức một bữa liên hoan mừng. Cậu đã bảo vệ được hạnh phúc. Cần phải cho các chị em khác biết điều đó, học tập và quyết tâm giữ gìn hạnh phúc của từng gia đình. Chúc cậu khỏe, công tác thật tốt.*

*Chào thân mến và bắt tay cậu thật chặt.*

Lựu lẳng lặng ném lá thư vào cái ngăn kéo bàn làm việc của chị. Trong đó lẫn lóc mấy chiếc lỗi giấy cuốn chỉ, vài tờ giấy viết hồng xé làm đôi, mấy chiếc cúc áo đứt ai đã nhặt nhanh và tiện tay cất...

Người đàn bà quanh quẩn với những toan tính. Ngày lại ngày nối nhau trôi qua. Dẫu sao, chị cũng không thể chịu thua một cách nhục nhã như vậy. Chị phải giáp mặt Vũ Sinh, phải thúc ép anh nói với chị những điều cần nói. Không lẽ chị bày trận ra rồi bó giáo quy hàng. Lựu nghĩ được một cách...

Sắp tới mừng một tháng sáu dương lịch, chị báo cho bố mẹ chồng sẽ xuống các xã xa tổ chức Tết thiếu nhi. Như vậy, khoảng ba bốn hôm chị sẽ vắng nhà. Ngày kia, mừng một tháng sáu, chủ nhật, bố mẹ Vũ Sinh tất phải nhờ mấy đứa cháu đạp xe lên trường thông báo cho anh về thăm con và ăn một bữa cơm với gia đình. Hẳn bà cụ phải thịt gà, nấu xôi, gói bánh tro vì vừa nghe chị báo tin bà đã xuống bếp đổ nước ra chậu sành ngâm gạo nếp... Lựu thầm đoán như vậy, với một nỗi buồn xen lẫn lòng căm tức. Sớm tinh mơ hôm sau, ngày ba mươi tháng năm dương lịch, chị lấy vài bộ quần áo, bỏ vào túi, đeo lên ghi-đông xe đạp, lên cơ quan.

Chị ở cơ quan hai ngày, hai đêm. Qua ngày thứ ba, khoảng non trưa chị về nhà. Điều chị đoán hoàn toàn là sự thực. Gia đình Vũ Sinh đang ngồi quây quanh phần. Chiếc mâm đồng lớn được đánh sáng chói bày ngọn thịt gà luộc rắc lá chanh, miến nấu, chả xương xông, xôi vò, bánh tro với đường cát... Toàn bộ những món ăn chồng chị ưa thích từ khi anh còn là đứa bé chạy long nhong thả điều cho tới bây giờ.

Lựu bước vào, không khí trở lên gượng gạo. Vừa cầm đĩa bát, mọi người bỏ cả xuống. Hai đứa bé ngờ ngác quay ra nhìn mẹ. Cả chúng cũng không mừng rỡ reo gọi như ngày thường. Bà mẹ chồng đứng lên nói:

- Mẹ nó ngồi vào mâm đi, tôi lấy thêm bát đĩa.

Người con dâu chua chát trả lời:

- Thôi bà ạ, bà khỏi lo cho con.

Câu trả lời của chị như một bó lửa ném vào bầu không khí đang nóng bỏng. Bà mẹ chồng, không thể nói gì thêm, cứ đứng ngẩn ngơ nơi bực cửa. Chồng bà lặng lẽ nhìn xuống mâm. Hai đứa trẻ lè miếng thịt gà đang ngậm trong miệng ra bát, lơ lảo nhìn.

Vũ Sinh đứng dậy, đội mũ, xách xe đạp xuống sân. Lựu chấn anh lại:

- Anh đi đâu bây giờ? Anh ở nhà đã chứ... Tôi có câu chuyện...

Người đàn ông đáp lại:

- Tôi không có thời gian, chị cho tôi đi.

Anh nâng bổng chiếc xe đạp lên, tránh lối người vợ đứng.

Lựu ném chiếc nón cầm tay xuống, kêu to:

- Anh không thể đối xử như thế được. Anh là chồng của tôi, luật pháp đã quy định như ...

Để trả lời tiếng kêu giận dữ nhưng tuyệt vọng của chị, anh đáp lạnh lùng:

- Vâng. Chị lên tòa án tìm người đó.

Rồi anh dắt xe qua sân, đạp thẳng.

Bà mẹ Vũ Sinh lật đật chạy theo con trai, gọi. Nhưng anh không quay lại. Người mẹ buồn rầu nhìn mâm cơm ngon lành còn đầy ú trên phản, đĩa con chưa kịp ăn một miếng nào. Mất công bà xoay xỏa, làm lụng, ngong ngóng đợi chờ hai hôm nay...

Lựu ngồi thụp xuống bậc cửa. Chị biết, tuy không nói ra, nhưng từ giờ phút này, bố mẹ chồng ghét mình. Chị sẽ cứ ở đây, như một chướng ngại vật trước mắt họ, chọc cây kim vào tâm can họ cho tới khi nào Vũ Sinh phải quay về với chị, từ bỏ người đàn bà kia.

Càng mất thể diện trước mặt bố mẹ chồng. Lựu càng lì lợm, quyết tâm thực hiện mục tiêu của mình. Chị nghĩ đến cách trả thù khiến cho chồng phải rời bỏ cô vẫn công kia. Chị sẽ rủ người lên tận Đoàn đánh cho cô ta một trận ê chề. Chị sẽ kiện tới tận chi bộ Vũ Sinh đang sinh hoạt, cho anh bị đuổi khỏi Đảng. Chị sẽ làm đơn gửi lên tòa án quân sự v.v.... Tất cả những gì chị nghĩ được không ngoài những điều chị nghe thấy người ta kể lại. Trước chị vốn là một người đàn bà ít học, hơi đần nhưng chịu thương chịu khó. Giờ, chị phản ứng và trở thành một kẻ lì lợm, khiêu khích, lỗ mãng. Đường đi tắt dẫn tới sự thay đổi như vậy. Tuy nhiên, Lựu chưa thể hành động. Chị chờ Hồng Thắm về. Đó là chỗ dựa cuối cùng của chị trong hoàn cảnh này.

Cuối tháng sáu, Thắm từ Hà Nội trở về.

Ngay từ ngày đầu tiên, chưa tới cơ quan, chị đã bảo chồng gọi Lựu tới nhà chơi, hai người nói chuyện. Người đau khổ là Lựu nhưng người tức giận là Thắm. Chị đi vòng quanh phòng, nhắc đi nhắc lại một câu:

- Không thể như thế được, không thể như thế được ...

Sớm hôm sau, chị mượn Huyện đội chiếc com-măng-ca mui tròn, đi thẳng tới trường huấn luyện. Chị lý lẽ đanh thép, hùng hồn đến mức độ, dù biết rõ sự tình và thương Vũ Sinh, Hiệu trưởng đành báo cáo tình hình lên cấp trên và người ta ngừng việc chuẩn y phong cấp tá cho anh, Hồng Thắm nói về tư cách đảng viên, về danh dự của quân nhân trong lĩnh vực cư xử với những người thân, trách nhiệm của một người đàn ông đối với vợ con và tương lai, hạnh phúc của một cả gia đình. Gia đình, thành viên của xã hội mới, phải bảo vệ bằng mọi giá. Chị nói mạnh mẽ, thuyết phục với lý lẽ cộng những quy kết luận tội từ cá nhân tới tổ chức liên đới chịu trách nhiệm về cá nhân đó... Hồng Thắm đã buộc bí thư đảng ủy trường chấp nhận kiểm thảo Vũ Sinh trước bí thư chi bộ và xét kỷ luật anh. Xong xuôi, Thắm trở về huyện, chuẩn bị cho chuyến đi khác. Ba hôm nữa, cũng vẫn chiếc xe mui tròn mượn của cơ quan chồng, Hồng Thắm đưa Lựu tới thẳng đoàn văn công quân khu, nơi Hạnh Hoa cùng các đồng nghiệp tập rượt chương trình mới. Hạnh Hoa đang ngây ngất vì hạnh phúc mới, vì thành công trong nghệ thuật. Chị được chọn đi dự liên hoan thanh niên thế giới tại Mát-xcơ-va. Hai tháng nữa sẽ bay. Khung trời xanh rộng mở trước mắt người đàn bà trẻ, đầy hứa hẹn. Việc hai cán bộ phụ nữ huyện đánh xe tới tận ban chỉ huy Đoàn kiện tội chị phá hoại hạnh phúc người khác hoàn toàn bất ngờ. Khi chấp thuận yêu Vũ Sinh, chị đã cùng anh tới tổ chức báo cáo rành mạch, đàng hoàng. Hoàn cảnh của hai người không có gì đáng phải suy nghĩ. Anh là người tự do. Và chị cũng là người tự do...

Thế nên, khi ban chỉ huy Đoàn mời Hạnh Hoa lên, chị lại ngỡ cấp trên thông báo tin tức về chuyến bay xa sắp tới của mình. Vào phòng, nhìn hai người đàn bà lạ, một người lạnh tanh, một người mặt hết đỏ bừng lại tái mét nhìn mình, Hạnh Hoa mới rõ.

- Tôi không biết gì hết, tôi hoàn toàn không biết... Chị kêu lên.

Về thành thật của chị khiến hai người đàn bà kia không có cách cư xử nào khác hơn là im lặng.

Trưởng đoàn nói:

- Rất tiếc là chúng tôi không biết được sự thay đổi trong quan hệ của đồng chí Vũ Sinh, chính đồng chí Hoa cũng không biết, phải không?

- Báo cáo, đúng.

Hạnh Hoa đáp lại, hơi thở nghẹn lại trong cổ.

Cuối cùng, người đàn bà mặt lạnh tanh nói:

- Chúng tôi đã thông báo toàn bộ tình hình cho các đồng chí rõ. Đề nghị các đồng chí giúp đỡ cho. Chúng ta phải kết hợp với nhau để bảo vệ hạnh phúc các gia đình, làm nền tảng chắc chắn cho xã hội.

Nói xong, chị ta đứng dậy, bắt tay người trưởng Đoàn rồi đi ra. Người đàn bà mặt to, đồ tía lia theo sau. Chiếc xe mui tròn nổ máy, chạy khỏi sân bóng chuyền, để lại làn bụi trắng. Người nữ diễn viên đứng ngây ra giữa căn phòng. Trong cuộc đời thật chị là một kẻ chất phác, dại khờ nên khó tìm được điều bộ thích nghi cho hoàn cảnh trở trêu đó. Nhìn cặp mắt rưng rưng của Hạnh Hoa. Đoàn trưởng nói:

- Ngồi xuống đây... Lại một lần nữa em không may mắn rồi. Trước kia cảnh thuận tiện thì gặp đũa chằng ra gì. Bây giờ, được người tốt, cảnh lại trở trêu... anh chẳng duy tâm, thể mà phải tin vào duyên kiếp và số mệnh...

\*\*\*

Một buổi tối, Vũ Sinh ngồi đọc tài liệu của nước ngoài trong phòng chợt có người vào báo anh ra tiếp khách:

- Ai vậy ? Cậu biết không?

Vũ Sinh hỏi người lính thường trực, tìm đập dồn dập. Linh tính báo cho anh biết rằng Hạnh Hoa đã tới. Và chuyến đi thăm đầu tiên của chị đối với anh không phải là một cuộc gặp gỡ vui vẻ, bình thường:

Người lính vừa báo tin đứng ngay ra, áp ứng:

- Báo cáo thủ trưởng, phụ nữ ạ... Mà em trông quen quen như đã gặp ở đâu rồi...

## 9)

Đại úy đứng dậy, với tay lấy áo khoác treo lên mắc: Tôi ra phòng khách đây. Cậu dẫn cô ta vào.

Nói vậy, nhưng anh không ra phòng khách mà đi thẳng tới cổng. Người lính thường trực đang dẫn Hạnh Hoa vào. Cậu ta đi trước, người đàn bà đi sau, dáng người nhỏ bé, mảnh khảnh.

- Hạnh Hoa.

Anh cất tiếng gọi.

Chị dừng lại, ngỡ ngàng một lúc mới nhận được anh. Những vệt đèn sáng từ trong các khung cửa hắt ra, xen lẫn những khoảng tối khiến chị không thể nhìn mọi vật một cách rõ ràng:

- Anh đấy à... Chị cất tiếng hỏi, run rẩy, hồ nghi.

Người lính thường trực đứng nghiêm trước đại úy:

- Báo cáo, tôi trở lại phòng trực.



Đại úy Vũ Sinh gật đầu. Cậu ta quay đi, nhanh như sóc biến vào bóng tối của các mái nhà hắt xuống. Vũ Sinh đáp lời người đàn bà yêu dấu:

- Anh đây, Hoa ạ...

Hai người đứng sững trước mặt nhau, trong bóng tối. Cách họ vài bước chân, vệt sáng từ mọi khuôn cửa rọi tới, cùng với tiếng hò hét của đám người đánh cờ:

- Lên mã, lên mã đi...

- Chặn con pháo lại, lót thẳng tốt hỉn kia cho rồi...

Người đàn ông nghe rõ nhịp thở gấp gáp, dồn dập của người đàn bà. Và người đàn bà nghe rõ tiếng nuốt nước bọt khan trong họng người yêu. Dường như anh đang cố nuốt đi cái dầm nhức nhối mắc trong đó mà không sao nuốt được.

- Anh có biết em khổ nhường nào không? - Hạnh Hoa cất tiếng hỏi.

- Anh biết. Anh biết... Anh cũng đang bị hành hạ ở đây. Cả tuần nay, anh ngồi viết kiểm thảo. Và...

Anh buông lỏng câu nói. Người đàn bà hiểu rằng anh không muốn chị nghe anh kể về nỗi đau của mình. Nhưng bằng con mắt yêu thương, chị vẫn nhìn thấy trong bóng tối, gương mặt hốc hác của anh, hai quầng thâm dưới mắt vì những đêm mất ngủ, nếp nhăn đau đớn hằn trên mép, đám râu xanh trên má... Nỗi đau của anh làm nhẹ nỗi đau của chị.

Đại úy Vũ Sinh khẽ nói:

- Anh biết anh có lỗi với em... Cái câu chuyện kỳ cục ấy xảy ra, chẳng ai lường trước, chẳng ai chống đỡ được. Nhưng anh chỉ là của em thôi, dù có đi đến cái chết cũng vậy.

Giọng anh nói giống như những viên đá ném vào mặt trống da căng thẳng. Mỗi lời, khiến trái tim người đàn bà run lên. Anh nói từ tốn, chậm rãi, không giống như bất cứ lời thề thốt nào, nhưng chị biết đó là sự thực.

Chị quên hết những lời day dứt, chua cay mà chị đã dành sẵn cho anh dọc đường đi. Đưa bàn tay lên, chị lần tìm khuy áo khoác của anh, luồn vào trong đó. Bàn tay lạnh giá của chị ấm dần vì hơi ấm của anh. Vì dưới bàn tay đó, chị thấy tim anh đập liên hồi, như một con cá giãy giụa khi vừa mắc lưới...

- Vào nhà đi em.

Anh nói, đưa chị vào phòng khách. Phòng khách lạnh ngắt ngơ, không có gì ngoài một phích nước sôi. Anh pha chè cho chị uống, rồi bọc ấm chè nóng bằng một khăn bông lớn, chườm đôi chân lạnh giá của người yêu. Chị ngả người ra sau ghế, nhắm mắt lại vì mệt mỏi, vì đau khổ và vì thương yêu anh.

Hạnh Hoa phải trở lại Đoàn ngay ngày mai nên hai người không thể ngủ. Họ cứ ngồi trong phòng khách, để đèn sáng, để cửa thật rộng để tránh những điều nghi kỵ. Ngọn đèn dầu khêu hết bác cháy rùng rục như ngọn đuốc, sáng một cách bất thường. Và hai kẻ yêu nhau ngồi đối diện qua chiếc bàn rộng thênh thang cũng là một cảnh tượng bất thường. Về mặt họ căng thẳng như đang ngồi trước pháo đài chuẩn bị nổ súng chứ không phải ngồi tâm sự cùng nhau. Bốn giờ sáng, đại úy Vũ Sinh khoác áo ca-pốt, lấy xe đạp đưa người yêu ra bến xe. Dọc đường, trời bỗng đổ mưa. Hai người trú tạm vào một căn lều bán nước. Nhưng chiếc lều cũng dột và mưa cứ tuôn chảy tong tong xuống đầu họ. Đại úy Vũ Sinh mở hai vạt áo khoác, ôm tấm thân mảnh khảnh của Hạnh Hoa vào. Anh khép kín hai vạt áo lại, để hơi ấm của mình sưởi cho người yêu. Nước mưa nhỏ từ đầu anh xuống má, xuống cổ, theo những món tóc ướt đẫm. Hạnh Hoa ép mình vào bộ ngực rộng lớn của Vũ Sinh. Chị ngước mắt lên tìm môi anh. Họ hôn nhau. Khi dứt khỏi cặp môi xinh ấm áp của Hạnh Hoa, đại úy Vũ Sinh nhìn mưa đang rải nước trắng xóa mặt đất và chính lúc đó, anh thấy nỗi buồn thấm thía trong lòng: anh chỉ có thể giang vòng tay chở che áp ủ cho người yêu trong cơn mưa này. Anh không thể chở che khi tai ương của cuộc đời dội xuống và ngay cả anh, chính anh, cũng có ai che chở được cho anh khỏi tai ương đó đâu?... Cái cuộc tình duyên bất hạnh của quá khứ, sẽ còn treo thanh gươm trên cổ

anh mãi, tới khi nào anh mới tránh được tai họa đó? Anh không biết được. Tương lai anh là một lớp sương mù.

- Anh...

Người đàn bà hiểu những suy nghĩ của anh. Cô cũng chung một ý nghĩ đó:

- Mình ra sao bây giờ hở anh?

Người đàn ông lặp lại câu hỏi của người yêu như cái máy:

- Ra sao bây giờ?

Hạnh Hoa luôn bàn tay đặt trên ngực Vũ Sinh lên vai anh, nói:

- Thôi, chúng mình chia tay nhau vậy.

Người đàn ông bật lên:

- Không, không đời nào... không đời nào...

Anh cúi xuống, lập cập, hồi hải hôn lên gương mặt Hạnh Hoa, lên mắt cô, lên môi cô, những nụ hôn điên cuồng như giông bão.

- Em cũng vậy, em cũng nghĩ như vậy...

Người đàn bà thì thầm, giọng ngắt quãng giữa những nụ hôn dài, mãnh liệt tới ngạt thở. Bàn tay nóng ấm của cô níu sau cổ anh. Cổ áo anh ướt đẫm nước mưa, cả mái tóc dày cũng vậy.

Trên thế gian có những người đàn ông sinh ra để cho những người đàn bà yêu thương. Chỉ những người đàn bà đó thôi, không thể là kẻ nào khác. Khi họ đã gặp người đàn bà của họ, dầu sét đánh họ cũng không thể buông rời. Tình yêu của đại úy Vũ Sinh với Hạnh Hoa như vậy, những phút ngắn ngủi gặp gỡ là những phút họ sống hồi hải cuộc sống ái tình bị dồn nén trong khoảng cách xa. Ngoài những phút đó, họ chỉ bị đam mê của công việc lôi kéo. Một mối tình như vậy nếu thành công ngay thì sau đó, có thể còn có giây phút phai nhạt, nhưng khi gặp trắc trở, nó kết thành một khối rắn chắc, không thể lay chuyển, không thể phá vỡ. Người đàn ông lỡ làng, và người đàn bà qua một lần thất vọng cùng lao vào mối tình say đắm, chân thực và mãnh liệt với tất cả sinh lực của họ. Từ buổi đưa Hạnh Hoa ra ga Vũ Sinh không gửi thư trực tiếp về Đoàn cho cô mà gửi về bà dì ruột Hoa ở Hà Nội. Còn anh, anh không thể nhận thư của Hoa nên những điều muốn nói với anh, cô ghi cả vào nhật ký. Khi hai người gặp nhau, Hạnh Hoa đưa cuốn sổ cho người yêu xem.

Địa điểm họ gặp gỡ thường phải thay đổi luôn luôn. Những cuộc hẹn hò luôn luôn gặp khó khăn. Khi thì chuyến tàu đưa Hạnh Hoa lên với anh bị trễ ba giờ liền. Khi thì mô tô của Vũ Sinh mượn của trường dọc đường bị hỏng... Cả hai người đều phải tập thói quen kiên nhẫn. Không nở nào giận dữ, trách móc nhau. Hoàn cảnh khắc nghiệt của mối tình khiến cả hai đều phải từ bỏ những nhu cầu bình dị nhất của những cặp tình nhân: một giây phút hôn dỗi, một buổi xem phim, nghe hòa nhạc, một món quà tặng, những cử chỉ săn sóc thông thường như đơm chiếc khuy áo đứt. Khâu lại đường chỉ may bị sứt hay đóng lại một bên guốc mất đế. Thời gian đối với họ là vàng ròng. Trong mỗi nụ hôn, đọng lại chất muối của nỗi gian truân và ý chí giành giật cuộc đời. Và trong mỗi ve vuốt êm dịu họ mang tới cho nhau, phải trả giá bằng những đêm trần trọc, những giờ phút chờ đợi mỗi mòn trên bến xe đầy bụi, hoặc những nẻo đường hun hút gió... Đại úy Vũ Sinh thường ủ bàn chân nhỏ bé của người yêu trong tay mình, như người ta ấp ủ một con sẻ non. Anh nhìn chị với đôi mắt vờn vờn vọng ước:

- Giá như họ có một khoảnh trời riêng. Giá như họ có một mảnh đất riêng và một mái nhà riêng. Không một ai, không một người nào tới được để gây phiền nhiễu. Không có ai ngoài gió...

Khi Hạnh Hoa hỏi anh đang nghĩ gì. Người đàn ông liền kể những ao ước của anh cho chị nghe. Người đàn bà cười, đặt tay lên vầng trán rộng của anh:

- Chẳng có chuyện ấy đâu. Chẳng bao giờ... Và tụi mình cứ khổ ải như thế này mãi thôi. Trừ phi...

- Sao cơ?

- Trừ khi bà vợ anh kiếm được một tấm chồng và làm đơn xin ly hôn lần thứ hai.

- Lần trước cô ta cũng kiếm được một anh chàng tên là Mộc. Đã hẹn cưới rồi mà không hiểu sao bỗng dưng lại trở cờ?...

- Vì chị ấy còn tiếc anh. Có thể còn tiếc cả cơ ngơi nhà cửa và hai đứa con.

- Vậy mình cứ bó tay chịu mãi?

- Em chắc là như vậy. Khi nào vợ anh biết giữ sĩ diện hoặc tìm được hạnh phúc thật của chị ấy, lúc đó chúng ta mới hết bị đây ải...

Đại úy Vũ Sinh thở dài. Trong thâm tâm, anh cũng chắc chắn như vậy và mong ngày đó sẽ đến. Nhưng ngày lại ngày, tháng qua tháng, thời gian trôi trước mặt họ như dòng nước cuộn cuộn của con sông. Và cặp tình nhân cứ khắc khoải thương nhớ nhau, chờ đợi. Chờ đợi một sự may mắn nào đó mà số phận run rủi, trao cho họ. Niềm hy vọng mong manh như những gợn mây the, chúng thoát hiện rồi thoát biến mất trên khung trời. Còn họ, tháng này qua năm khác, giữa những khoảng thời gian dài biệt biệt xa cách, họ hồi hải uống ngụm nước yêu thương cho đỡ cơn khát. Và hạnh phúc hiếm hoi tội nghiệp của họ, hiện lên nơi những cuộc hẹn gặp nhau trong chốc lát.

Mặc dù đại úy Vũ Sinh đã ngừng việc chuẩn y thăng cấp tá, bị kiểm thảo trước chi bộ, người yêu anh là cô diễn viên văn công cũng bị cảnh cáo và buộc ngừng quan hệ với anh, Lựu vẫn không kéo được chồng về. Chị trở lên thô bạo và trơ trẽn hơn trước. Chị đạp xe xồng xộc đến trường, yêu cầu họ bố trí cho chị ở phòng hạnh phúc. Chị đến trước đám đông, gọi anh lúc âu yếm, lúc quát nạt chứng tỏ quyền sở hữu của mình, đại úy Vũ Sinh vẫn lạnh như nước đá. Chị ở phòng hạnh phúc của trường cả tuần, anh cũng không bước chân tới. Ngày ngày, chị đem bát đi ăn xuất cơm của mình. Còn anh, đến xuất cơm nhà bếp dọn chung với chị anh cũng từ bỏ. Anh nhin đói, hoặc vào làng ăn qua quýt củ sắn luộc. Tới ngày thứ ba, bí thư đảng ủy đành bảo cấp dưỡng chia cơm riêng cho Vũ Sinh. Anh là một trong mấy giáo viên chủ chốt của trường. Nếu anh ốm, tình thế sẽ gay go.

- Tôi rất thông cảm với chị, nhưng tôi không thể tiếp tục ép đại úy Vũ Sinh. Anh ấy ốm, chương trình của chúng tôi không hoàn thành đúng thời hạn quy định. Chị hiểu cho tôi...

Bí thư đảng ủy trường nói với chị như vậy. Nói xong anh cúi chào chị một cách ngượng ngập rồi quay về buồng riêng, đóng cửa lại. Người đàn bà đứng một mình giữa phòng khách, nơi những bóng sim nui và mẫu đơn lúc nào cũng tươi cười nở trong bình cắm. Những bộ ấm chén lúc nào cũng sạch ly lau. Chị hiểu rằng mọi cố gắng tráo tráo của chị theo lời khuyên của Hồng Thẩm và các chị em khác trong cơ quan đều vô hiệu. Chị trở thành một con người quái gở trước con mắt tò mò của hàng trăm họ viên trong trường. Ngày ngày, lúc đi ngang phòng ăn, họ thường kín đáo liếc nhìn người vợ của thủ trưởng Sinh lên "ăn vạ chồng..." và họ thì thầm, rúc rích cười với nhau.

Sang tuần thứ hai, Lựu không đủ kiên nhẫn để ở lại nữa. Chị xách quần áo ra về. Bố mẹ chồng liếc nhìn chị với ánh mắt tò mò, thương hại xen lẫn chút khinh chị và bực tức. Lựu ném chiếc nón xuống bậc cửa theo thói quen của chị, vào buồng, khóc tấttức. Rồi chị ngủ tới tận năm giờ chiều mới thức dậy, mắt sưng húp như bị ong châm. Đứa con trai lớn mười một tuổi đi học về, hớn hờ nói với mẹ:

- Mẹ ơi, rằm Trung thu này lớp con tổ chức rước đèn. Mẹ lên tỉnh mua cho con cây đèn đầu thỏ nhé?

Lựu hằm hằm nhìn nó quát:

- Bảo thằng bố mày mua cho.

Chị bỗng thấy ghét đứa con thậm tệ. Nó giống Vũ Sinh từ dáng đi, nét cười cho tới lớp lông tơ xanh hai bên má sẽ trở thành bộ râu quai nón như cha nó sau này.

Thằng bé tội nghiệp đứng ngẩn ra trước cơn thịnh nộ của mẹ. Ông nội từ sau vườn đi vào, ôm vai nó:

- Ông đã gửi chú Thịnh mua đèn cho con rồi. Đừng buồn.

Thằng bé cấp cấp, theo ông vào nhà. Chỉ nửa phút sau, nó đã thì thầm chuyện trò với ông già. Người đàn bà ngồi trơ ra một mình, trước chiếc cối đá chị đang giã dờ nắm rau má, uống cho mát ruột.

Chị chợt rùng mình khi nghĩ rằng rằm Trung thu sắp tới. Tháng tám ta rồi. Cũng những ngày này, một năm về trước, chị ngồi với Mộc, trước hàng hiên căn nhà nhỏ bàn định chuyện cưới xin. Sau Tết Nguyên đán hai tuần, anh sẽ về ở với chị. Tấm màn hoa đỏ rực rỡ, cặp gối còn thơm nức mùi vải vừa giặt nước hồ, bộ ấm chén và chiếc điều cây mới tinh, chưa một lần đổ nước... Chị tiếc cái quả ngọt chị vừa cắn miếng đầu, niềm hạnh phúc thực sự đã tuột khỏi tay. Chị sửng sờ. Như người đi câu đã nắm con chép lớn trong tay mà còn để nó vọt xuống sông, lặn mất.

Hôm sau, hết giờ làm buổi sáng, chị lại về căn nhà riêng ngủ. Chỉ vắng mười hôm mùi mốc đã bốc lên. Lựu đưa tay quét lớp bụi trên mặt bàn. Những ngón tay chị vẽ thành vệt nâu sẫm trên lớp bụi phẩn. Chị mở cửa sau, xuống sân múc nước giếng lau bàn ghế, lau các thành giường, đập bụi chiếu. Rồi ngồi trong căn buồng đã sạch sẽ, gợn gàng trở lại, đầu óc trống rỗng của chị chợt lập lòe một đốm lửa nhỏ. Một mơ vọng mờ ảo nhưng thúc hối. Buổi chiều, chị sang ủy ban, tìm cách gặp Mộc. Anh bận chiếc áo vải xanh vá một bên vai, đang gò lưng cặm cụi trên chông sổ sách. Thấy Lựu anh nhón nhác nhìn quanh:

- Anh làm gì thế? Sao lâu nay không đến chơi?

Người đàn bà có lấy về tự nhiên cất tiếng hỏi.

Mộc bỗng dựng đờ mặt, đờ như uống rượu bị bốc hỏa, như bôi gấc chín. Anh không trả lời.

Lựu biết mình lầm. Chính chị đã chủ động cắt đứt quan hệ giữa hai người bằng cách báo tin làm đơn kháng án và quay về nhà Vũ Sinh. Bây giờ, chị hỏi vì sao anh không đến chơi cũng như chị dí thỏi sắt nóng vào vết thương của anh, làm nó thêm nhức nhối. Nghĩ vậy Lựu bước vào, kéo ghế ngồi cạnh Mộc. Trong phòng chỉ có mình anh:

- Lâu nay, anh vẫn ở ngoài phố đấy chứ? Tối nay anh đến chơi nhé.

Mộc vẫn lặng thinh không đáp.

Lựu nài nỉ:

- Đừng giận em, đến chơi nói chuyện cho vui. Dẫu sao mình cũng là người quen biết...

Hầu như rất khó khăn. Mộc mới bứt được tiếng nói khỏi miệng mình:

- Lựu cứ về trước. Tối tôi đến.

Nói xong, anh cúi xuống ngay, di bút trên những cột số dài dằng dặc. Chiều, Lựu nấu cơm sớm. Rồi chị đun một ấm nước sôi, pha chè, mua ít bánh gai bánh đậu ngoài phố, chờ Mộc đến.

Khoảng bảy giờ, anh mới tới nơi, dựng xe tí ngoài ngõ chứ không dắt vào như mọi bận.

Lựu ngạc nhiên hỏi:

- Sao anh để xe ngoài ấy?

Mộc đáp:

- Khóa rồi. Tôi vào một tí rồi đi ngay.

Anh không còn xưng anh và gọi Lựu là em như trước. Anh xưng tôi một cách rành rẽ, vẽ một đường mực đen giữa hai người. Lựu biết nhưng không đủ can đảm công nhận điều đó. Lựu cung cúc ra ngoài ngõ, bưng chiếc xe đạp khóa của Mộc vào, dựng dưới hiên nhà:

- Cho nó yên tâm. Mất cửa, bao giờ làm ra được.

Chị nói trống không để khóa lấp nổi gương ngùng. Mộc ngồi im lặng trong ghế. Lựu bảo:

- Mình ra ngoài hiên ngồi cho mát. Em mang bánh mang nước ra sau.

Nhưng anh đã đáp lại, tự nhiên:

- Thôi khỏi phiền, ngồi đây nói chuyện cũng mát.

Người đàn bà nhìn khóm nhài tốt um tùm lan lên cả hàng hiên. Hoa đã lụi, không còn sót bông nào. Chị biết chị không kéo được Mộc trở lại nữa:

- Anh xơi nước. Bánh còn mới đấy.

Chị rót nước mời anh giọng rầu rầu.

Chàng trai quá lứa im lặng uống nước. Rồi bỗng dưng anh ngẩng lên hỏi:

- Lựu gọi tôi đến có việc gì thế?

Người đàn bà không cười được nữa, đáp:

- Em mời anh đến, để... để...

Mộc ngồi im lặng, cau mày lại.

Lựu đứng trước mặt anh, chiếc ấm nóng bỗng cầm trong tay. Bỗng dưng chị đặt ấm nước xuống, xô đến ôm chặt lấy anh nghẹn ngào:

- Anh còn thương em không anh Mộc?... Anh còn...

Mộc hoảng hốt. Anh tìm cách gỡ vòng tay rít chặt của người đàn bà:

- Nay Lựu đừng làm thế... không được... không nên...

Lựu không nghe gì hết. Chỉ còn niềm si mê thúc hối trong lòng. Chị không buông rời anh, giọng rên rỉ:

- Anh Mộc ơi, chỉ có anh yêu em thôi... Chỉ có anh thương em thôi...

Mộc không hiểu và không tin những lời chị nói. Anh cố sống cố chết gỡ cho được vòng tay của người đàn bà cuồng dại:

- Đừng làm thế... đừng làm.

Anh là người nhát và chất phác. Trước kia, anh yêu người đàn bà ít lời, hiền lành và có khả năng cùng chung sức lo toan xây dựng cuộc đời với mình. Bây giờ, anh không chịu được cơn điên cuồng đang bốc lên rùng rợn như ngọn lửa trong chị. Anh có cảm giác kinh hãi như đang đứng trước người bị bệnh rồ, hoặc người điên.

- Nay, này...bỏ ra...

Mộc lấp bắp. Cuối cùng, vã mồ hôi, anh đã đẩy được chị và chạy tọt ra ngoài hiên... ở đó, anh vừa thở hổn hển vừa cúi xuống mở ổ khóa xe đạp. Rồi dắt xe ra ngõ, đạp thẳng đi.

Lựu như mê man không biết gì hết trong nửa giờ. Tỉnh táo lại nhớ tất cả mọi điều, chị hổ thẹn nằm khóc. Đêm qua đi trong những giấc ngủ chập chờn, lẫn những ý nghĩ lộn xộn mù mờ. Sớm hôm sau, Lựu đạp xe tới cơ quan. Chị nhận nhiệm vụ đi mấy xã cuối huyện thay cho một cô vừa ở cũ...

Mùa thu hết, tới mùa đông. Gió bắc thổi hun hút ngoài đồng. Người ta đã mang chăn bông ra đập bụi, phơi phóng và lồng vào những chiếc vỏ đã được giặt, gấp phẳng phiu cất đi từ những ngày hè. Công việc nối tiếp nhau, đều đặn. Trong cơ quan đã thêm ba đám cưới nữa. Các cô cán bộ trẻ đua nhau chiều "bà già" Lựu để chị sẵn sàng đỡ cho một chuyến công tác xa mỗi khi chồng về phép hoặc con đau ốm. Lựu lấy việc làm vui. Nhưng giữa những chuyến công tác, mùa đông vẫn cứ lọt vào đời chị. Cái gió lạnh lẽo, không thương xót ai. Nhiều buổi trưa, nằm trong căn nhà ở phố huyện chị quần quai

không ngủ được. Bây giờ, chị ước ao có một người đàn ông, dù không phải là Mộc mà là một anh cán bộ xã, nhưng thương yêu mình. Mộc đã lấy cô kể toán ở cửa hàng ăn uống huyện. Cái ngày chị rõ đại rủ anh tới chơi, là lúc anh đã ước hỏi cô gái kia rồi. Anh là một chàng trai đứng đắn, dứt khoát và sòng phẳng trong các quan hệ. Cô kể toán kia sẽ là người vợ hạnh phúc. Hạnh phúc đó, đáng lẽ thuộc về chị. Chị đã bắt được con chép tươi rói dưới dòng sông, nhưng chính chị đã để tuột nó đi...

Những sợi tóc bạc đầu tiên xuất hiện trên mái tóc người đàn bà. Ngày lại ngày, những sợi tóc đó nhiều thêm. Mùa đông này nối tiếp mùa đông kia, nổi xốt xa quần quai trong người đàn bà nhạt dần. Chị béo đẫy ra, công tác hăng hái hơn. Ở các cuộc họp Lựu là người hay diễn thuyết. Chị không sắc sảo như Hồng Thắm. Chị nhắc lại những điều Thắm đã nói với giọng cứng nhắc chất phác của mình. Nhiều khi, chính chị cũng không hiểu mình nói gì mà cứ lặp đi lặp lại như một cái máy. Đám cán bộ trẻ trong hội thi thăm:

- Bà Lựu nhà mình dở chứng rồi đấy. Lúc nào cũng nói đi nói lại một chuyện, y như chị Tường Lâm trong phim Chúc Phúc ...

Hồng Thắm nhận thấy những dấu hiệu chứng tỏ Lựu lắm cảm. Chị gửi bạn đi an dưỡng Đồ Sơn, ở Sa Pa. Tất cả tiêu chuẩn nghỉ mát của mình lẫn chồng chị đều nhường cho bạn. Nhưng cả ân huệ đó cũng không biến đổi Lựu trở thành một người đàn bà bình thường có hạnh phúc...

Mối tình trắc trở, thảm kịch của đại úy Vũ Sinh và Hạnh Hoa vẫn kéo dài. Nó giăng từ mùa đông này qua mùa đông khác. Từ khi những nếp nhăn trên mặt họ chưa hề gợn đến lúc những đường chì tàn nhẵn của thời gian tô dưới mi mắt họ một vệt quầng mờ.

Mỗi lần gặp nhau sau này, Hạnh Hoa thường bối tìm những sợi tóc quăn queo, hoặc trắng ngà vì bạc sớm trên mái đầu người yêu. Đại úy Vũ Sinh cầm tay chị, sờ nhẹ lên những đường gân xanh. Mỗi năm, đường gân xanh ấy càng thêm rõ. Mỗi năm, những ngón tay trắng hồng, mỡ màng của chị càng thon lại, làn da phai dần ánh mịn màng, tươi mát của thời xuân.

"Mình là đàn ông, sự hy sinh đối với mình không dễ dàng nhưng còn chịu đựng được. Còn Hạnh Hoa... Tại sao mình bó buộc cô ấy vào chung nỗi khổ cùng?... Cô ấy đủ khả năng để tìm kiếm hạnh phúc. Cô ấy xứng đáng được hưởng hạnh phúc. Một mái nhà êm ấm, xinh xắn, đủ tiện nghi. Một căn buồng riêng với chăn ấm giường êm và những chiếc gối trắng. Những tối đi nghe hòa nhạc, xe phim, đi chơi ngoài công viên. Những cử chỉ âu yếm, săn sóc thường ngày. Những ve vuốt say đắm khiến người đàn bà tươi rói như bông hoa dưới làn nước mát... Yêu mình, thiếu tất cả mọi thứ đó. Cuộc sống chờ đợi, khắc khoải, lang thang... Cô ấy sẽ héo dần như bông hoa trong bình không rễ cắm xuống hút nhựa sống của đất đai. Cô ấy sẽ tàn lụi đi... Tới lúc nào, cả hai bên đều chột tình thì mọi sự đều đã muộn. Không còn thời gian nữa... Không còn..."

Đại úy Vũ Sinh nghĩ đi nghĩ lại điều đó hàng ngàn lần. Hàng ngàn lần anh định chủ động từ bỏ Hạnh Hoa, để cô kiếm tìm hạnh phúc khác. Phải cương quyết làm như vậy. Nếu không mình chẳng phải là một người đàn ông... Đại úy Vũ Sinh nghiêm khắc nói với anh, bằng tiếng nói lạnh lùng của lý trí.

Nhưng khi gặp cô, khi nắm đôi bàn tay cô ủ trong ngực mình, khi hôn đôi môi xinh tươi của cô, hôn cặp mắt xa vời đến nhanh. Anh không còn đủ can đảm nói lên điều đó. Hai người quấn lấy nhau như những loài dây leo bền chặt trong rừng sâu. Đến hơi thở của mỗi người, đối với người kia cũng là khí trời không thiếu được.

Và cứ thế, những khoảng khắc nối nhau rơi vào quá khứ. Cho tới một ngày...

Đó là một buổi chiều mùa thu, Vũ Sinh chờ Hạnh Hoa gần bốn giờ liền xe mới tới. Hai người không kịp nói một câu, vội vã rời khỏi bến xe ồn ào, hỗn độn. Nơi bất cứ lúc nào, Vũ Sinh cũng có thể gặp học viên trong trường hoặc người làng từ trên tỉnh về chơi.

Họ rẽ vào nhà một bà bán nước ven đường, ra giếng xin rửa nhờ mặt mũi, chân tay. Sau đó, hai người vào quán của chủ nhân. Để trả ơn, họ phải ăn no bánh chưng với chuối chín. Mặc dù bánh chưng vừa lại gạo, vừa sụn và chuối chín đã nấu hết sau lưng. Quán vắng teo, nên cặp tình nhân vừa nói chuyện, vừa ăn vặt tới khi tối mịt mới thanh toán tiền, đi ra. Trăng hạ tuần chưa lên, trời sáng mờ mờ nhờ ánh sao và lửa đom đóm xanh lập lòe dọc các bờ cỏ.

- Em có khát không? Vũ Sinh hỏi người yêu.

- Có, em khát cào cả ruột. Lúc này, ngồi ở quán, cứ ăn mãi kẹo lạc mà không dám uống nước.

Người đàn bà lại nói:

- Ấm chén bản kinh người. Nước đục lại như pha nước giếng làm sao mà em uống được?

Người đàn ông vừa nói vừa cười: anh biết vậy nên phải đem nước theo đây.

## 11)

Anh rút trong cặp chiếc bi-đông nhôm đựng đầy nước đưa cho Hạnh Hoa. Chị mở nắp, ngửa cổ uống ngon lành. Anh nhìn chị. Cái cằm cổ trắng nõn dưới ánh sao, trông mờ mờ như một miếng ngà.

Đó là sở hữu của anh nên anh hoàn toàn biết rõ. Cả mùi da thịt, cả từng ngón hân. Lòng anh rạo rục. Anh khẽ nói:

- Em đẹp quá.

Người đàn bà yêu dấu của anh mỉm cười:

- Lúc nào anh cũng cứ nói một câu ấy. Chúng mình đã già đi rồi. Em đã ba mươi hai và anh đã ba mươi lăm làm sao còn đẹp cho được?

Đại úy Vũ Sinh khăng khăng nói:

- Không. Đối với anh hai mươi năm nữa em vẫn là người đàn bà đẹp nhất.

Hạnh Hoa nắm tay anh xiết chặt. Chị nhìn vàng trán bướng bình của anh với ánh mắt vuốt ve thâm qua bóng tối.

Hai người đi như trong cơn mê, theo con đường cỏ giữa cánh đồng. Trăng hạ tuần nhỏ khỏi bờ cong của ngọn đồi soi lờ mờ hình bóng họ. Những cơn gió hoang dại từ vùng núi đất tràn về, hăng ngái mùi cây lá, mùi nhựa thông lẫn với loài hoa không tên nào đó. Gió tràn menh mông trên cách đồng, đùa rợn những ngọn lúa, vò rối những búi tóc tiên và uốn chùm hoa tím ngắt xuống hôn lên những đốm nhỏ li ti hoa cúc dại vừa hé nở.

Người đàn ông và người đàn bà quên hết những đắng cay, tủi nhục, đau khổ mà họ đã phải chịu đựng trong khoảng thời gian chia cách. Nỗi nhớ sâu xa từ những đêm dài thao thức cuốn hút họ lại với nhau, không gì ngăn cản được...

Chừng dăm phút sau, có tiếng chân chạy thình thịch trên đường. Hai người nhìn về phía làng. Họ ngạc nhiên vì thấy dăm sáu bóng người lờ mờ tới:

- Đứng yên. Giơ tay lên. Hề chống cự chúng tao bắn.

Tiếng hò hét khiến người đàn bà rã rời chân tay; Vũ Sinh đặt chiếc cặp da dưới chân cho ngay ngắn, và lần mò nắp cặp, lấy khẩu K.59 bên trong. Anh đã hiểu. Dân quân du kích trong làng tưởng họ là kẻ gian lên vây bắt.

Hạnh Hoa hiểu ngay ý nghĩ của người yêu. Chị giữ tay anh lại:

- Em xin anh, đừng liều lĩnh...

Đám dân quân đã vây kín quanh họ, ánh đèn pin thô bạo chiếu xác xược vào mặt hai người. Vũ Sinh chưa kịp nói, một cậu chừng mười tám đã quát:

- Hai người ra đây làm gì? Phá hoại hợp tác xã hay hủ hóa? Giấy tờ đâu, đưa xem.

Hạnh Hoa đáp giọng run run:

- Chúng tôi đi chơi, không đem giấy tờ.

Cậu dân quân quát to hơn:

- Không có giấy tờ hả? Thế thì về ủy ban xã, không lòi thôi gì hết.

Tiếng quát của cậu ta chưa tệt hại bằng câu nói lảm bảm sau đó:

- Hừ, không có giấy tờ, rõ là gái điếm rồi. Cứ về ủy ban rồi xem...

Câu nói bắn vào óc đại úy Vũ Sinh một mũi tên tẩm nọc rắn. Anh cầm khẩu K.59 lên.

Và một tiếng quát từ xa:

- Cái gì thế hả? Chờ tôi đã...

Người thờ hỏn hển, chạy huỳnh huỳnh tới là xã đội trưởng. Anh ta đứng dừng lại, nhận ngay ra đại úy Vũ Sinh, khẩu K.59 trong tay, chỉ cần một tíc tắc là viên đạn có thể vọt ra từ họng súng tỳ hon kia để găm vào một cái đích nào đó. Xã đội trưởng đã từng là học viên của đại úy. Ngoài chương trình lên lớp trong trường, anh thường được các huyện mời huấn luyện.

Xã đội trưởng quát to:

- Các cậu đi về, tất cả...

Và anh ta nói với Vũ Sinh:

- Báo cáo anh, anh thông cảm... Hai hôm trước hợp tác xã vừa mất một đôi bò nên họ làm...

Đám dân quân tưng hửng kéo nhau về.

Còn lại hai người. Họ ngồi im bên nhau rất lâu. Sau đó, Vũ Sinh nắm bàn tay người yêu nói:

- Anh xin lỗi em... Tha thứ cho anh... Chỉ vì anh mà em phải chịu nỗi cực nhục này.

Người đàn bà ôm đầu anh vào lòng, những giọt nước mắt nóng bỏng của chị lặng lẽ rơi xuống má anh, từng giọt, từng giọt...

Ngay tuần lễ sau, đại úy Vũ Sinh viết thư khuyên Hạnh Hoa lấy chồng. Anh không thể kéo dài nỗi đau khổ của chị. Chị còn phần đời phía trước. Anh không muốn phần đời đó cũng hăm hiu như đoạn đời đã qua. Cùng với lá thư gửi Hạnh Hoa, anh làm đơn xin chuyển lên một đơn vị ngoài đảo. Nhưng lúc đó, những đoàn quân đã chống gậy vượt Trường Sơn nối nhau tiến về phương nam. Đơn chuyển đổi của Vũ Sinh được chấp thuận ngay lập tức. Nhưng không phải ra hải đảo mà là vào Nam. Mặt trận nóng bỏng đang mở ra phía ấy. Trước khi anh lên đường thì nhận được hàm thiếu tá mà lẽ ra anh đã lĩnh bảy năm về trước. Ngày thiếu tá Vũ Sinh qua Hà Nội, trên đường đi vào miền trong là ngày mồng sáu tháng chín năm một ngàn chín trăm sáu lăm. Anh đi được ba ngày, tại đơn vị cũ anh công tác, hiệu trưởng trường huấn luyện hạ sĩ quan nhận được một chiếc phong bì đề tên: Vũ Sinh, không có tên họ người gửi nhưng ông đã biết đó là ai rồi. Ông thờ dài, cẩn thận cất chiếc phong bì đó vào hộp đựng giấy tờ, huân chương của mình:

- Để đây, nếu sau này cậu ấy còn sống trở về thì...

Con tắc kè bông kêu lên đầu đó.

Và ông hiệu trưởng kiêm bí thư đảng ủy trường huấn luyện lại thờ dài lần thứ hai, không biết vì lý do gì. Ông ta mở tờ báo định đọc, nhưng thấy chán ngắt nên lại bỏ vào ngăn kéo. Và ông đi ra sân...

Mười năm sau đó...

Sau ngày giải phóng Sài Gòn và thống nhất đất nước, thượng tá Vũ Sinh từ một lữ đoàn đóng ở Đắc Lắc trở về. Anh ghé thăm hai đứa con. Đứa lớn học ở đại học luyện kim ở Nga về, đang làm ở Bộ Cơ



khí luyện kim. Đứa con gái nhỏ hai mươi hai tuổi, đang học đại học Thủy lợi nhưng đã sắp lấy chồng. Cô bé dẫn người yêu tới chào bố với vẻ ngượng nghịu sung sướng... thượng tá nói với cặp trai gái những lời dịu dàng, thăm đượm kinh nghiệm chua cay:

- Tôi không đòi hỏi gì ở cô cậu đâu. Chỉ một tiêu chuẩn thôi: Đã thật yêu nhau chưa?

Cô gái đỏ mặt, lắc hai bím tóc:

- Bố cứ đùa.

Thượng tá mỉm cười đáp:

- Bố không đùa đâu. Đó là chuyện nghiêm chỉnh. Phải bạc đầu mới hiểu được câu nói đùa ấy đấy con ạ...

Vũ Sinh về thăm bố mẹ. Anh gặp vợ ngay ở cổng. Bốn mươi hai tuổi nhưng chị đã phát phì ra. Tóc cũng bạc từng món. Hai người chào nhau như những người quen chào nhau trước cổng cơ quan.

- Chị đi làm về.

- Vâng anh về chơi.

- Không, chị cứ vào nhà tự nhiên, tôi đi ngay bây giờ...

Nhưng Lưu biết điều, nên chị đã quay xe, sang ở căn nhà nhỏ bên phố một tuần. Một tuần đó, bố mẹ Sinh và anh được quây quần bên nhau. Trở lại Hà Nội, thượng tá gặp đứa con trai, chuyện trò với nó vài ngày. Cả hai tránh không nhắc tới mối quan hệ của anh với vợ. Đứa con trai đã là một thanh niên hiểu biết. Và nó biết nên dừng câu chuyện với người cha ở đâu...

Xong tất cả những công việc đó, thượng tá Vũ Sinh vẫn cảm thấy mình chóng chệnh như thiếu hụt một cái gì đó mà anh khó lường tượng nổi. Hơn một tuần suy nghĩ, anh không thể dối lòng mình, anh quyết định đi tìm thăm Hạnh Hoa. Dẫu bây giờ, chị đã có chồng mới, có thể có hai đứa con nữa, và chị sẽ tiếp anh như tiếp một người khách cùng đi một chuyến tàu.

Anh tới nơi Hạnh Hoa ở cũ. Ngôi nhà hai tầng ngày xưa đã được tu sửa lại, thay lượt vôi vàng bằng lớp vôi xanh. Khung cửa sổ thân quen có bên cánh mắt hai răng chóp và bên kia mắt hai con chốt gỗ cũng đã được sửa sang, sơn màu xanh thẫm. Hai cánh nghiêm chỉnh mở xòe ra hai bên. Cả đến cầu thang lên cũng đã được thay tay vịn... Người gặp anh trước tiên là chị Cúc béo:

- Ôi giờ ơi, đại úy Sinh đấy ư?... Con Hoa nó chờ anh mãi, tưởng anh chết rồi...

Rồi không đợi anh nói một lời nào, chị chạy huỳnh huých lên gác:

- Hoa ơi là Hoa, mẹ con Hạnh Hằng đâu? có khách...

Vũ Sinh đi theo chị. Chị vừa gọi toáng lên trong hành lang xong lại hỏn hển quay lại nắm tay anh lôi xềnh xệch đi.

- Nó không ở căn nhà cũ nữa đâu? Ở đằng này cơ, rộng thêm bốn mét nữa.

Hạnh Hoa bây giờ ở tít cuối hành lang. Đúng là căn phòng rộng hơn vì nó cộng thêm diện tích nổi đi mỗi chiều hai mét. Khuôn cửa đang đóng im ỉm bỗng mở ra. Rồi một thiếu nữ xuất hiện.

Vũ Sinh rùng mình. Anh tưởng như mình nhìn thấy người đàn bà mình yêu buổi đầu tiên trên sân khấu, khi chị bước ra giới thiệu tiết mục, trong tấm áo dài màu cam.

- Mẹ ơi, có khách...

Không, đó là bé Hằng Hoa, con gái chị. Cô cất tiếng nói lạnh lạnh. Cô đã lớn đến thế rồi sao?... Vũ Sinh bước từng bước tới căn phòng. Căn phòng cuối cùng của hành lang.

Cô gái chạy vào nhà được một tích tắc, người mẹ bước ra. Thượng tá Vũ Sinh chớp mắt. Hạnh Hoa

người đàn bà yêu dấu của anh. Vẫn là người ấy, không thể nào khác được. Vẫn mái tóc đen đổ xuống ngang lưng gương mặt hơi tròn, tuy gầy đi nhưng không biến đổi mấy, vẫn cặp mắt đen vờn vờn, vẫn đường lượn vành môi trên mà ký ức anh thường lóe lên những tia chớp nhớ nhung trong suốt mười năm đằng đẵng ở chiến trường.

Chị không kêu, không gọi, cũng không bối rối khi anh tới. Chị đăm đăm nhìn anh với ánh mắt ngày xưa. Thượng tá Vũ Sinh lạnh toát người trong một thoáng hồ nghi: Không lẽ Hoa chưa lấy chồng? Không lẽ... Chị kêu lên một tiếng, giống như tiếng của con chim bị thương. Và hai dòng nước mắt tuôn tràn lên gương mặt. Người đàn ông đứng im một chỗ. Hai chân run bần lên, run hơn cả khi anh sốt trong rừng. Anh phải cố kìm mình để khỏi ngã:

- Vậy ra là.. em đã...em đã...

Vũ Sinh lấp bắp, không nói được hết câu.

Cô thiếu nữ Hằng Hoa bước ra nhìn anh trách móc:

- Chú là Vũ Sinh phải không?...Thế mà chẳng cho cháu biết trước.

Cô kéo tay anh vào, giọng mắng mỏ như giọng một bà già mắng cháu:

- Chú vào nhà đi chứ. Sao cứ đứng ngoài hành lang thế này?

cuối)

Cô để anh ngồi xuống ghế xong, lại quay ra dìu mẹ: Nào, mẹ ngồi xuống đây. Lấy khăn lau nước mắt đi... Khiếp, hai người làm con hết cả hồn...

Cô rót nước ra chén, mời hai người như mời khách rồi rủ bà mẹ nuôi:

- Mẹ Cúc ơi con với mẹ đi nấu chè ăn nhé. Hôm qua, trường họ chia cho con tới ba cân đường...

Người đàn bà tốt bụng trước cuộc gặp gỡ đó cũng rần rần nước mắt. Nghe Hằng Hoa nói, vội vã lau mặt rồi đi ngay.

Trong phòng còn lại hai người. Họ không làm được điều gì hơn là lặng lẽ khóc. Người đàn ông nuốt những giọt nước nóng và mặn của Hạnh Hoa rồi khẽ nói:

- Vì sao, em lại không...

Người đàn bà lắc đầu. Chị không thể trả lời anh. Bao giờ anh cũng tốt và đơn giản như thế. Chị làm sao có thể yêu thương một người đàn ông khác. Tình yêu của họ quá đau khổ và mạnh mẽ. Vì thế, chẳng ai còn đủ sức để tìm tới một tình yêu khác.

Thượng tá Vũ Sinh hối tiếc khoảng thời gian ngắn ngủi sau ngày giải phóng. Anh đã không hề viết một dòng hồi tin tức chị. Và anh cũng không mua được cho chị một món quà, dù là một chiếc mùi xoa, vậy mà anh là một trong những người đầu tiên đã tiến vào giải phóng Sài Gòn, đi qua những dãy phố ngồn ngộn hàng hóa.

Nhưng anh còn có thể vớt vát được lỗi lầm của mình. Anh xin được trở ra miền Bắc. Cấp trên đồng ý cho anh về trường huấn luyện hạ sĩ quan cách Hà Nội không xa. Như thế, anh có nhiều thời gian gần gũi chị hơn. May mắn cho Hằng Hoa là một cô gái hiểu biết và không ích kỷ. Cô tán thành tình yêu của mẹ với chú Vũ Sinh. Thậm chí cô còn trêu chọc: Hai ông bà già quê quá, hay xấu hổ quá... Vũ Sinh tìm được những tháng ngày êm ấm. Tuy nhiên, vẫn không tránh khỏi mặc cảm cuộc sống chung của anh và chị là một cuộc sống ngoài luật pháp. Nó phải nương nhờ sự chở che và khoan dung của mọi người: Từ những người láng giềng tới đưa con, từ ông thủ trường cơ quan đến người lính gác cổng. Và mặc cảm đó cứ theo đuổi hai người trong một đoạn đời dài. Họ không dám đẻ con. Mặc dù họ dư khả năng đó. Hai người ai cũng mong ước nhưng không dám nói ra. Đừng nói ra những điều làm anh thêm đau đớn - Họ hiểu thế. Nhưng ước mơ thầm lặng đó, vì không được thỏa mãn cứ len lỏi trong tim họ, cắn đứt, tới xót xa. Nỗi xót xa ngày một tăng lên theo số tuổi của người đàn bà và những sợi tóc bạc trên mái đầu chị.

Cuộc sống đó kéo dài sáu năm, tới khi đứa con trai Vũ Sinh biết rõ mọi chuyện, trở về quê, thúc ép mẹ viết đơn ly hôn lần thứ hai để giải phóng cho bố. Lựu chấp thuận và chị đã năm mươi rồi. Tình yêu trong chị đã chết cả lòng ghen tuông và ý muốn trả thù. Chị đã trở thành một bà già béo tốt nhưng ăn nói lẫn lộn. Và Hạnh Hoa cũng đã năm mươi. Cuộc hôn nhân tới với chị quá muộn màng. Chồng chị lúc này là thượng tá Vũ Sinh năm mươi ba tuổi. Anh còn khỏe, nhưng tóc cũng bạc hết. Họ cưới nhau đầu năm một ngàn chín trăm tám mươi ba. Từ ngày đó, cuộc sống chung của họ mới được coi là chính thức. Họ có quyền sống đôi đi cùng nhau, trước mặt những người láng giềng. Sau hai tuần lễ chung sống, đại tá Vũ Sinh phát hiện ra vợ thường bị những cơn đau đầu đột ngột vật vã. lát sau, cơn đau qua, chị hồi tỉnh. Chị nói với anh rằng chị bắt đầu bị những cơn đau đó từ năm một ngàn chín trăm bảy mươi hai, khi nghe tin anh chết dưới chân thành Quảng Trị. Đại tá Vũ Sinh đưa vợ vào quân y viện 108 khám. Bác sĩ trưởng khoa vốn là bạn từ cuộc kháng Pháp nói với anh:

- Đừng nói cho chị ấy biết gì cả. Sống với nhau được ngày nào thì sống hết mình đi...

Đại tá Vũ Sinh đưa vợ ra khỏi viện, với gương mặt vui vẻ:

- Các anh ấy bảo dùng thuốc nam sẽ khỏi. Vừa uống thuốc... vừa bồi dưỡng...

Về nhà, chị thấy anh chi tiêu hoang phí đột ngột. Anh may cho chị một lúc năm chiếc áo, mỗi áo một loại màu và hoa. Anh đưa chị đi ăn tiệm ở phố luôn luôn. Anh sắm những thứ đồ chơi linh tinh mà chị vừa để mắt tới. Hạnh Hoa kêu lên:

- Anh điên à?... Phá hết cả tiền ra...

Hai người dự định sẽ sắm một mảnh vườn và một ngôi nhà nhỏ để nghỉ hưu ở đó.

Đại tá Vũ Sinh cười:

- Từ nay tới lúc chúng ta về hưu còn lâu, bà hay lo ạ...

Đêm đêm, khi chị ngủ, anh thường chống tay nhìn đăm đăm vào gương mặt chị. Cặp lông mày cong tựa hai nét vẽ, đường tinh mũi, nét lượn của vành môi trên... Những hình ảnh bao lâu nay đã hiện lên trong những giấc mơ, những đêm trằn trọc, khi anh nằm nghe gió rít quanh những ngọn đồi thông của Trường huấn luyện hoặc nghe bom gầm rít trong chiến trường. Lúc ấy, chị xa cách thế. Bây giờ, chị nằm trong vòng tay anh. Không còn cản trở, đầy ái hộ. Không còn cơn mưa nào, bến xe bậm bụi nào, quán nước dơ dáy nào hành hạ họ. Không còn ai...

Bốn tháng mười ngày sau khi tới viện khám. Hạnh Hoa qua đời. Bác sĩ tạm thời kết luận chị bị ung thư não. Đám ma người đàn bà đó rất nhiều xe và rất nhiều người đưa. Đường tới nghĩa trang bụi bặm nhếch nhác như mọi con đường ở ngoại ô thành phố, đoàn người đi sau linh cữu lặng lẽ... Tất cả đi bên nhau. Mỗi người đuổi theo một ý nghĩ...

Chôn cất vợ xong xuôi, đại tá Vũ Sinh gửi đơn lên cấp trên, yêu cầu cho anh trở lại Đắc Lắc. Ở đó anh sẽ lãnh đạo một lữ đoàn vừa chiến đấu chống phi vừa khai thác gỗ, trồng ngô và nuôi ong mật. Mảnh đất đã gắn bó nhiều nhất với anh trong mười năm chống Mỹ. Ý muốn của anh được chấp thuận. Đại tá Vũ Sinh thu xếp mọi việc, chuẩn bị lên đường. Anh mua một bó hoa trắng: những bông huệ trắng, những bông hồng trắng và những bông ngọc lan hái nguyên cành. Anh xuống nghĩa trang thăm vợ. Cỏ mọc lưa thưa trên mộ Hạnh Hoa. Thiếu hoa, những nắm mộ lẻ loi, buồn bã. Người đàn ông đặt bó hoa trước tấm bia, đốt cả một nắm hương, cắm trên mộ. Anh cứ đứng như vậy mãi, thì thầm với con người đã xa cách. Người đàn bà là người yêu của anh trong hai mươi lăm năm và là vợ anh trong sáu tháng bảy ngày.

Nếu anh mang em đi được - Anh thì thầm với chị - Nếu anh mang em đi được, anh sẽ ủ em trong tấm áo này và mang vào trong Đắc Lắc. Ở đó chúng ta sẽ quên những gì cay đắng trong quá khứ. Ở đó chúng ta sẽ khai thác gỗ, đóng giường cưới cho những cặp tình nhân, chúng ta sẽ trồng ngô, chúng ta sẽ nuôi ong mật... Anh sẽ ủ em trong vật áo này, đem theo trong chuyến bay ngày mai...

Anh thì thầm với chị và chợt nhớ lần đầu tiên Hạnh Hoa lên trường. Khi anh đưa chị ra bến xe, trời đổ cơn mưa. Dưới mái lều đột, nước chảy đầm đĩa, anh mở hai vật áo khoác sĩ quan ủ chị vào lòng. Tấm thân bé bỏng lạnh giá của chị nóng lên vì hơi ấm từ ngực anh truyền sang. Rồi chị ngước lên tìm

môi anh... Họ hôn nhau... Hai mươi lăm năm, không thể nào quên được nụ hôn đó...

Giá giờ đây, anh có thể mở hai vạt áo ra, để ủ chùi như xưa, như ta ủ một con chim sẻ vậy.

Người gác nghĩa trang tới sau lưng anh, nhắc rằng đã tới giờ đóng cửa. Đại tá Vũ Sinh gật đầu. Anh nhìn đăm đăm những bông hoa trắng đặt trước mộ. Những bông hoa riêng của người anh yêu dấu, riêng của tình yêu...

Anh nghe tiếng người gác nghĩa trang nhắc anh lần nữa.

Anh quay lưng bước ra.

Nắng chiều chiếu trên mái tóc trắng phơ của người đàn ông hiền dịu đó.

*Hết*